

UNIVERZITET U SARAJEVU
FAKULTET POLITIČKIH NAUKA
ODSJEK ZA SIGURNOSNE I MIROVNE STUDIJE

**SIGURNOST PRAVOSUĐA U FEDERACIJI
BOSNE I HERCEGOVINE - MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA
-magistarski rad-**

Kandidat:

Mahir Smailbegović

Broj indeksa: 186-NS/20

Mentor:

Prof. dr. Mirza Smajić

Sarajevo, juni 2022. godine

2022	Mahir Smalbegović Sigurnost pravosuđa u Federaciji Bosne i Hercegovine - mogućnosti i ograničenja
------	--

**FAKULTET
POLITIČKIH
NAUKA**
UNIVERZITET U SARAJEVU
MCMXLIX

ODSJEK ZA SIGURNOSNE I MIROVNE STUDIJE

**SIGURNOST PRAVOSUĐA U FEDERACIJI
BOSNE I HERCEGOVINE - MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA
-magistarski rad-**

Kandidat:

Mahir Smailbegović

Broj indeksa: 186-NS/20

Mentor:

Prof.dr. Mirza Smajić

Sarajevo, juni 2022. godine

SADRŽAJ

Uvod.....	4
1. METODOLOŠKI OKVIR RADA.....	6
1.1. Problem istraživanja.....	6
1.2. Predmet istraživanja.....	6
1.3. Kategorijalno pojmovni sistem.....	7
1.4. Ciljevi istraživanja.....	8
1.5. Sistem hipoteza.....	9
1.5.1. Generalna hipoteza.....	9
1.5.2. Izvedbene hipoteze.....	9
1.6. Metode istraživanja.....	9
1.7. Vremensko i prostorno određenje istraživanja.....	9
2. POJAM SIGURNOSTI U SAVREMENOM KONTEKSTU.....	10
2.1. Pojam sigurnosti.....	10
2.2. Sistem nacionalne sigurnosti.....	11
2.3. Sistem sigurnosti Bosne i Hercegovine.....	13
2.4. Sigurnosna politika Bosne i Hercegovine.....	14
3. PRAVOSUĐE I SUDSKA POLICIJA U BOSNI I HERCEGOVINI.....	17
3.1. Sudski sistem u Bosni i Hercegovini.....	17
3.1.1. Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine.....	20
3.1.2. Elementi pravosuđa u Bosni i Hercegovini.....	21
3.2. Sudske policije u Bosni i Hercegovini.....	22
3.2.1. Djelovanje sudskih policija u Bosni i Hercegovini.....	22
3.2.2. Pravni okvir za uspostavljanje i rad Sudske policije Bosne i Hercegovine.....	22
3.2.3. Pravni okvir za uspostavljanje i rad Sudske policije Republike Srpske.....	24
3.2.4. Pravni okvir za uspostavljanje i rad Sudske policije Brčko distrikta BiH.....	27
3.2.5. Pravni okvir za uspostavljanje i rad Sudske policije u Federaciji Bosne i Hercegovine.....	28
3.3. Organizacija sudske policije u regionu i u Sjedinjenim Američkim Državama.....	32
4. SIGURNOST PRAVOSUĐA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE.....	38
4.1. Sigurnost i zaštita nosilaca pravosudnih funkcija.....	38
4.1.1. Općenito o sigurnosti i zaštiti osoba, sa akcentom na nosioce pravosudnih funkcija.....	38
4.1.2. Važnost sigurnosti i zaštite nosilaca pravosudnih funkcija.....	41
4.1.3. Poduzimanje aktivnosti nakon prijetnji ili napada.....	42

4.1.4.	Zaštita sudija i tužilaca u pravosudnim institucijama Federacije Bosne i Hercegovine.....	44
4.1.5.	Sudska policija u Federaciji Bosne i Hercegovine u odnosu na sigurnost nosilaca pravosudnih funkcija	44
4.1.6.	Ministarstva unutrašnjih poslova u Federaciji Bosne i Hercegovine u odnosu na sigurnost nosilaca pravosudnih funkcija	48
4.1.7.	Kompleksnost sigurnosti sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine.....	49
4.2.	Sigurnost članova uže porodice sudija i tužilaca.....	50
4.3.	Sigurnost imovine nosilaca pravosudnih funkcija.....	51
4.4.	Sigurnost zaposlenika u pravosudnim institucijama	52
4.5.	Sigurnost objekata pravosudnih institucija.....	52
4.5.1.	Sigurnost objekata pravosudnih institucija - trenutno stanje.....	54
4.5.2.	Ulazak u zgrade pravosudnih institucija.....	57
4.5.3.	Sigurnost prostorija pravosudnih institucija	58
4.6.	Uloga Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH u pogledu sigurnosti pravosuđa.....	59
4.7.	Sigurnost i zaštita svjedoka	61
4.7.1.	Zaštita svjedoka pred pravosudnim institucijama u Federacije Bosne i Hercegovine	63
4.7.2.	Uloga Sudske policije u Federaciji Bosne i Hercegovine u provedbi mjera zaštite svjedoka.....	64
4.7.3.	Mjere zaštite svjedoka u Federaciji Bosne i Hercegovine.....	64
4.7.4.	Uloga Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine u zaštiti svjedoka	65
	Zaključna razmatranja	67
	Skraćenice.....	69
	Literatura	70

Uvod

Ovaj rad ima za cilj da utvrdi pravni okvir za organizacionu strukturu, nadležnosti, ovlaštenja i djelovanje Sudske policije u Federaciji Bosne i Hercegovine u poređenju sa drugim sudskim policijama u Bosni i Hercegovini (BiH), te istraži mogućnosti i ograničenja za unapređenje sigurnosti pravosuđa u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH).

Kada govorimo o pravosuđu BiH u novije vrijeme, kroz ovaj rad će biti napravljen osvrt na period koji se vezuje za Vašingtonski sporazum iz kojeg je proistekao Ustav Federacije Bosne i Hercegovine u kojem se kroz posebno poglavlje definiše sudska vlast u Federaciji Bosne i Hercegovine, te kasnije Dejtonskim mirovnim sporazumom sa posebnim akcentom na Aneks IV, tj. Ustav Bosne i Hercegovine koji takođe u određenim segmentima definiše pitanja vezana za sudsku vlast, odnosno sistem pravosuđa u BiH.

U ovom radu će se ukazati na instituciju sudske policije koja je prepoznata kao novina u pravosudno-sigurnosnom, odnosno policijskom sistemu. Tako je ista po prvi puta na prostorima bivše Jugoslavije, a možda i šire, definisana u Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine i to u poglavlju sudske vlasti, što je 1996. godine preneseno i u zakonske odredbe. Tim slijedom, institucija sudske policije je normirana, a kasnije po istom ili sličnom modelu formirana i na drugim nivoima u BiH.

Po prvi put na ovim prostorima uvodi se posebna oblast sigurnosti prepoznata kao sigurnost pravosuđa, koja u ranijoj praksi nije bila dovoljno istražena oblast sigurnosti. Da se radi o „posebnoj oblasti sigurnosti“ potvrđuje i činjenica da je ovo pitanje od krucijalnog značaja i važnosti za rad sudova i tužilaštava (pravosudnih institucija), odnosno za rad sudija i tužilaca – nosilaca pravosudnih funkcija (NPF), od kojih bez prethodno stvorenog adekvatnog sigurnosnog ambijenta u radu, nije moguće očekivati poštivanje osnovnih principa nezavisnosti, nepristrasnosti i efikasnosti u radu, pa se samim tim ne može očekivati ni visok stepen vladavine prava.

Iako se za sistem sigurnosti pravosuđa može primarno vezati institucija sudske policije, od značaja je napomenuti da zbog složenog uređenja Bosne i Hercegovine, nadležnosti institucija sudske policije nisu identične na različitim nivoima. Na nivou Bosne i Hercegovine sudska policija o sigurnosti pravosuđa brine samo u određenim segmentima, odnosno tako što je nadležna za sigurnost kompleksa u kome su smještene pravosudne institucije Bosne i Hercegovine, te sigurnost i zaštitu sudija, tužilaca i drugih zaposlenika u pravosuđu samo u vrijeme dok su na radnom mjestu. Sa druge strane za sigurnost i zaštitu NPF i drugih zaposlenika pravosudnih institucija na nivou Bosne i Hercegovine, izvan mjesta rada, tj. u

pokretu i po mjestu stanovanja, u slučajevima kada je ugrožena njihova sigurnost, nadležna je Direkcija za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine (DKPT BiH).

Kada govorimo o entitetskim institucijama sudske policije može se zaključiti da se u smislu organizacije i nadležnosti radi o približno istim ili sličnim nadležnostima, s tim da novim zakonskim okvirom u FBiH, ova institucija sudske policije obuhvata sve aspekte sigurnosti pravosuđa, jer za razliku od svih drugih institucija sudske policije, nadležna je za sigurnost i zaštitu svih zgrada pravosudnih institucija u FBiH, sigurnost i zaštitu NPF te članova njihovih porodica po mjestu rada, stanovanja i u pokretu u slučajevima kada je zbog sudijsko-tužilačke dužnosti koju obavljaju ugrožena njihova sigurnost, zaštitu njihove imovine, te u konačnici zaštitu svjedoka koji imaju poseban status u krivičnom postupku. Ovome treba dodati i širok spektar nadležnosti Sudske policije u Federacije Bosne i Hercegovine u odnosu na posebne odjele Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine i Federalnog tužilaštva, čija uspostava je definisana Zakon o suzbijanju korupcije i organizovanog kriminala u Federaciji Bosne i Hercegovine. Za razliku od Federacije Bosne i Hercegovine, od značaja je napomenuti da su nadležnosti Sudske policije Republike Srpske (RS) nešto uže, obzirom da su ograničene u segmentu vezanom za sigurnost i zaštitu tužilaštava, te nepotpuno i neprecizno definisane u odnosu na sigurnost i zaštitu sudija i tužilaca izvan mjesta rada.

Kao najmanji oblik organizovanja može se ukazati na Sudsku policiju Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (BDBiH) koja je organizirana u okvirima Pravosudne komisije BDBiH i koja u oblasti sigurnosti i zaštite ima isključive nadležnosti u okvirima zgrada pravosudnih institucija BDBiH i NPF samo po mjestu rada.

Ovaj model organizacije od značaja je za cjelokupan rad pravosuđa, ali imajući u vidu činjenicu da slični modeli organizacije sigurnosti pravosuđa ne postoje u regionu, odnosno egzistiraju u rijetkim zemljama Evropske unije (EU) i Sjedinjenim Američkim Državama (SAD) u okvirima Maršalske službe SAD-a, složena organizacija države, nedovoljno iskustva, tranzicijski period i sl., usporavaju procese unapređenja ove oblasti sigurnosti, ali je nesporno da će imajući u vidu uslove za organizaciju i unapređenje rada pravosuđa u procesima pristupanja EU, složene oblike organizovanog kriminala i korupcije, odnosno potrebu ozbiljne borbe protiv istog, ova oblast sigurnosti u narednom periodu morati proći značajne procese koji će za cilj imati harmonizaciju i efikasnost u smislu brzog odgovora na svaki oblik prijetnje ili napada na pravosuđe i njegov integritet.

1. METODOLOŠKI OKVIR RADA

1.1. Problem istraživanja

Problem sigurnosti pravosuđa u FBiH usljed neujednačenosti pravnog okvira za djelovanje, organizacione strukture, nadležnosti i ovlaštenja Sudske policije u FBiH u odnosu na druge sudske policije u BiH, te istraživanje mogućnosti i ograničenja za unapređenje sigurnosti pravosuđa kako u FBiH tako i na državnom i entitetskom nivou, kao i na nivou BDBiH. S tog aspekta problem rada zasniva se na učinkovitosti djelovanja pravosuđa kako u FBiH tako i u cijeloj BiH ovisno o mogućnostima i ograničenjima Sudske policije u FBiH kao i drugih sudskih policija u BiH. U ovom radu će se analizirati u kojoj mjeri aktuelni model organizacije sudske policije u sve četiri jurisdikcije u BiH utiče na njeno uspješno funkcionisanje i valjano izvršavanje poslova iz njene nadležnosti.

1.2. Predmet istraživanja

Predmet istraživanja je utvrđivanje pravnog okvira za organizacionu strukturu, nadležnosti, ovlaštenja i djelovanje Sudske policije u FBiH u poređenju sa drugim sudskim policijama u BiH, te istraživanje mogućnosti i ograničenja za unapređenje efikasnosti pravosudnog sistema u BiH sa težištem na pravosudni sistem u FBiH. U raznim stručnim i mjerodavnim analizama Međunarodne zajednice (MZ), pravosuđe u zemljama Zapadnog Balkana je ocijenjeno kao veoma slabo, a u BiH čak među najslabije u regionu. Jedan od glavnih razloga za to je i dosta složen sigurnosni i pravosudni sistem.

Sudska policija je prepoznata kao nešto novo u pravosudno-sigurnosnom, odnosno policijskom sistemu i kao takva je kao prva na prostoru bivše Jugoslavije, a možda i šire, definisana u Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine. Kasnije je po istom modelu formirana i na drugim nivoima u BiH, ali zbog složenog uređenja BiH, nadležnosti institucija sudske policije nisu identične na svim državnim nivoima. U pogledu organizacije i nadležnosti entitetskih sudskih policija, može se zaključiti da se radi o približno istim ili sličnim nadležnostima, ali novim zakonskim okvirom u FBiH napravljen je veliki iskorak, tako da Sudska policija u FBiH, za razliku od svih drugih institucija sudske policije, obuhvata sve aspekte sigurnosti pravosuđa. To podrazumijeva sljedeće aspekte: nadležnost za sigurnost i zaštitu svih zgrada pravosudnih institucija u FBiH; sigurnost i zaštitu NPF te članova njihovih porodica po mjestu rada, stanovanja i u pokretu u slučajevima kada je zbog sudijsko-tužilačke dužnosti koju obavljaju ugrožena njihova sigurnost; zaštitu njihove imovine; te u konačnici zaštitu svjedoka koji imaju poseban status u krivičnom postupku. Ovome treba dodati i širok spektar nadležnosti Sudske policije u FBiH u odnosu na posebne odjele Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine i Federalnog

tužilaštva čija uspostava je definisana Zakonom o suzbijanju korupcije i organizovanog kriminala u Federaciji Bosne i Hercegovine. Složeno državno uređenje, nedovoljno iskustva, tranzicijski period i drugi negativni faktori, usporavaju proces unapređenja ove oblasti sigurnosti, ali je neosporno da će u procesu pristupanja BiH Evropskoj Uniji, borbi protiv organiziranog kriminala i korupcije, ova oblast sigurnosti u narednom periodu morati proći značajne procese koji imaju za cilj harmonizaciju i efikasnost u smislu brzog odgovora na svaki oblik prijetnje ili napada na pravosuđe i njegov integritet.

1.3. Kategorijalno pojmovni sistem

Ustav – „najviši zakon jedne države, konstitucija; obično sadržava načelne propise o društvenom, ekonomskom i političkom uređenju države, definirana prava i dužnosti građana, određuje najviše organe vlasti, njihove međusobne odnose prema nižim organima i građanima. Donosi ga posebno, u tu svrhu izabrano predstavničko tijelo (ustavotvorna skupština, konstituanta).“¹

Država – „u širem smislu teritorijalno zaokružena politička zajednica naroda-nacije i građana (državljana), osnovni oblik političkog samoorganiziranog društva u cilju zaštite njegovih vitalnih političkih, ekonomskih i sigurnosnih i drugih interesa. U užem smislu, organizacija vlasti koja služi za učvršćenje i odbranu političkog i ekonomskog poretka oličena kroz vladajuću strukturu i državni aparat koji djeluje u njeno ime i na ostvarivanju njenih funkcija; teritorij na kojem je organizirana i funkcionira suverena vlast.“²

Sigurnost – „obuhvaća cjelokupnu zaštićenost države od svih vidova subverzivnih djelatnosti vanjskog i unutrašnjeg neprijatelja i drugih štetnih djelovanja i pojava. Ima više vrsta sigurnosti, što zavisi od potencijalnih izvora ugrožavanja, odnsono: državna sigurnost (od neprijateljskih aktivnosti, subverzije i špijunske djelatnosti), javna sigurnost (od djelovanja kriminalaca i narušitelja javnog reda i mira), sigurnost u saobraćaju (od prekršitelja saobraćajnih propisa i sl.), kao zaštita ili sigurnost na radu, sigurnost letenja u avijaciji. Poslovima državne sigurnosti bave se za to određeni organi i službe: policija, obavještajna i kontraobavještajna služba, razni organi, državne uprave i pravosuđe.“³

Policija – „(grč.politea - uređen društveni život) ustanova određena za čuvanje javnog reda i mira u državi.“⁴

---

¹ Beridan, I., Tomić, M. I., Kreso, M., *Leksikon sigurnosti*, „DES“ Sarajevo, 2001, str. 394.

² Beridan, I., Tomić, M. I., Kreso, M., *Leksikon sigurnosti*, „DES“ Sarajevo, 2001, str. 97.

³ Kasumović, A., Huseinbašić, Č., *Enciklopedijski rječnik odbrane Bosne i Hercegovine*, „Sejtarija“ Sarajevo, 2000, str. 366.

⁴ Beridan, I., Tomić, M. I., Kreso, M., *Leksikon sigurnosti*, „DES“ Sarajevo, 2001, str. 286.

Sudska policija Bosne i Hercegovine – „obnaša dužnosti iz svoje nadležnosti kao što je propisano zakonom. Specifična pravila i propisi koji se tiču dužnosti Sudske policije Bosne i Hercegovine donosi Vijeće ministara na prijedlog ministra pravde.“⁵

Sudska policija u Federaciji Bosne i Hercegovine – „samostalni policijski organ, uspostavljena u okviru sistema sudske vlasti u Federaciji, osnovana radi preduzimanja radnji kojim se osigurava uspješno vođenje odgovarajućeg sudskog postupka i stvaranja sigurnosnih uvjeta za rad pravosudnih institucija u Federaciji.“⁶

Sudska policija Republike Srpske – „u okviru svoje nadležnosti vrši poslove na osnovu Zakona o krivičnom postupku, Krivičnog zakona Republike Srpske, Zakona o izvršenju krivičnih sankcija Republike Srpske, Zakona o sudovima Republike Srpske i drugim propisima donesenim na osnovu zakona, te pravilima koja donosi predsjednik Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: predsjednik Vrhovnog suda) u skladu sa zakonom.“⁷

Sudska policija Brčko distrikta Bosne i Hercegovine – „je samostalni policijski organ, uspostavljen u okviru Pravosudne komisije, osnovan radi poduzimanja radnji kojima se osigurava uspješno vođenje odgovarajućeg sudskog postupka i stvaranja sigurnosnih uslova za rad pravosudnih institucija u Brčko distriktu BiH.“⁸

Pravosudne institucije – „su sudovi i tužilaštva u smislu Zakona o sudskoj policiji u Federaciji BiH.“⁹

Nosilac pravosudne funkcije – „je sudija i tužilac u pravosudnim institucijama u smislu Zakona o sudskoj policiji u Federaciji BiH.“¹⁰

1.4. Ciljevi istraživanja

Društveni cilj ovog istraživanja je da se pokaže postojeće stanje sigurnosti pravosuđa u FBiH i uloga Sudske policije u FBiH u sistemu sigurnosti BiH, kao i uloga drugih sudskih policija u BiH gledano na sigurnost pravosudnih institucija, sigurnost NPF, sigurnost svjedoka i zaštićenih svjedoka, sigurnost zaposlenika u pravosudnim institucijama i sigurnost posjetilaca u pravosudnim institucijama. Istraživanjem je potrebno doći do relevantnih podataka koji ukazuju na značaj sudske policije u sistemu nesmetanog i neovisnog funkcionisanja

---

⁵ Zakon o Sudskoj policiji Bosne i Hercegovine, Član 2. („Službeni glasnik BiH“, broj 28/03)

⁶ Zakon o Sudskoj policiji Federacije Bosne i Hercegovine, Član 3. („Službene novine Federacije BiH“, broj 77/20)

⁷ Zakon o Sudskoj policiji Republike Srpske, Član 2. („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 98/11 i 57/16)

⁸ Zakon o Sudskoj policiji Brčko distrikta BiH, Član 2. stav(3) („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 03/21)

⁹ Zakon o Sudskoj policiji Federacije Bosne i Hercegovine, Član 2. stav (1) („Službene novine Federacije BiH“, broj 77/20)

¹⁰ Zakon o Sudskoj policiji Federacije Bosne i Hercegovine, Član 2. stav (2) („Službene novine Federacije BiH“, broj 77/20)

pravosudnog sistema na svim nivoima u BiH sa akcentom na FBiH, a što će stvoriti preduslove za stvaranje potrebnih kapaciteta koji će sudskoj policiji omogućiti kvalitetno i sigurno izvršavanje poslova iz svoje nadležnosti.

Naučni cilj istraživanja je primjenom odgovarajućeg metodološkog okvira, odnosno naučnih metoda, analizirati mjesto, ulogu i efikasnost Sudske policije u FBiH u sistemu pravosuđa BiH.

1.5. Sistem hipoteza

1.5.1. Generalna hipoteza

Sigurnosni ambijent pravosudnih institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine neophodan za nesmetano funkcionisanje pravosudnih institucija i nesmetan rad nosilaca pravosudnih funkcija u najvećoj mjeri ovisi o Sudskoj policiji u Federaciji Bosne i Hercegovine.

1.5.2. Izvedbene hipoteze

1. Način ustrojstva i organizacija Sudske policije u Federaciji Bosne i Hercegovine od posebnog je značaja za rad i sigurnost pravosudnih institucija i nosilaca pravosudnih funkcija.
2. Složen pravosudni sistem u Bosni i Hercegovini u značajnoj mjeri otežava međusobnu saradnju i efikasan rad sudskih policija u Bosni i Hercegovini.

1.6. Metode istraživanja

Ovo istraživanje je po svojoj vrsti teorijsko – empirijsko jer u isto vrijeme upotrebljava naučnu teoriju i društvenu stvarnost. Dvije su vrste istraživanja koje će biti primijenjene a to su:

- a) Opće naučne metode:
  - hipotetičko-deduktivna metoda,
  - statistička metoda.
- b) Metode prikupljanja podataka:
  - metoda analize sadržaja dokumenata,
  - biografska metoda.

1.7. Vremensko i prostorno određenje istraživanja

Ovo istraživanje se odnosi na osmogodišnji rad na pregledu stanja sigurnosti pravosuđa u Federaciji Bosne i Hercegovine, kao i na analizu statističkih pokazatelja koji se tiču poslova Sudske policije u Federaciji Bosne i Hercegovine od kojih zavisi efikasnost pravosuđa u cjelini. Prostorni okvir istraživanja obuhvata područje Bosne i Hercegovine.

2. POJAM SIGURNOSTI U SAVREMENOM KONTEKSTU

2.1. Pojam sigurnosti

Riječ sigurnost dolazi od latinske riječi *securitas*, -ātis, što znači „izvjesnost“ ili „jasno i sigurno znanje o nečemu.“ Ne postoji konsenzus pojma sigurnosti zbog njegovog veoma širokog značenje tako da ga je teško tačno definisati. To je svojstvo nečega ili nekoga ko je siguran, tj. ko se osjeća sigurnim. Upotrebljava se u širokom rasponu i u različitim kontekstima, te u različite svrhe od strane pojedinaca, korporacija, vlada i naučnika. U najširem smislu za sigurnost možemo reći da je odsustvo nesigurnosti, odnosno odsustvo realne opasnosti za pojedinca ili društvo.

„Pojam sigurnosti podrazumijeva stepen zaštićenosti: ljudi od različitih oblika njihova ugrožavanja, zaštitu materijalnih i kulturnih dobara u ličnoj i društvenoj svojini, zaštitu društva i njegovih vrijednosti, cjelokupnu zaštitu države od svih vidova njenog ugrožavanja, a naposljetku sigurnost podrazumijeva stepen zaštite od ugrožavanja na planetarnom i kosmičkom nivou života općenito i ljudskog roda u cjelosti.“¹¹

Za Beridana (2008) nacionalna sigurnost u svom opštem značenju je uobičajeni sinonim za sigurnost kao djelatnost i funkciju države. Višeznačnost tog pojma u sebi prvenstveno sadrži njegov odbrambeni aspekt iz kojeg proizilazi još uži, vojni – vojna sigurnost. Znači, redosljed pojmova od opšteg prema pojedinačnom je sljedeći:

- nacionalna sigurnost;
- nacionalna odbrana;
- vojna odbrana.

Nacionalna sigurnost podrazumijeva integralnu funkciju i stanje na nivou i unutar jedne države. Nacionalna odbrana je segment nacionalne sigurnosti koji podrazumijeva stanje i funkciju države u cilju zaštite njenog suvereniteta prvenstveno od napada i od agresije na njenu teritoriju. Vojna odbrana je osnovni izraz nacionalne odbrane i podrazumijeva pripreme za odbranu od napada oružanih snaga druge države. Viši nivo sigurnosti od državnoga, tj. nacionalnoga jeste *međunarodna sigurnost*.¹²

„U političkom smislu sigurnost podrazumijeva stepen zaštite države od ugrožavanja iznutra i izvana (unutrašnja i vanjska sigurnost). Vanjska sigurnost se odnosi na nezavisnost, suverenitet i teritorijalni integritet države i stepen njenog ugrožavanja u određenom vremenu, dok unutrašnja sigurnost predstavlja mogućnost funkcioniranja ustavnog, ekonomskog i pravnog sistema države, stepen ugroženosti i zaštite ljudi (građana), njihovih prava, materijalnih dobara

---

¹¹ Beridan, I., Tomić, M, I., Kreso, M., Leksikon sigurnosti, „DES“ Sarajevo, 2001, str. 348.

¹² Beridan, I., Politika i sigurnost, „Fakultet političkih nauka“ Sarajevo, 2008, str. 27-28.

u ličnoj i svakoj drugoj svojini itd. Sigurnost države je jedan od osnovnih atributa i funkcija koja zavisi od općeg stanja države i organizacije njene zaštite.“¹³ Za Abazovića (2002) unutrašnja sigurnost se odnosi na unutrašnje stanje društva ili države, dok vanjska sigurnost znači odsustvo opasnosti ili prijetnji od strane drugih država.¹⁴

„Sigurnost kao osnovno egzistencijalno pitanje ljudske zajednice je vremenom odvojena od drugih društvenih djelatnosti, a sve s ciljem ostvarivanja zajedničkih interesa grupe, nacije ili države. Objedinjavanjem naznačenih društvenih djelatnosti u sistemu nacionalne sigurnosti država pokušava osigurati vlastitu opstojnost, egzistenciju i funkciju, odnosno povećati otpornost od različitih oblika (vanjskih i unutrašnjih) ugrožavanja i povećati kvalitet života cjelokupnog društva.“¹⁵

2.2. Sistem nacionalne sigurnosti

Nacionalna sigurnost je „odsutnost prijetnji vitalnim nacionalnim ili državnim interesima, među kojima su državni (nacionalni) opstanak, teritorijalni integritet, politička samostalnost i odgovarajuća kvaliteta života. Također način ostvarivanja, promicanja i zaštite vitalnih nacionalnih interesa. U užem, geopolitičkom smislu, nacionalna se sigurnost odnosi na državni prostor, tj. na održavanje njegove cjelovitosti i stabilnosti, kulturnih sadržaja i ekološke kvalitete te uključenosti u međunarodnu komunikaciju (gospodarsku, kulturnu, političku i dr.). Ostvaruje se oslanjanjem na vlastite snage, uključivanjem u vojno-političke saveze, udruživanjem u sustave kolektivne sigurnosti, ugovaranjem savezništva s moćnijim državama i dr. Sustavi nacionalne sigurnosti pojedinih država sadrže uglavnom razrađene sigurnosne politike (vanjsku, obrambenu, gospodarsku, zdravstvenu, energetska i dr.) i sigurnosnu strukturu (oružane snage, obavještajne i policijske službe, sudstvo i dr.). U državama liberalne demokracije zakonom su utvrđene ovlasti i dužnosti izvršne, zakonodavne i sudske vlasti u ostvarivanju nacionalne sigurnosti. Mnoge države imaju posebno tijelo za vođenje državne sigurnosne politike, Vijeće za nacionalnu sigurnost¹⁶. Ono uključuje uglavnom politički vrh države, zapovjednike oružanih snaga, šefove obavještajnih službi i dr. Neki autori osporavaju objektivnu zasnovanost nacionalne sigurnosti i nacionalnih interesa, smatrajući da se oni određuju prema subjektivnim interesima vladajućih i politički dominantnih skupina.“¹⁷

---

¹³ Cikotić, S., *Sigurnosne pretpostavke Bosne i Hercegovine*, „Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca“ Sarajevo, 2010, str. 173-174.

¹⁴ Abazović, M., *Državna bezbjednost: Uvod i temeljni pojmovi*, „Fakultet kriminalističkih nauka“ Sarajevo, 2002, str. 250.

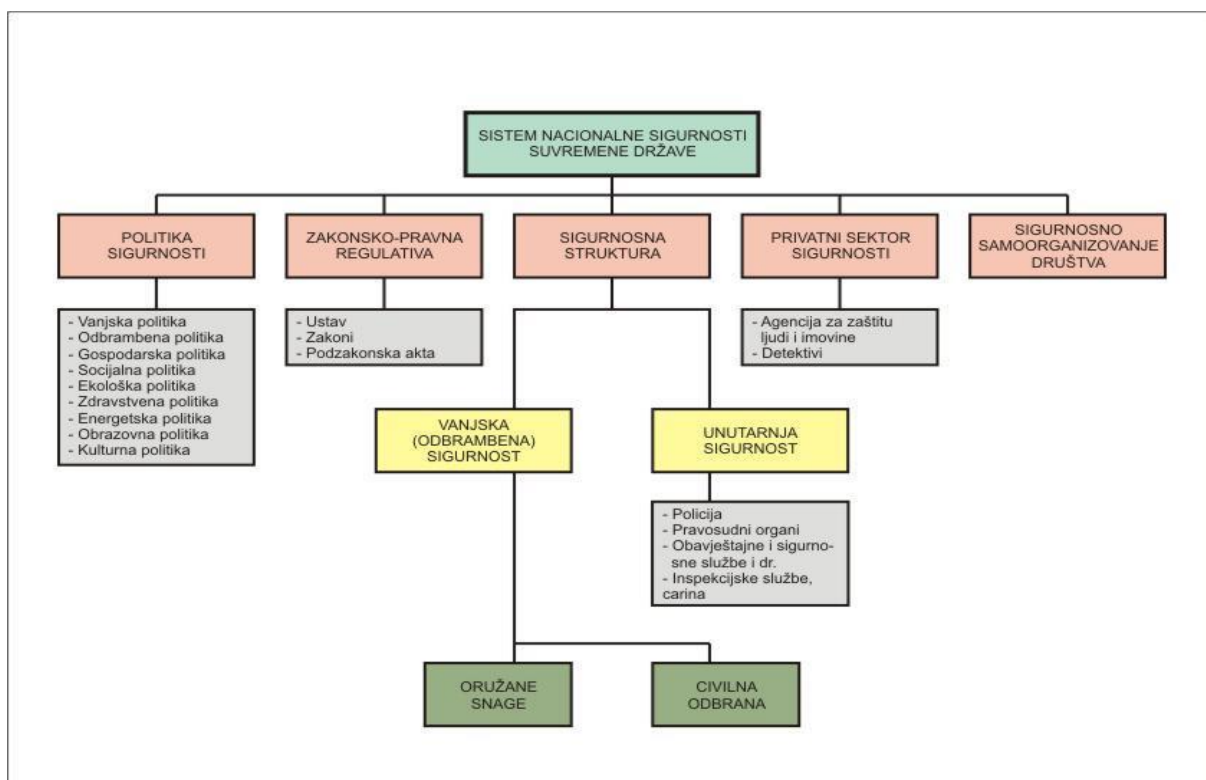
¹⁵ Cikotić, S., Smajić, M., Delić, H., Subašić, N., *Nacionalna sigurnost i privatna zaštita*, „Fakultet političkih nauka“ Sarajevo, 2018, str. 39.

¹⁶ po uzoru na SAD, koji ga ima od 1947.

¹⁷ *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=42700>>. pristupljeno 14. 5. 2022.

Pojam nacionalna sigurnost prvi put je upotrijebljen u Sjedinjenim Američkim Državama, a upotrijebio ga je Valter Lipman u časopisu *Američka vanjska politika* 1943. godine. U službenoj upotrebi se nalazi od 1947. godine kada je objavljen Zakon o nacionalnoj sigurnosti.¹⁸

Za Dujovića (2006) sistem sigurnosti je „dio društvenog sistema kojim se zadovoljavaju društveni i individualni interesi građana svake savremene demokratske države iz oblasti međunarodnog subjektiviteta države, građanskih prava i sloboda i zaštita čovjeka i njegove okoline od svih oblika ugrožavanja.“¹⁹ Andrijević (2004) ističe da je nacionalna sigurnost jedan od najvažnijih faktora opstanka države i njene teritorijalne cjelovitosti.²⁰

Šema 1. Sistem nacionalne sigurnosti savremene države²¹

Na šemi 1. se može vidjeti da u temeljne elemente sistema nacionalne sigurnosti savremene države spadaju:

- sigurnosna politika;
- sigurnosna pravna regulativa;
- sigurnosne strukture;

¹⁸ Tatalović, S., *Nacionalna i međunarodna sigurnost*, Zagreb: Politička kultura, 2006, str. 146.

¹⁹ Dujović, J., *Rukovođenje i upravljanje sistemima sigurnosti*, „Fakultet političkih nauka“ Sarajevo, 2006, str. 141.

²⁰ Andrijević, B., *Ekonomika nacionalne obrane i sigurnosti*, „Artgraf d.o.o. i Ekonomski fakultet Zagreb“ Zagreb, 2004, str. 244.

²¹ Tatalović i Bilandžić, *Osnove nacionalne sigurnosti*, „Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, Policijska akademija“, 2005, str. 45

- institucije privatnog sektora;
- sigurnosno samoorganiziranje civilnog društva.²²

Po Cikotiću (2010) „u sistem sigurnosti savremene države ulaze svi elementi te države, sa manjom ili većom ulogom i sa različitim stepenom učešća u borbi protiv različitih sigurnosnih prijetnji ili izazova. Sigurnosne strukture predstavljaju specijalizirane i profesionalno osposobljene elemente tog sistema, koji imaju naglašenu instruktivnu, organizacijsku, koordinirajuću i inicirajuću ulogu, te osnovnu misiju da svojom ulogom omoguće svim strukturama društva i države da se, na najbolji način, suprotstave različitim sigurnosnim izazovima, bilo da su oni izazvani prirodom ili od strane čovjeka uzrokovanim katastrofama, ratom ili nekim drugim oblikom krizne situacije.“²³

Beridan (2008) ističe da savremene države u interesu unutrašnje nacionalne sigurnosti formiraju različite vrste policija, agencija, direkcija, službi, inspekcijских i drugih organa kojima se, u skladu sa sigurnosnom politikom i zakonima te države definišu zadaci, nadležnosti, ovlaštenja, njihova organizacija, ljudski i materijalni kapaciteti, a priroda poslova ovih organa se uglavnom prepoznaje iz samog njihovog naziva. Najčešće vrste policija su:

- Policija za očuvanje javnog reda i mira;
- Saobraćajna policija;
- Granična policija;
- Kriminalistička policija;
- Sudska policija;
- Carinska policija;
- Policija za zaštitu objekata i ličnosti;
- Specijalne policije za različite specijalne zadatke.²⁴

2.3. Sistem sigurnosti Bosne i Hercegovine

U BiH se ne koristi naziv *sistem nacionalne sigurnosti* već *sistem sigurnosti*. BiH je decentralizovana država u kojoj postoji institucionalni neracionalizam i birokratija. Zakoni se donose na 14 nivoa, a u ranom postdejtonskom periodu mnogi atributi države nisu postojali. U RS je vlast koncentrisana na nivou entiteta dok je u FBiH znatno decentralizovana. BDBiH je uređen neovisno od entiteta.²⁵ „U BiH razvoj sigurnosnog sektora je moguće sagledati u tri

²² Cikotić, S., *Sigurnosne pretpostavke Bosne i Hercegovine*, „Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca“ Sarajevo, 2010, str. 176.

²³ Cikotić, S., *Sigurnosne pretpostavke Bosne i Hercegovine*, „Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca“ Sarajevo, 2010, str. 177.

²⁴ Beridan, I., *Politika i sigurnost*, „Fakultet političkih nauka“ Sarajevo, 2008, str. 114.

²⁵ Smajić, M., *Međunarodne organizacije i sigurnost Bosne i Hercegovine u postdejtonskom periodu*, „Dobra knjiga“ Sarajevo, 2011, str. 139.

etape. Prvu etapu predstavlja period od 1996. godine do kraja 2001. godine, druga etapa je period od 2002. godine do kraja 2006. godine i treća etapa je od 2007. godine do kraja 2012. godine.²⁶

Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine je formirano 2002. godine na državnom nivou ali organizaciono ne povezuje Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske (MUP RS) i Policiju Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (BDBiH). Entitetska ministarstva unutrašnjih poslova djeluju kao dvije odvojene policijske strukture pri čemu policija u FBiH djeluje decentralizirano dok policija u RS djeluje centralizirano, a Policija BDBiH kao nezavisan policijski organ. U Federaciji BiH svih 10 kantona imaju ministarstva unutrašnjih poslova (MUP) koja djeluju neovisno, a Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova, prema Zakonu o unutrašnjim poslovima Federacije BiH („Sl. novine Federacije BiH“, broj 49/05), ima nadležnosti u četiri tačke ovog zakona u odnosu na kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova.²⁷

Ključna legislativa sistema sigurnosti Bosni i Hercegovini:

- Zakon o ministarstvima i drugim tijelima uprave BiH („Sl. glasnik BiH“ br. 5/03 i 42/03);
- Zakon o Obavještajno – sigurnosnoj agenciji BiH („Sl. glasnik BiH“ 12/04);
- Zakon o Državnoj graničnoj službi („Sl. glasnik BiH“ broj 50/04 sa izmjenama koje se odnose na naziv Granične policije 2007);
- Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu („Sl. glasnik BiH“, broj 27/04);
- Zakon o odbrani BiH („Sl. glasnik BiH“, broj 88/05);
- Sigurnosna politika BiH - Predsjedništvo BiH, Sarajevo, 08.02.2006.godine;
- Okvirni zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara u BiH („Sl. glasnik BiH“, broj 50/08);
- Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela i o agencijama za podršku policijskoj strukturi u BiH („Sl. glasnik BiH“, broj 36/08).

2.4. Sigurnosna politika Bosne i Hercegovine

Sistem sigurnosti Bosne i Hercegovine, od potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma pa do danas, nalazi se u fazi stalnih promjena, čiji je osnovni karakter konstituiranju novih elemenata sistema i jačanju postojećih u smislu državnog dimenzioniranja sigurnosti. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je 8. februara 2006. godine usvojilo *Sigurnosnu politiku BiH*.

---

²⁶ Bajramović, Z., *Upravljanje ljudskim resursima sigurnosnog sektora Bosne i Hercegovine*, „Fakultet političkih nauka“ Sarajevo, 2016, str. 212.

²⁷ Spahić, T., *Razvoj nacionalnih policija u Evropi*, „CPU Printing company“ Sarajevo, 2012, str. 213.

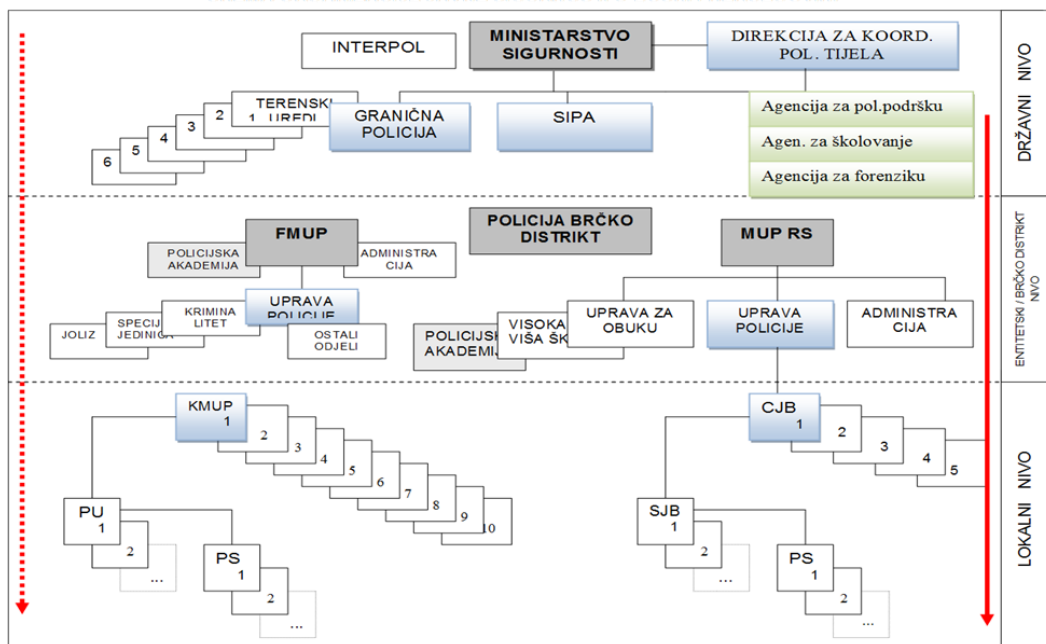
Sigurnosna politika BiH je dokument koji definiše dugoročnu strategiju koja daje okvir i smjernice za izgradnju sistema, strukture i svih mehanizama neophodnih za efikasno djelovanje sektora sigurnosti. Nosioc izrade i primjene Sigurnosne politike je izvršna vlast BiH koja ima sposobnost da koordinira primjenu obavještajno-sigurnosnih, vojnih, diplomatskih, tehnoloških, informacijskih i drugih resursa radi postizanja sigurnosnih ciljeva. Sigurnosna politika BiH po svom sadržaju slična je dokumentima ove vrste većine modernih država i čine je sljedeći elementi:

- Vanjska politika;
- Unutrašnja politika;
- Odbrambena politika;
- Socijalna politika;
- Finansijska politika;
- Demokratizacija i ljudska prava;
- Zaštita čovjekove okoline.

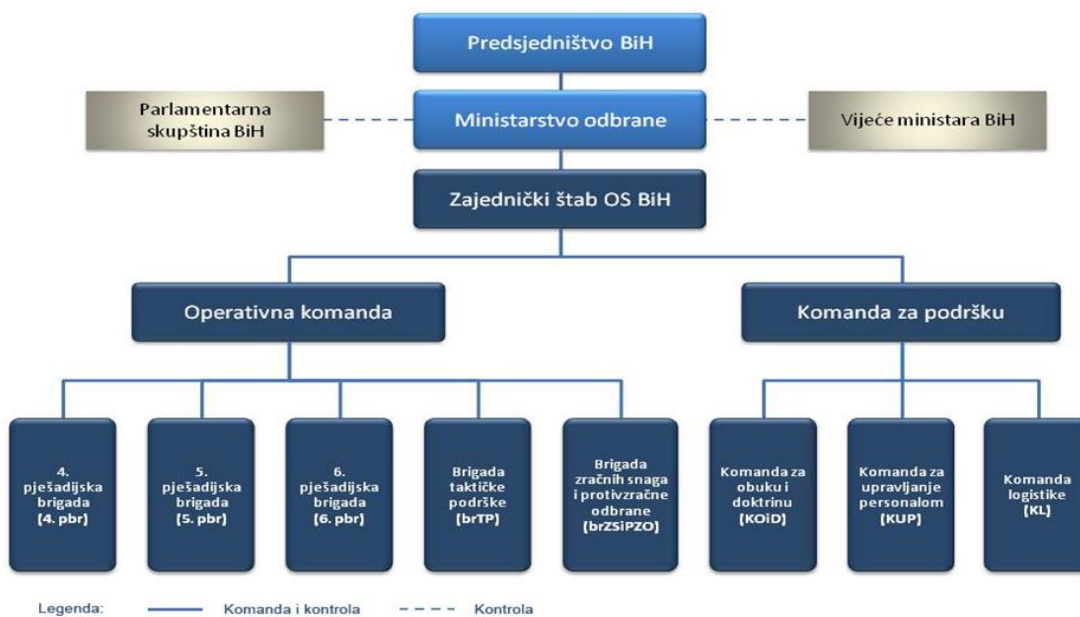
Za provođenje Sigurnosne politike BiH zaduženi su organi i institucije na svim nivoima zakonodavne i izvršne vlasti države. Veoma bitno je istaći da je Sigurnosna politika BiH definisala nove ustavne nadležnosti države BiH iz segmenta sigurnosti koje Dejtonskim mirovnim sporazumom i Aneksom IV uopšte nisu bile predviđene. Sigurnosna politika BiH ne može ponuditi odgovore na sva otvorena pitanja, prijetnje i izazove sa kojima se suočava BiH tako da, kao i u slučaju drugih zemalja koje imaju dužu tradiciju uspješne primjene sigurnosne politike, potrebna je njena stalna dogradnja, redefinisanje i dorada kako bi ova politika predstavljala dokument koji nudi smjernice razvoja i izgradnje sistema sigurnosti države u cjelini kao i njegovih pojedinačnih elemenata i struktura.²⁸

---

²⁸Cikotić, S., *Sigurnosne pretpostavke Bosne i Hercegovine*, „Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca" Sarajevo, 2010, str. 185-188.

Šema 2. Organizacijski model policije u Bosni i Hercegovini²⁹

Šema 3. Odrambena struktura Bosne i Hercegovine³⁰

²⁹ Spahić, T., *Razvoj nacionalnih policija u Evropi*, „CPU Printing company“ Sarajevo, 2012, str. 214.

³⁰ www.mod.gov.ba/o_nama/Odrambena_struktura/?id=21715 (pristupljeno 14.05.2022. godine)

3. PRAVOSUĐE I SUDSKA POLICIJA U BOSNI I HERCEGOVINI

3.1. Sudski sistem u Bosni i Hercegovini

Sudski sistem u Bosni i Hercegovini organiziran je kroz složenu mrežu osnovnih (u Federaciji BiH općinskih), kantonalnih (u Republici Srpskoj okružnih), entitetskih i državnih sudova. Koji će sud suditi u određenoj pravnoj stvari (sporu) zavisi od toga da li ima pravo da u njoj postupa, odnosno da li stranke kod tog suda mogu tražiti zaštitu svojih prava. Ovo pravo suda zove se sudska nadležnost (jurisdikcija). Postoje mjesna i stvarna nadležnost.

Mjesna nadležnost se odnosi na teritoriju. Tako su općinski i osnovni sudovi nadležni da sude optuženima za krivična djela koja su počinjena na prostoru jedne ili više općina koje taj sud “pokriva”. Mjesna nadležnost nije neograničena.

Pored mjesne, postoji i stvarna nadležnost. Stvarna nadležnost je nadležnost suda da sudi s obzirom na vrstu predmeta. Osnovni i općinski sud neće biti nadležni za svako počinjeno krivično djelo. Npr., za ona krivična djela za koja je zapriječena kazna zatvora od deset ili više godina u FBiH nadležni su kantonalni, a u RS okružni sudovi.

U RS, dvije su vrste okružnih sudova: okružni privredni sudovi i okružni sudovi. Najbitnije je za kantonalne i okružne sudove znati da su to sudovi kojima se podnosi žalba protiv svih odluka osnovnih i općinskih sudova. Ovo je tzv. princip dvostepenosti u odlučivanju, čiji je smisao u tome da u rješavanju svake odluke učestvuju najmanje dva suda. Sud koji prvi rješava je prvostepeni, a sud koji rješava na osnovu podnesene žalbe je drugostepeni. Zbog toga kažemo da kantonalni i okružni sudovi ujednačavaju sudske praksu.

Ujednačavanjem sudske prakse se također bave i vrhovni sudovi entiteta – Vrhovni sud FBiH i Vrhovni sud RS. Za razliku od kantonalnih i okružnih sudova, oni nikad nisu prvostepeni, već sude isključivo po žalbama i revizijama koje se podnose da bi se preispitale odluke ili postupci okružnih, odnosno kantonalnih sudova. U ovim slučajevima govorimo o trostepenosti sudske odlučivanja.

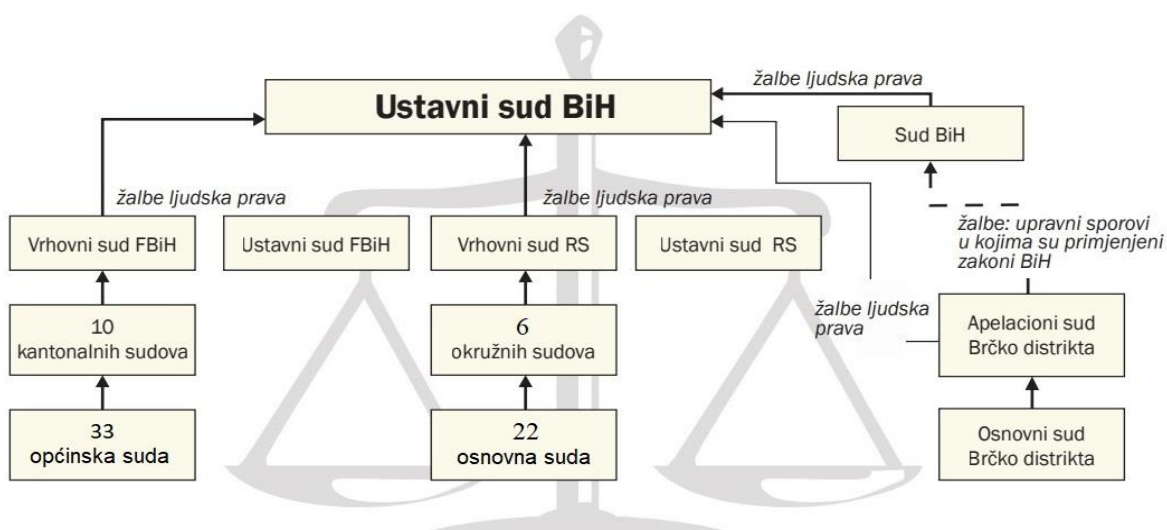
Svi sudovi kojima smo se do sada bavili su entitetski. Na nivou BiH postoje i Sud BiH i Ustavni sud BiH. Sud BiH pruža pravnu zaštitu građanima koji smatraju da im je povrijeđeno neko pravo upravnom aktom institucija BiH. Najveći broj predmeta ratnih zločina procesuiranih u BiH, kao i predmeta organiziranog kriminala, procesuirano je pred ovim sudom. U postupcima koji se vode pred ovim sudom, drugostepenost se osigurava na način da se žalba podnosi ovom sudu, koji je razmatra pred tzv. apelacijskim vijećem, koje će se uvijek sastojati od sudija koje nisu sudile u prvostepenom postupku.

Posebno se sudovima smatraju ustavni sudovi, a u BiH postoje tri: dva entitetska i jedan državni.

BDBiH ima dva suda: Osnovni i Apelacijski. Osnovni je sud opće mjesne i stvarne nadležnosti, a Apelacijski sud je sud kojem se izjavljaju žalbe protiv odluka Osnovnog suda.

Sudski sistem u Bosni i Hercegovini čine:

- 3 ustavna suda (Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Ustavni sud Federacije BiH i Ustavni sud Republike Srpske);
- Sud Bosne i Hercegovine;
- 2 entitetska vrhovna suda (Vrhovni sud Federacije BiH i Vrhovni sud Republike Srpske);
- 16 kantonalnih i okružnih sudova (10 u Federaciji BiH i 6 u RS-u);
- 54 Općinska i osnovna suda (33 u Federaciji BiH, 21 u RS-u i jedan u Brčko distriktu BiH);
- 6 okružnih privrednih sudova u Republici Srpskoj;
- Viši privredni sud u Banjoj Luci i
- Apelacioni sud Brčko distrikta BiH.

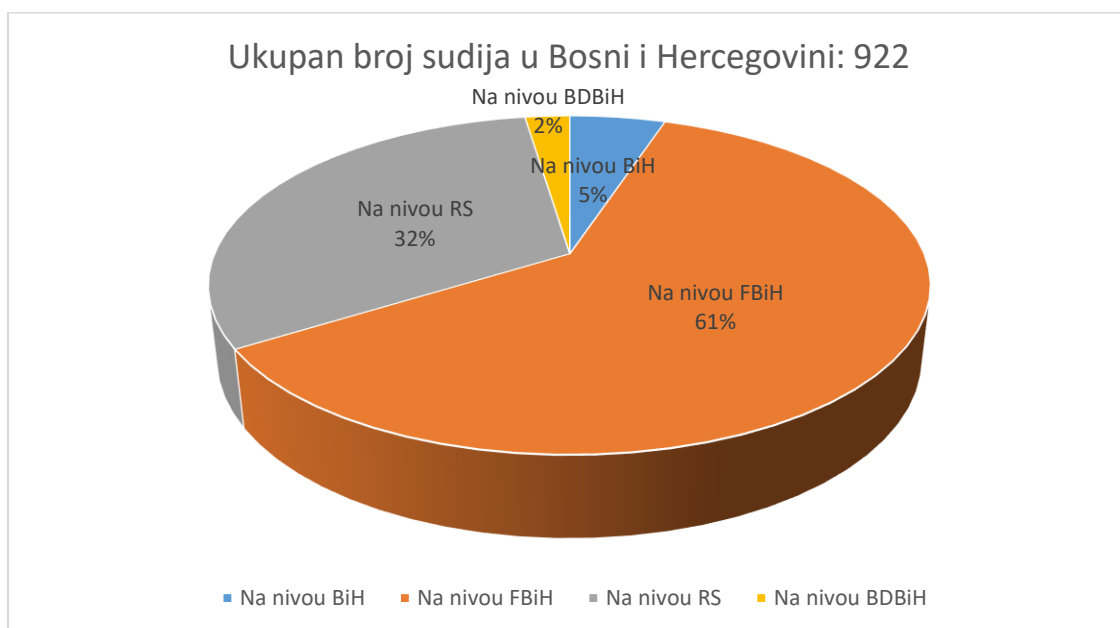
Šema 4: Sudski sistem u Bosni i Hercegovini³¹

Ukupan broj sudija³² u Bosni i Hercegovini raspoređen je prema nivoima kako slijedi:

- ukupan broj sudija u BiH 922;
- broj sudija na nivou BiH 47;
- broj sudija u Federaciji BiH 563;
- broj sudija u RS 290;
- broj sudija u BDBiH 22.

³¹ <https://cin.ba/navrat-nanos-skrpljen-pravni-sistem/> (pristupljeno 11.05.2022. godine)

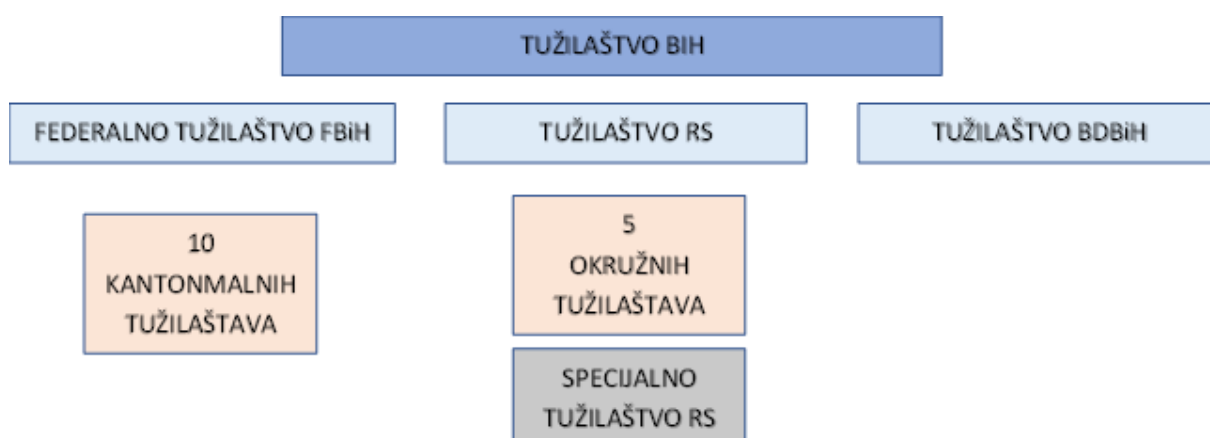
³² Radi se o trenutnom broju koji je preuzet iz zvaničnih dokumenata VSTV BiH, s tim da je navedeni podatak promjenjiv, obzirom da se često vrše organizacijske i personalne promjene u okvirima pravosudnih institucija.

Grafik 1: Broj sudija u Bosni i Hercegovini

Tužilaštva u Bosni i Hercegovini čine:

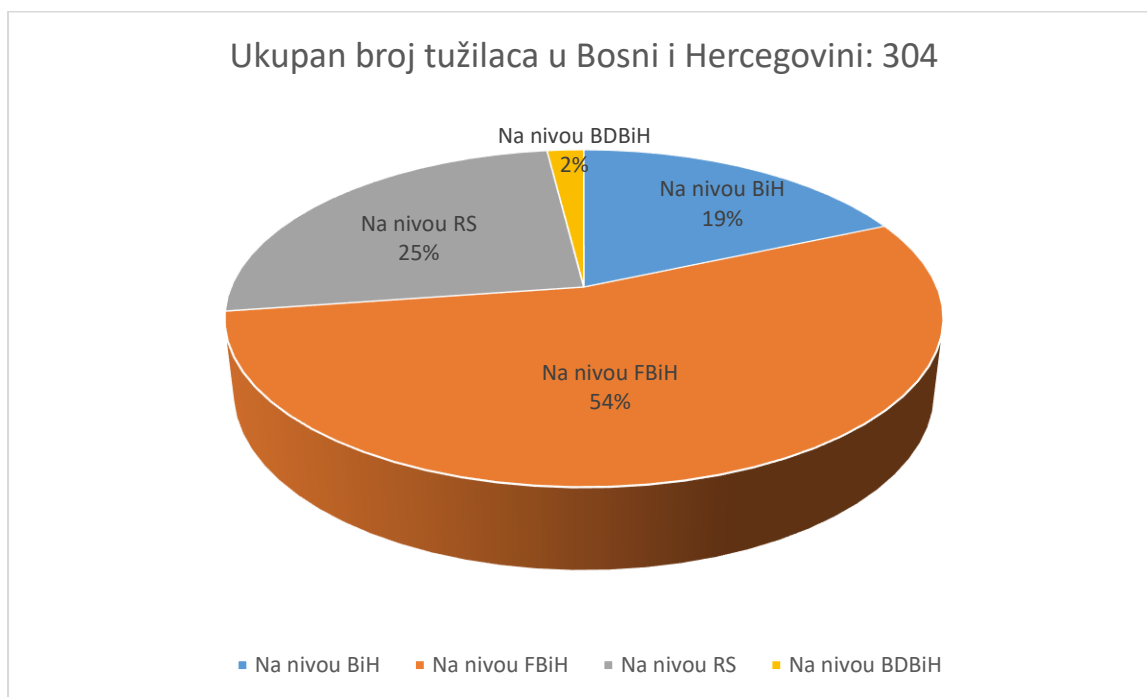
- Tužilaštvo BiH;
- Tužilaštvo Brčko distrikta BiH;
- dva entitetska tužilaštva;
- deset kantonalnih tužilaštava u FBiH;
- pet okružnih tužilaštava u RS;
- posebno tužilaštvo za suzbijanje organiziranoga kriminala i najtežih oblika privrednoga kriminala – Specijalno tužilaštvo RS.

Šema 5: Tužilaštva u Bosni i Hercegovini

Broj tužilaca u Bosni i Hercegovini³³ prema nivoim raspoređen je kako slijedi:

- ukupan broj tužilaca u BiH 304;
- broj tužilaca na nivou BiH 56;
- broj tužilaca u Federaciji BiH 165;
- broj tužilaca u RS 77;
- broj tužilaca u BDBiH 6.

Grafik 2: Broj tužilaca u Bosni i Hercegovini

3.1.1. Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine

Prilikom donošenja entitetskih zakona o visokim sudskim i tužilačkim vijećima, visoki predstavnik za BiH je donio i Uputu nadležnim entitetskim organima da otpočnu pregovore o prenošenju nadležnosti u oblasti pravosuđa na državu kako bi se formiralo Visoko sudsko i tužilačko vijeće za Bosnu i Hercegovinu (VSTV BiH) sa cjelovitim nadležnostima u oblasti pravosuđa.

Naime, formiranje VSTV BiH je ocijenjeno kao najbolji način da se osiguraju potpuno ujednačeni standardi za imenovanje i disciplinsku odgovornost sudija i tužilaca na cijeloj teritoriji BiH.

Uspostavljanje VSTV BiH bio je i zahtjev Evropske unije, budući da je u Studiji izvodljivosti Evropska komisija ovaj zahtjev postavila kao jedan od uslova za početak pregovora za zaključivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između EU i BiH.

³³ Radi se o trenutnom broju koji je preuzet iz zvaničnih dokumenata VSTV BiH, s tim da je navedeni podatak promjenjiv, obzirom da se često vrše organizacijske i personalne promjene u okvirima pravosudnih institucija.

U martu 2004. godine, entitetski premijeri i ministar pravde BiH su potpisali Sporazum o prenošenju određenih odgovornosti entiteta kroz utemeljenje VSTV BiH čime su stvorene pretpostavke za donošenje Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine, što je i učinjeno od strane Parlamentarne skupštine BiH u junu 2004. godine.

Zakonom o VSTV BiH formirano je VSTV BiH u skladu sa evropskim standardima nezavisnosti, odgovornosti, efikasnosti i kvaliteta pravosuđa. Danas, ova institucija u regionalnom kontekstu predstavlja pravosudno vijeće koje je u velikoj mjeri organizovano prema najvišim evropskim standardima navedenim u Mišljenju broj 10 Konsultativnog vijeća evropskih sudija (CCJE).

3.1.2. Elementi pravosuđa u Bosni i Hercegovini

Pojam pravosuđe u užem smislu podrazumijeva samo sudove i tužilaštva. U širem smislu, ovaj se pojam odnosi i na djelovanje drugih aktera: advokata, medijatora, pravobranilaštava, organa javne vlasti, sudskih vještaka i nevladinih organizacija, notara. No, nosioci pravosudnih funkcija i vršioci sudske vlasti su samo sudije i tužioci.

Sudovi se bave donošenjem odluka kojima se, na osnovu zakona, rješavaju sporovi između stranaka u sudskom postupku. Stranke u postupku mogu biti građani, domaće i međunarodne društvene i privredne organizacije i organi vlasti.

Tužilaštva krivično gone osobe za koje postoji osnovana sumnja da su počinili krivičnih djela. Ovaj zadatak tužilaštva ne bi mogla izvršavati da blisko ne sarađuju sa policijom. Kada policija sumnja da je neko počinio krivično djelo, o tome obavještava tužilaštvo, koje otvara istragu. Naravno, i svaki građanin ima pravo i obavezu prijaviti izvršenje krivičnog djela ukoliko ima saznanja o njemu, jer i neprijavlivanje krivičnog djela također predstavlja krivično djelo.

Advokati zastupaju interese stranaka pred sudovima. U svim postupcima, sa izuzetkom krivičnog, građani se mogu zastupati sami. U krivičnom postupku to nije slučaj, jer načelo pravednosti zahtijeva da se zaštite interesi optuženog protiv kojeg slučaj vodi tužilac – državni organ specijaliziran za krivično gonjenje.

Za razliku od fizičkih osoba ili privatnih kompanija, koje angažiraju advokate da ih zastupaju pred sudom, organi vlasti to rijetko čine. To je zbog toga što organi vlasti imaju specijalizirana tijela koja se zovu pravobranilaštva, koja se bave ovim poslom.

U određenim situacijama stranke ne moraju svoje interese štititi sudskim postupkom, već se mogu odlučiti na proces mirenja ili medijacije. Ovaj postupak vode za to obučene i certificirane osobe koje zovemo medijatorima.

3.2. Sudske policije u Bosni i Hercegovini

3.2.1. Djelovanje sudskih policija u Bosni i Hercegovini

Pravni okvir za uspostavljanje i rad sudskih policijskih agencija u BiH u smislu njihove organizacije i rukovođenja sastoji se od niza propisa, koji su poredani *odozgo prema dolje* prema hijerarhiji i prema stepenu opštosti. Shodno tome, na vrhu ljestvice se nalazi ustav, potom zakoni i na kraju podzakonski akti. Svi ovi pravni akti moraju biti komplementarni, a niži moraju proizilaziti iz viših i ne smiju im proturječiti. Budući da je necjelishodno to da ustavom i zakonom budu uređene sve pojedinosti donose se podzakonski propisi (pravilnici, uredbе, naredbe, uputstva itd.) kojima se dalje razrađuju norme sadržane u ustavu i zakonu. Dakle, osnovna pitanja moraju biti predviđena i razrađena u zakonima, a podzakonskim aktima se dalje razrađuju, s tim da podzakonski akti ne smiju biti u suprotnosti ni sa odredbama zakona ni sa odredbama ustava.

U BiH su na snazi četiri zakona koji regulišu rad sudskih policija (SP BiH, SP RS, SP FBiH, i SP BDBiH), kao i drugi važeći zakonski i podzakonski propisi, kojim se uređuju nadležnosti i ovlaštenja iz kojih proizilazi obaveza sudskih policija u odnosu na sigurnost pravosudnih institucija i NPF u BiH.

Spomenute zakonske regulative su osnova za rad sudskih policija u BiH i važno je imati u vidu da se kroz odredbe ovih zakona jasno definiše obaveza sudskih policija u domenu NPF, objekata, te drugih lica kako je to predviđeno zakonom. Praveći paralelu između zakonskih rješenja u četiri organizacione cjeline sudskih policija u BiH, postoje određene razlike, ali one ne utiču na suštinsko pitanje sigurnosti u pravosuđu u cjelini.

3.2.2. Pravni okvir za uspostavljanje i rad Sudske policije Bosne i Hercegovine

Sudska policija BiH pravno utemeljenje ima u Zakonu o Sudskoj policiji BiH³⁴ koji je na pravnu snagu stupio 2004. godine, mada je u januaru 2003. godine Zakon o sudskoj policiji BiH bio faktički nametnut od strane Visokog predstavnika. Pomenutim zakonom osim što je osnovana sudska policija na nivou države, uređena su pitanja od važnosti za njenu organizaciju i rad (prava i obaveze, organizacija, sredstva za rad, ovlaštenja itd.).

Pripadnici Sudske policije BiH koji su uniformisani i naoružani rade u skladu sa Zakonom o sudskoj policiji BiH,³⁵ Zakonom o krivičnom postupku BiH³⁶ te pravilnicima kao što su:

---

³⁴ „Službeni glasnik BiH“, broj 3/03, 21/03 i 18/13

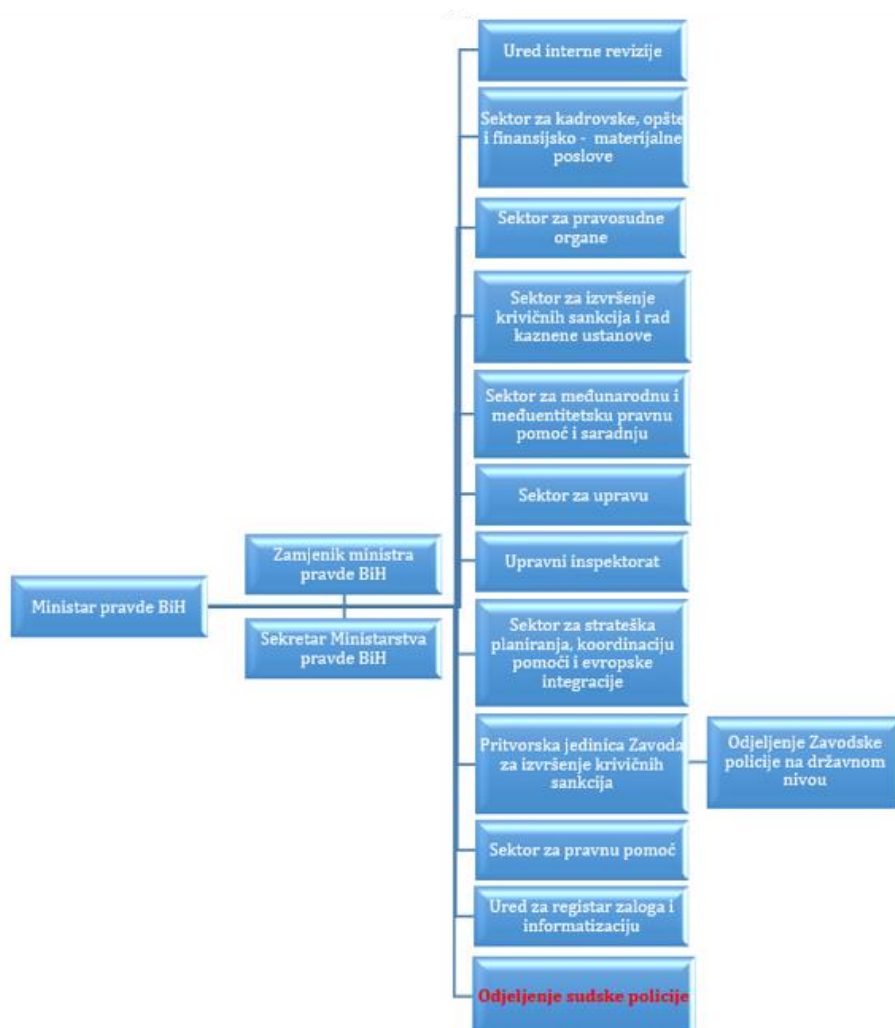
³⁵ „Službeni glasnik BiH“, broj 3/03, 21/03 i 18/13

³⁶ „Službeni glasnik BiH“, broj 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09 i 93/09

Pravilnik o službenoj tajni službenika i namještenika Sudske policije Bosne i Hercegovine³⁷, Pravilnik o uniformi i posebnim oznakama sudske policije u Bosni Hercegovini³⁸, Pravilnik o naoružanju i opremi pripadnika sudske policije Bosne i Hercegovine³⁹, Pravilnik o upotrebi vatrenog oružja i drugih sredstava prinude od strane pripadnika sudske policije u Bosni i Hercegovini⁴⁰ i dr.

Obzirom na svrsishodnost Sudske policije BiH pretpostavlja se da bi bilo djelotvornije i funkcionalnije da je ista u nadležnosti Suda BiH. Međutim, Sudska policija BiH je u nadležnosti Ministarstva pravde BiH i u njegovom sastavu kao organizaciona jedinica, s tim da je kako to nalaže član 7. Zakona, unutrašnja organizacija regulisana podzakonskim aktima, koje na prijedlog ministra pravde donosi Vijeće ministara. Pozicija Sudske policije BiH u organizacionoj strukturi Ministarstva pravde BiH prikazana je na šemi 6.

Šema 6: Šematski prikaz unutrašnje organizacije Ministarstva pravde BiH⁴¹

³⁷ „Službeni glasnik BiH“, broj 89/07

³⁸ „Službeni glasnik BiH“, broj 38/06 i 83/11

³⁹ „Službeni glasnik BiH“, broj 19/08

⁴⁰ „Službeni glasnik BiH“, broj 21/08

⁴¹<http://www.mpr.gov.ba/ministarstvo/organizacija/Default.aspx?id=3698&langTag=bs-BA> (pristupljeno 28.04.2022.)

3.2.3. Pravni okvir za uspostavljanje i rad Sudske policije Republike Srpske

U Republici Srpskoj djelovanje sudske policije je regulisano zakonskim odredbama i normativnim aktima u kojima je predviđena odgovarajuća organizacija i način djelovanja snaga sudske policije. Glavni zakonski propis je Zakon o Sudskoj policiji Republike Srpske⁴², kao i set podzakonskih propisa:

- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Sudskoj policiji Republike Srpske, broj SU/SP-478/16 od 27.07.2016. godine kojim su utvrđena unutrašnja organizacija za vršenje poslova i zadataka, broj izvršilaca, rukovođenje i druga pitanja od značaja za unutrašnju organizaciju i funkcionisanje;
- Pravilnik o rukovođenju u Sudskoj policiji Republike Srpske, broj SU-SP-61/19 od 24.01.2019. godine, kojim se uređuje način ostvarivanja procesa rukovođenja;
- Pravilnik o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti službenika Sudske policije, broj SU/SP-213/14 od 30.05.2014. godine;
- Pravilnik o izgledu značke i službene legitimacije Sudske policiji Republike Srpske, broj SU-SP-728/12 od 14.12.2012. godine;
- Pravilnik o upotrebi vatrenog oružja i ostalih sredstava prinude od strane službenika Sudske policije Republike Srpske, broj SU/SP – 439/12 od 22.08.2012. godine kojim je određen način upotrebe vatrenog oružja i ostalih sredstava prinude;
- Pravilnik o primjeni ovlašćenja Sudske policije Republike Srpske, broj SU/SP – 440/12 od 22.08.2012. godine;
- Pravila o radu Interventne jedinice Sudske policije Republike Srpske, broj SU/SP – 437/12 od 22.08.2012. godine;
- Etički kodeks službenika Sudske policije Republike Srpske, broj SU/SP – 438/12 od 22.08.2012. godine;
- Pravila o postupanju po pritužbama na rad Sudske policije Republike Srpske, broj SU/SP – 474/12 od 05.09.2012. godine i dr.

Postupanje sudske policije propisano je i odredbama Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske.⁴³

Sudska policija RS, u okviru svojih nadležnosti, obavlja poslove i zadatke za Vrhovni sud RS, okružne i osnovne sudove i na osnovu sudskih naredbi preduzima sljedeće mjere i radnje:

- a) osiguranje informacija;
- b) prinudno dovođenje svjedoka i vještaka;
- c) prinudno dovođenje i sprovođenje osumnjičenih, optuženih i osuđenih osoba;

⁴² „Službeni glasnik RS”, broj 98/11 i 57/16

⁴³ „Službeni glasnik RS“, broj 53/12, 91/17, 66/18 i 15/21

- d) sprovođenje osuđenih osoba u ustanovu za izvršenje krivičnih sankcija;
- e) provođenja izvršenja sudskih odluka;
- f) osigurava sudske i tužilačke zgrade;
- g) osigurava sudije i druge radnike suda⁴⁴ i**
- h) održava red u sudnici i drugim sudskim prostorijama za vrijeme i u toku suđenja.⁴⁵

Za rad Sudske policije Republike Srpske odgovoran je predsjednik Vrhovnog suda RS.

Zakonom o Sudskoj policiji Republike Srpske i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Sudskoj policiji Republike Srpske, utvrđena je unutrašnja organizacija Sudske policije Republike Srpske, kako slijedi:

1. Uprava Sudske policije u Vrhovnom sudu, u čijem sastavu su:

- direktor Sudske policije;
- Inspektorat Sudske policije za opšte i operativno-bezbjednosne poslove;
- Interventna jedinica Sudske policije;

2. Okružni centar Sudske policije Banja Luka, sa sjedištem u Okružnom sudu u Banjoj Luci, u čijem sastavu su:

- Odjeljenje Sudske policije Banja Luka;
- Odjeljenje Sudske policije Gradiška;
- Grupa Sudske policije Banja Luka;
- Grupa Sudske policije Prnjavor;
- Grupa Sudske policije Mrkonjić Grad;
- Grupa Sudske policije Kotor Varoš;

3. Okružni centar Sudske policije Bijeljina, sa sjedištem u Okružnom sudu u Bijeljini, u čijem sastavu su:

- Odjeljenje Sudske policije Bijeljina;
- Odjeljenje Sudske policije Zvornik;
- Grupa Sudske policije Bijeljina;
- Grupa Sudske policije Srebrenica;

4. Okružni centar Sudske policije Doboj, sa sjedištem u Okružnom sudu u Doboju, u čijem sastavu su:

- Odjeljenje Sudske policije Doboj;
- Odjeljenje Sudske policije Modriča;
- Grupa Sudske policije Teslić;
- Grupa Sudske policije Derвента;

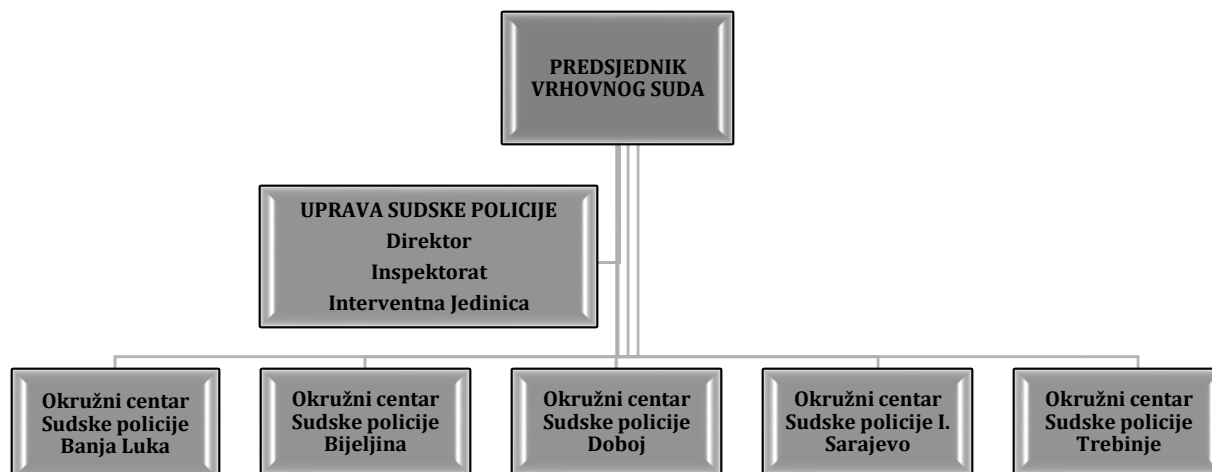
---

⁴⁴ U pravosudnim institucijama u RS je zaposleno 290 sudija.

⁴⁵ Član 13. Zakona o sudskoj policiji RS, ("Službeni glasnik RS", broj 98/11 I 57/16)

5. **Okružni centar Sudske policije Istočno Sarajevo, sa sjedištem u Okružnom sudu u Istočnom Sarajevu, u čijem sastavu su:**
  - Odjeljenje Sudske policije Sokolac;
  - Odjeljenje Sudske policije Vlasenica;
  - Grupa Sudske policije Istočno Sarajevo;
  - Grupa Sudske policije Višegrad;
6. **Okružni centar Sudske policije Trebinje, sa sjedištem u Okružnom sudu u Trebinju, u čijem sastavu su:**
  - Odjeljenje Sudske policije Trebinje;
  - Grupa Sudske policije Trebinje;
  - Grupa Sudske policije Foča;
7. **Okružni centar Sudske policije Prijedor sa sjedištem u Okružnom sudu u Prijedoru, u čijem sastavu su:**
  - Odjeljenje Sudske policije Prijedor;
  - Grupa Sudske policije Prijedor;
  - Grupa Sudske policije Novi Grad;
  - Grupa Sudske policije Kozarska Dubica.

Organizaciona struktura Sudske policije RS sa unutrašnjim organizacionim jedinicama prikazana je na šemi 7.

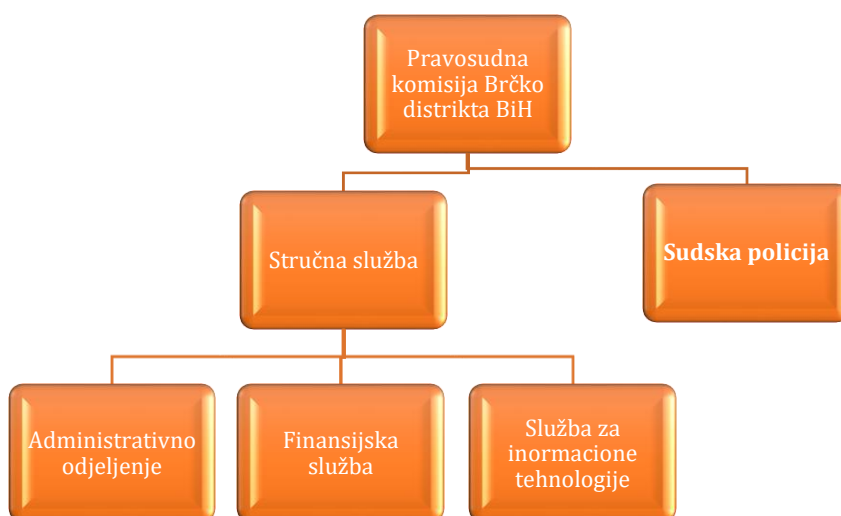
Šema 7: Šematski prikaz organizacionih jedinica Sudske policije Republike Srpske

3.2.4. Pravni okvir za uspostavljanje i rad Sudske policije Brčko distrikta BiH

Na sjednici Skupštine Brčko distrikta BiH održanoj 30.09.2004. godine usvojen je Zakon o sudskoj policiji Brčko distrikta BiH.⁴⁶ Ovim zakonom osim što je osnovana sudska policija, definisana su njena ovlaštenja, organizacija i sredstva za rad, prava i obaveze, radni odnosi te druga pitanja od važnosti za organizaciju i rad Sudske policije Brčko distrikta BiH. Sem zakona, u Brčko distriktu BiH organizacija i rad sudske policije regulisan je i podzakonskim aktima: Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji, Pravilnik o činovima i oznakama u Sudskoj policiji Brčko distrikta BiH⁴⁷.

Radom Sudske policije rukovodi komandir na način definisan propisima koje donosi Pravosudna komisija. Pravosudna komisija imenuje i razrješava dužnosti komandira Sudske policije i određuje broj sudskih policajaca. Unutrašnja organizacija Sudske policije reguliše se podzakonskim aktima koje na prijedlog predsjednika Pravosudne komisije donosi Pravosudna komisija.

Pozicija Sudske policije BDBiH u organizaciji Pravosudne komisije BDBiH prikazana je na šemi 8.

Šema 8: Organigram Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH⁴⁸

⁴⁶ Zakon o sudskoj policiji Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ 42/04, 19/07, 2/08, 31/11)

⁴⁷ „Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 35/2007

⁴⁸ <http://www.pkbd.ba/about/?cid=3,2,1> (pristupljeno 28.04.2022. godine)

3.2.5. Pravni okvir za uspostavljanje i rad Sudske policije u Federaciji Bosne i Hercegovine

U Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine u odjeljku C. sudska vlast Federacije i 2. Opće odredbe o sudovima Federacije, tačnije u članu 8. stav (1), jasno se govori o osnivanju sudske policije i prema ovom članu “Osnovat će se sudska policija radi pomoći sudovima u Federaciji u: osiguranju informacija, osiguranju prisustva svjedoka, privođenju optuženih osoba, održavanju reda u sudnici i sigurnosti suda te izvršavanju sudskih naloga.”⁴⁹

Pored Ustava Federacije BiH iz 1994. godine, glavni zakonodavno–pravni okvir za početak djelovanja Sudske policije u Federaciji Bosne i Hercegovine jeste prvi Zakon o sudskoj policiji⁵⁰ kojim su utvrđena ovlaštenja sudske policije, ustrojstvo i sredstva za rad, prava i obaveze, radni odnosi i druga značajna pitanja.

Novim Zakonom o sudskoj policiji u Federaciji Bosne i Hercegovine⁵¹ sve manjkavosti ranijeg zakona zbog kojih je djelovanje Sudske policije u Federaciji BiH bilo ograničeno su otklonjene, ovlaštenja su proširena i nadležnosti precizno definisane, što je u mnogo čemu olakšalo djelovanje i rad Sudske policije u Federaciji BiH.

Osim pomenutog Zakona, za rad i organizaciju Sudske policije Federacije BiH relevantni su i drugi zakoni i pravni akti zasnovani na zakonu:

- Zakon o krivičnom postupku Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 35/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13, 59/14 i 74/20);
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Sudske policije u Federaciji BiH, broj Su-sp-127-3/20 od 28.01.2021.godine;
- Pravilnik o načinu vršenja poslova i primjeni ovlaštenja Sudske policije u Federaciji BiH (“Službene novine FBiH” broj 25/21);
- Pravilnik o upotrebi sredstava prinude Sudske policije u Federaciji BiH, broj Su-sp-45/21 od 26.04.2021. godine;
- Pravilnik o službenoj legitimaciji, znački sudske policije i legitimaciji kadeta Sudske policije u Federaciji BiH, broj Su-sp-44/21 od 19.04.2021. godine;
- Uredba o činovima službenika Sudske policije u Federaciji BiH.⁵²

Zakonom o sudskoj policiji u Federaciji Bosne i Hercegovine⁵³ i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Sudske policije u Federaciji Bosne i Hercegovine, broj Su-sp-127-3/21 od

---

⁴⁹ Ustav Federacije Bosne i Hercegovine proglašen Odlukom o proglašenju Ustava Federacije Bosne i Hercegovine na sjednici Ustavotvorne skupštine održanoj 30.03.1994. godine.

⁵⁰ „Službene novine Federacije BiH“, broj 19/96 i 37/04

⁵¹ „Službene novine Federacije BiH“, broj 77/20

⁵² „Službene novine Federacije BiH“, broj 10/20 i 01/21

⁵³ „Službene novine Federacije BiH“, broj 77/20

28.01.2021. godine, utvrđena je trenutna unutrašnja organizacija Sudske policije u Federaciji Bosne i Hercegovine sa 16 osnovnih organizacionih jedinica od kojih 5 u sjedištu Sudske policije Federacije BiH u Sarajevu, 10 osnovnih organizacionih jedinica u svakom od kantona u Federaciji BiH, te Jedinica za specijalističku podršku sa sjedištem u Sarajevu, sa unutrašnjim organizacionim jedinicama kako slijedi:

- 1. Kabinet direktora sa sjedištem u Sarajevu**
- 2. Sektor za operativne poslove i koordinaciju sa sjedištem u Sarajevu, sa sljedećim unutrašnjim organizacionim jedinicama:**
  - Odsjek za operativno dežurstvo i koordinaciju;
  - Odsjek za operativne poslove;
- 3. Sektor za profesionalne standarde i unutrašnju kontrolu sa sjedištem u Sarajevu, sa sljedećim unutrašnjim organizacionim jedinicama:**
  - Odsjek za profesionalne standarde;
  - Odsjek za unutrašnju kontrolu;
- 4. Sektor za pravne, računovodstvene i opće poslove sa sjedištem u Sarajevu, sa sljedećim unutrašnjim organizacionim jedinicama:**
  - Odsjek za pravne poslove i radne odnose;
  - Odsjek za finansijske i računovodstvene poslove;
  - Odsjek za opće poslove;
- 5. Jedinica za sigurnost i zaštitu sa sjedištem u Sarajevu, sa sljedećim unutrašnjim organizacionim jedinicama:**
  - Odsjek za sigurnosne procjene i podršku;
  - Odsjek za zaštitu svjedoka i nositelja pravosudnih funkcija;
- 6. Jedinica za specijalističku podršku sa sjedištem u Sarajevu, sa sljedećim unutrašnjim organizacionim jedinicama:**
  - Tim za specijalne operacije;
  - Tim za specijalnu podršku;
  - Odsjek za operativno dežurstvo i zaštitu baze;
- 7. Centar sudske policije u Kantonu Sarajevo sa sjedištem u Sarajevu, sa sljedećim unutrašnjim organizacionim jedinicama:**
  - Odsjek za operativne poslove i zaštitu sa sjedištem u Kantonalnom sudu u Sarajevu;
  - Odsjek za operativno dežurstvo sa sjedištem u Kantonalnom sudu u Sarajevu;
  - Stanica sudske policije Sarajevo I, sa sjedištem u Općinskom sudu u Sarajevu;
  - Stanica sudske policije Sarajevo II, sa sjedištem u Kantonalnom tužilaštvu Kantona Sarajevo;

8. Centar sudske policije u Zeničko-dobojskom kantonu sa sjedištem u Zenici, sa sljedećim unutrašnjim organizacionim jedinicama:

- Odsjek za operativne poslove i zaštitu sa sjedištem u Kantonalnom sudu u Zenici;
- Odsjek za operativno dežurstvo sa sjedištem u Kantonalnom sudu u Zenici;
- Stanica sudske policije Zenica I, sa sjedištem u Općinskom sudu u Zenici;
- Stanica sudske policije Zenica II, sa sjedištem u Kantonalnom tužilaštvu Zeničko-dobojskog kantona;
- Stanica sudske policije Visoko sa sjedištem u Općinskom sudu u Visokom;
- Stanica sudske policije Zavidovići sa sjedištem u Općinskom sudu u Zavidovićima;
- Stanica sudske policije Tešanj sa sjedištem u Općinskom sudu u Tešnju;
- Stanica sudske policije Žepče sa sjedištem u Općinskom sudu u Žepču;
- Stanica sudske policije Kakanj sa sjedištem u Općinskom sudu u Kakanju;

9. Centar sudske policije u Tuzlanskom kantonu sa sjedištem u Tuzli, sa sljedećim unutrašnjim organizacionim jedinicama:

- Odsjek za operativne poslove i zaštitu sa sjedištem u Kantonalnom sudu u Tuzli;
- Odsjek za operativno dežurstvo sa sjedištem u Kantonalnom sudu u Tuzli;
- Stanica sudske policije Tuzla sa sjedištem u Općinskom sudu u Tuzli;
- Stanica sudske policije Živinice sa sjedištem u Općinskom sudu u Živinicama;
- Stanica sudske policije Gradačac sa sjedištem u Općinskom sudu u Gradačcu;
- Stanica sudske policije Kalesija sa sjedištem u Općinskom sudu u Kalesiji;
- Stanica sudske policije Gračanica sa sjedištem u Općinskom sudu u Gračanici;
- Stanica sudske policije Lukavac sa sjedištem u Općinskom sudu u Lukavcu;
- Stanica sudske policije Banovići sa sjedištem u Općinskom sudu u Banovićima;
- Stanica sudske policije u Srebreniku sa sjedištem u Općinskom sudu u Srebreniku;

10. Centar sudske policije u Unsko-sanskom kantonu sa sjedištem u Bihaću, sa sljedećim unutrašnjim organizacionim jedinicama:

- Odsjek za operativne poslove i zaštitu sa sjedištem u Kantonalnom sudu u Bihaću;
- Odsjek za operativno dežurstvo sa sjedištem u Kantonalnom sudu u Bihaću;
- Stanica sudske policije Bihać sa sjedištem u Općinskom sudu u Bihaću;
- Stanica sudske policije Velika Kladuša sa sjedištem u Općinskom sudu u Velikoj Kladuši;
- Stanica sudske policije Cazin sa sjedištem u Općinskom sudu u Cazinu;
- Stanica sudske policije Bosanska Krupa sa sjedištem u Općinskom sudu u Bosanskoj Krupi;
- Stanica sudske policije Sanski Most sa sjedištem u Općinskom sudu u Sanskom Mostu;

11. Centar sudske policije u Srednjobosanskom kantonu sa sjedištem u Novom Travniku, sa sljedećim unutrašnjim organizacionim jedinicama:

- Odsjek za operativne poslove i zaštitu sa sjedištem u Kantonalnom sudu u Novom Travniku;
- Odsjek za operativno dežurstvo sa sjedištem u Kantonalnom sudu u Novom Travniku;
- Stanica sudske policije Travnik sa sjedištem u Općinskom sudu u Travniku;
- Stanica sudske policije Bugojno sa sjedištem u Općinskom sudu u Bugojnu;
- Stanica sudske policije Kiseljak sa sjedištem u Općinskom sudu u Kiseljaku;
- Stanica sudske policije Jajce sa sjedištem u Općinskom sudu u Jajcu;

12. Centar sudske policije u Hercegovačko-neretvanskom kantonu sa sjedištem u Mostaru, sa sljedećim unutrašnjim organizacionim jedinicama:

- Odsjek za operativne poslove i zaštitu sa sjedištem u Kantonalnom sudu u Mostaru;
- Odsjek za operativno dežurstvo sa sjedištem u Kantonalnom sudu u Mostaru;
- Stanica sudske policije Mostar sa sjedištem u Općinskom sudu u Mostaru;
- Stanica sudske policije Konjic sa sjedištem u Općinskom sudu u Konjicu;
- Stanica sudske policije Čapljina sa sjedištem u Općinskom sudu u Čapljini;
- Stanica sudske policije Čitluk sa sjedištem u Općinskom sudu u Čitluku;

13. Centar sudske policije u Zapadnohercegovačkom kantonu sa sjedištem u Širokom Brijegu, sa sljedećim unutrašnjim organizacionim jedinicama:

- Odsjek za operativne poslove i zaštitu sa sjedištem u Općinskom sudu u Širokom Brijegu;
- Stanica sudske policije Ljubuški sa sjedištem u Općinskom sudu u Ljubuškom;

14. Centar sudske policije u Kantonu 10 sa sjedištem u Livnu

15. Centar sudske policije u Posavskom kantonu sa sjedištem u Odžaku, sa sljedećim unutrašnjim organizacionim jedinicama:

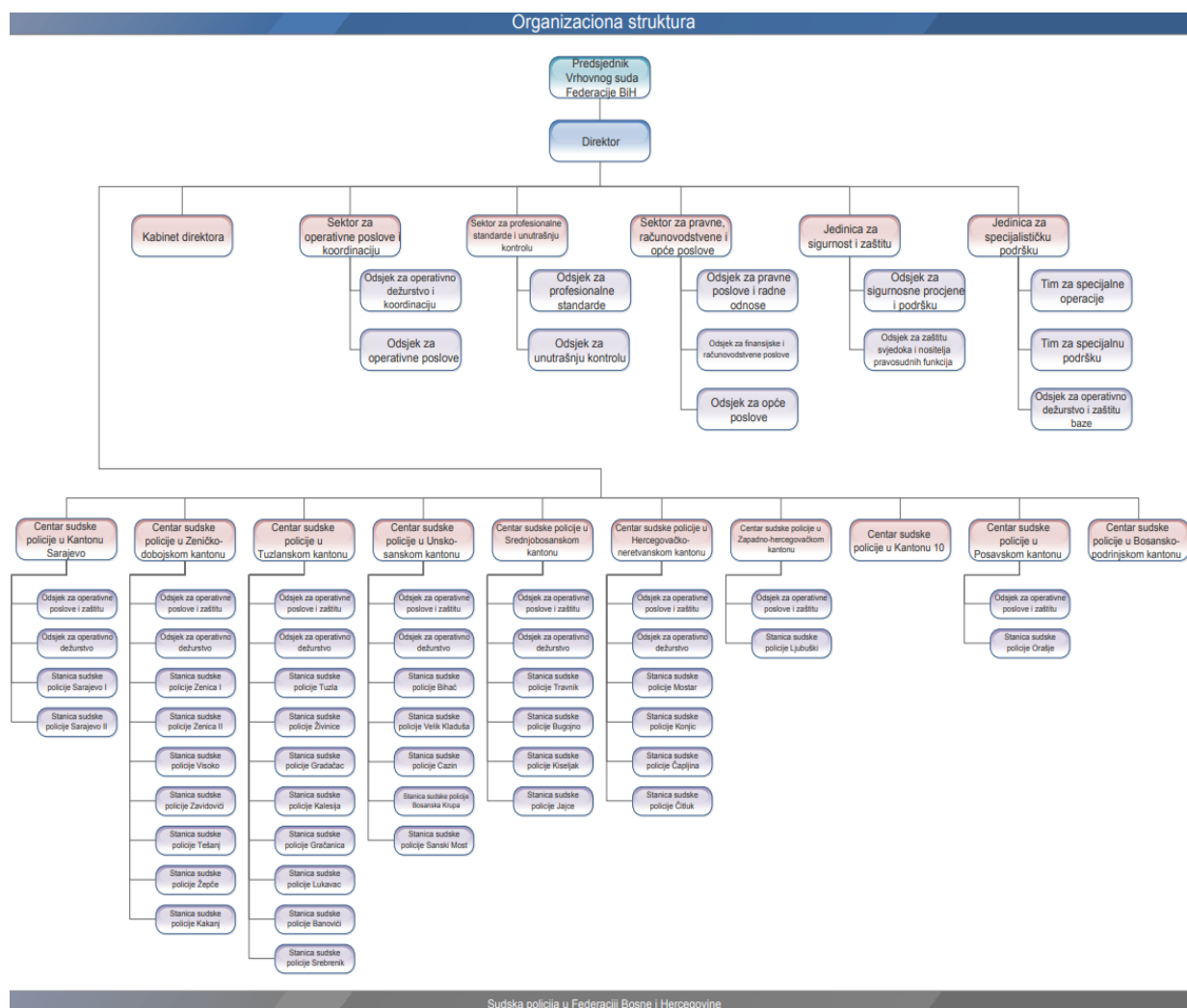
- Odsjek za operativne poslove i zaštitu sa sjedištem u Kantonalnom sudu u Odžaku;
- Stanica sudske policije Orašje sa sjedištem u Općinskom sudu u Orašju;

16. Centar sudske policije u Bosansko-podrinjskom kantonu sa sjedištem u Goraždu.⁵⁴

---

⁵⁴ <https://sudpol-fbih.pravosudje.ba/vstvfo/B/257/kategorije-vijesti/111114/111120/111161> (pristupljeno 11.05.2022. godine)

Organizaciona struktura Sudske policije u Federaciji Bosne i Hercegovine prikazana je na šemi 9.

Šema 9: Organizaciona struktura Sudske policije u Federaciji Bosne i Hercegovine⁵⁵

3.3. Organizacija sudske policije u regionu i u Sjedinjenim Američkim Državama

Model organizacije sudske policije u BiH obzirom na komplikovanu organizaciju pravosudnog sistem u BiH od značaja je za cjelokupan rad pravosuđa, ali imajući u vidu činjenicu da slični modeli organizacije sigurnosti pravosuđa ne postoje u regionu, odnosno egzistiraju u rijetkim zemljama EU i SAD u okvirima Maršalske službe SAD-a, složena organizacija države, nedovoljno iskustva, tranzicijski period i sl., usporavaju procese unapređenja ove oblasti sigurnosti.

Imajući u vidu uslove za organizaciju i unapređenje rada pravosuđa u procesima pristupanja Evropskoj uniji, složene oblike organizovanog kriminala i korupcije, odnosno potrebu ozbiljne borbe protiv istog, ova oblast sigurnosti u narednom periodu morat će proći značajne procese

⁵⁵ <https://portalfo2.pravosudje.ba/vstvfo-api/vijest/download/74591> (pristupljeno 11.05.2022. godine)

koji će za cilj imati harmonizaciju i efikasnost u smislu brzog odgovora na svaki oblik prijetnje ili napada na pravosuđe i njegov integritet. U regionalnom kontekstu egzistiraju policijske agencije koje obavljaju slične poslove koje obavljaju sudske policije u BiH, a za primjer poređenja možemo uzeti Pravosudnu policiju Republike Hrvatske i Pravosudnu stražu u Republici Srbiji.

U Republici Hrvatskoj pravosudna policija pravno i organizaciono je strukturirana u okviru Ministarstva pravosuđa. Tačnije, u okviru pomenutog Ministarstva kao upravna organizacija egzistira Uprava za organizaciju pravosuđa čiji djelokrug rada obuhvata i poslove osiguranja pravosudnih tijela, pa shodno tome jedna od unutrašnjih jedinica Uprave je i Služba osiguranja pravosudnih tijela.⁵⁶

Kako bi Služba osiguranja pravosudnih tijela mogla obavljati poslove iz svog djelokruga koje propisuje član 52. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva pravosuđa (Narodne novine, broj 71/14) ustrojeni su sljedeći odjeli:

- 1) Odjel pravosudne policije,
- 2) Odjel materijalno-tehničkih sredstava i opreme.

Navedeni poslovi obavljaju se upotrebom tehničkih sredstava zaštite, tjelesnom snagom i sredstvima prisile.

Unutrašnji ustroj Odjela pravosudne policije čine četiri područne jedinice – odsjeka sa 17 ispostava – pododsjeka osiguranja, prema sljedećem:

1. Područna jedinica – Odsjek osiguranja u Zagrebu sa sedam ispostava (Grad Zagreb 1, Grad Zagreb 2, Grad Zagreb 3, Grad Zagreb 4, Varaždin, Karlovac i pododsjek operativnog dežurstva);
2. Područna jedinica – Odsjek osiguranja u Splitu sa tri ispostave (Split, Dubrovnik i Zadar);
3. Područna jedinica – Odsjek osiguranja u Rijeci sa dvije ispostave (Rijeka i Pula);
4. Područna jedinica – Odsjek osiguranja u Osijeku sa pet ispostava (Osijek, Bjelovar, Koprivnica, Požega i Vukovar).

Pravosudna policija u Republici Hrvatskoj je centralizovano organizovana i u skladu sa organizacijom države po teritorijalnom konceptu: dvadeset županija i grad Zagreb.⁵⁷ Tako svaki

---

⁵⁶ Član 36. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva pravosuđa Hrvatske („Narodne novine“, broj 71/14)

⁵⁷ 1. Bjelovarsko-bilogorska županija (Bjelovar); 2. Brodsko-posavska županija (Slavonski Brod); 3. Dubrovačko-neretvanska županija (Dubrovnik); 4. Istarska županija (Pazin); 5. Karlovačka županija (Karlovac); 6. Koprivničko-križevačka županija (Koprivnica); 7. Krapinsko-zagorska županija (Krapina); 8. Ličko-senjska županija (Gospić); 9. Međimurska županija (Čakovec); 10. Osječko-baranjska županija (Osijek); 11. Požeško-slavonska županija (Požega); 12. Primorsko-goranska županija (Rijeka); 13. Sisačko-moslavačka županija (Sisak); 14. Splitsko-dalmatinska županija (Split); 15. Varaždinska županija (Varaždin); 16. Virovitičko-podravska

Odsjek osiguranja sa pododsjecima unutar Odjela pravosudne policije obavlja poslove iz svog djelokruga prema mjesnoj nadležnosti, odnosno teritorijalno pokriva područje grada i/ili županija(e) i određene pravosudne organe.

Ono što bi se trebalo naglasiti jeste da Republika Hrvatska nema poseban zakon o pravosudnoj policiji, već su postojanje, organizacija, način rada i druga važna pitanja u vezi sa pravosudnom policijom regulisana sporadičnim zakonima i provedbenim propisima i to:

- Zakon o sudovima Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 28/13);⁵⁸
- Zakon o državnom odvjetništvu Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 76/09, 153/09, 116/10, 145/10, 57/11, 130/11, 72/13 i 148/13);⁵⁹
- Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 76/09, 116/10, 145/10, 57/11, 136/12 i 148/13);⁶⁰
- Pravilnik o načinu zaštite osoba, imovine i objekata sudova Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 88/12);
- Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 71/14).⁶¹

U Republici Srbiji nema samostalno oformljene sudske policije (iako postoje ideje da se ista u bliskoj budućnosti organizuje) već se za bezbjednost pravosudnih organa u smislu zaštite objekata i ljudstva, te nesmetanog rada pomenutih organa stara pravosudna straža. Postojanje i rad pravosudne straže temelji se pravno na Zakonu o uređenju sudova Republike Srbije (Službeni glasnik Republike Srbije, broj 116/08, 104/09, 101/10, 31/11 78/11 i 101/11), gdje je u članu 77. navedeno da je pravosudna straža naoružana i uniformisana služba koja se stara o sigurnosti ljudi i imovine, redu i miru i nesmetanom sprovođenju službenih radnji u zgradi pravosudnog organa. Članom 78. Zakona propisana su i ovlaštenja pravosudne straže, pa pripadnik iste je ovlašten da:

- utvrdi identitet i razloge dolaska lica u zgradu pravosudnog organa,
- po potrebi pretrese lice i stvari i zabrani ulazak u zgradu sa oružjem, opasnim oruđem, pod dejstvom alkohola ili drugih omamljivih sredstava,
- udalji iz zgrade lice koje ometa red i mir, lica koja nisu prikladno odjevena i to na način kojim se čuva ugled i dostojanstvo suda, kao i da drugim radnjama štiti lica i imovinu u sudu,

---

županija (Virovitica); 17. Vukovarsko-srijemska županija (Vukovar); 18. Zadarska županija (Zadar); 19. Zagrebačka županija (Zagreb); 20. Šibensko-kninska županija (Šibenik); 21. Grad Zagreb (Zagreb)

⁵⁸ Član 113. i 114.

⁵⁹ Član 49.

⁶⁰ Član 19. i 20.

⁶¹ Članovi 36., 52., 53. – 58.

- upotrijebi fizičku silu i gumenu palicu, a vatreno oružje - samo ako drukčije ne može da zaštiti ljudski život ili odbije napad na zgradu pravosudnog organa.

Način obavljanja poslova iz djelokruga pravosudne straže i druga važna pitanja detaljnije su uređena Pravilnikom o pravosudnoj straži Republike Srbije (“Službeni glasnik Republike Srbije”, broj 91/ 2005, 107/2005, 104/2006).

Pravosudna straža organizuje se tako da se obezbijedi neprekidno i efikasno izvršenje njenih poslova i zadataka.⁶²

Broj pravosudnih stražara određuje starješina pravosudnog organa aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u pravosudnom organu. Ako u zgradi ima više pravosudnih organa pravosudnu stražu organizuje starješina najvišeg suda opšte nadležnosti.⁶³ Pravosudnu stražu čini najmanje četiri pravosudna stražara.⁶⁴ Pravosudnom stražom rukovodi rukovodilac službe.

Na zahtjev rukovodioca pravosudnog organa, organ unutrašnjih poslova pruža pomoć pravosudnoj straži van zgrada sudova, u smislu da se sudiji, sudiji porotniku, javnom tužiocu, zamjeniku javnog tužioca, sudiji za prekršaje i njihovim porodicama ili imovini pruži posebna zaštita.⁶⁵

Pravosudna straža je u nadležnosti Ministarstva pravde na državnom nivou odnosno u djelokrugu rada osnovne unutrašnje jedinice Ministarstva, Sektora za pravosuđe i suštinski posmatrano Grupa za poslove pravosudne straže obavlja poslove koordinacije postupanja pripadnika pravosudne straže, njihove stručne obuke i usavršavanja, kontrole njihove opreme i naoružanja, zatim ujednačavanja postupanja pripadnika pravosudne straže, vođenja evidencije o pripadnicima pravosudne straže i vanrednim događajima u pravosudnim organima ali obavlja i druge poslove iz djelokruga Grupe za poslove pravosudne straže.

Maršalska služba Sjedinjenih Američkih Država (u daljem tekstu: Maršalska služba) je jedna od najstarijih policijskih agencija u svijetu i kroz svoje egzistiranje od davne 1789. godine je prolazila kroz razne reforme u smislu nadležnosti, ali je oblast koja uređuje pitanja sigurnosti i zaštite pravosuđa oduvijek bila u okvirima nadležnosti Maršalske službe.

---

⁶² Član 3. Pravilnika o pravosudnoj straži („Službeni glasnik Republike Srbije“, broj 91/ 2005, 107/2005, 104/2006)

⁶³ Član 5. Pravilnika o pravosudnoj straži („Službeni glasnik Republike Srbije“, broj 91/ 2005, 107/2005, 104/2006)

⁶⁴ Član 4. Pravilnika o pravosudnoj straži („Službeni glasnik Republike Srbije“, broj 91/ 2005, 107/2005, 104/2006)

⁶⁵ Član 80. Zakona o uređenju sudova („Službeni glasnik Republike Srbije“, broj 116/2008, 104/2009, 101/2010, 31/2011 - dr. zakon, 78/2011 - dr. zakon i 101/2011)

Tako Maršalska služba ima zadatak zaštite sudskog procesa na način da osigurava sigurno vođenje sudskog postupka, te provodi mjere zaštite saveznih sudija, porotnika i drugih članova saveznog pravosuđa Sjedinjenih Američkih Država.

Prema zvanično dostupnim podacima za 2022. godinu⁶⁶ Maršalska služba je u okvirima svojih nadležnosti vezanih za sigurnost pravosuđa objavila sljedeće podatke:

- Da štite ukupno 94 federalna sudska okruga;
- Da brinu o sigurnosti i zaštiti ukupno 888 pravosudnih objekata;
- Da je od strane Maršalske službe zaštićeno blizu 2.700 saveznih sudija;
- Da imaju odgovornosti u odnosu na sigurnost i zaštitu za oko 30.300 federalnih tužilaca i drugih sudskih službenika.

Također, a imajući u vidu naprijed navedene nadležnosti od značaja je ukazati i na podatak da je u toku 2021. godine Maršalska služba evidentirala ukupno 4.511 prijetnji ili neprimjerenih komunikacija upućenih naprijed pomenutim, odnosno osobama koje spadaju u domen zaštite Maršalske službe.

Imajući u vidu širok spektar nadležnosti⁶⁷ koje ima Maršalska služba i samu organizaciju iste, istovremeno uvažavajući značaj svih drugih nadležnosti, može se zaključiti da je oblast sigurnosti i zaštite pravosuđa jedna od najvažnijih i da se istoj pridaje poseban značaj.

U komparaciji sa drugim državama može se zaključiti da je u odnosu na druge države, posebno države Evropske unije, pitanje sigurnosti pravosuđa najadekvatnije i sveobuhvatno uređeno u Sjedinjenim Američkim Državama, pa tako Maršalska služba može predstavljati primjer koji uz prilagodbe drugim sistemima tj. državnim uređenjima bio primjenjiv u većini sistema, a što bi dodatno doprinijelo jačanju vladavine prava, odnosno provedbi nezavisnosti, nepristrasnosti i efikasnosti pravosudnog sistema, a posebno nositelja pravosudnih funkcija kojima je u postupcima donošenja odluka nužan adekvatan sigurnosni ambijent.

Od značaja za napomenuti u ovoj oblasti je i pitanje zaštite svjedoka. Stoga je analizirajući uređenje ove oblasti u okvirima Sjedinjenih Američkih Država evidentno da su glavni principi bili da se sigurnost i zaštita svjedoka uredi u okvirima sigurnosti pravosuđa. Tako nadležnost zaštite svjedoka u SAD pripada Maršalskoj službi koja je, kako je ranije i navedeno, istovremeno nadležna i za sigurnost i zaštitu zgrada pravosudnih institucija, sigurnost i zaštitu sudija i tužitelja, članova njihovih porodica i imovine, provođenje naloga suda, oduzimanje imovine po nalogu suda i dr.. Treba napomenuti da je institut programa zaštite svjedoka⁶⁸ od

---

⁶⁶ https://www.usmarshals.gov/duties/factsheets/judicial_sec.pdf (pristupljeno 14.05.2022. godine)

⁶⁷ Transport i osiguranje lica lišenih slobode, lišenje slobode osoba za kojima se traga, zaštita svjedoka – provedba programa zaštite svjedoka, dostavljanje sudskih dokumenata, oduzimanje i upravljanje oduzetom imovinom koja je stečena nezakonito...

⁶⁸ Koji je u Bosni i Hercegovini moguće provoditi jedino pred Sudom Bosne i Hercegovine, a ne i pred drugim pravosudnim institucijama (vrhovni sudovi, kantonalni/okružni sudovi, općinski/osnovni sudovi)

strane Maršalske službe nastao u Sjedinjenim Američkim Državama i da Maršalska služba koja je od početka primjene ovog instituta nadležna za provedbu istog, model programa zaštite svjedoka prenijela na mnoge druge države u svijetu, što je nesporno doprinijelo efikasnijoj borbi protiv organiziranog kriminala, korupcije, trgovine narkoticima i drugih teških krivičnih djela, odnosno što predstavlja jedan od bitnih preduvjeta za efikasan rad pravosudnog sistema i održavanje potrebnog nivoa vladavine prava. Sudska policija u Federaciji BiH prema svojoj organizaciji i nadležnostima u najvećoj mjeri odgovara modelu policijske agencije kakav je Maršalska služba.

4. SIGURNOST PRAVOSUĐA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

4.1. Sigurnost i zaštita nosilaca pravosudnih funkcija

4.1.1. Općenito o sigurnosti i zaštiti osoba, sa akcentom na nosioce pravosudnih funkcija

Definiranjem ključnih pojmova sigurnosti i zaštite dolazimo do boljeg razumijevanja situacije i lakšeg pristupa pri uspostavljanju sigurnog ambijenta i nesmetanog rada sudske vlasti kao garanta vladavine prava. U ovom smislu pojam sigurnosti možemo posmatrati kao pojam javne sigurnosti koja predstavlja sveobuhvatnu sigurnost unutar jedne zajednice i sigurnost pojedinaca koji unutar zajednice rade na donošenju neophodnih i bitnih odluka za nesmetano funkcionisanje te zajednice, te kao takvim je neophodno kao uslov osigurati siguran ambijent u kojem će donesene odluke biti bez prisile i raznih drugih uticaja. Pojam sigurnosti pojedinaca u ovom slučaju NPF se kroz stanje mjereno stepenom ugroženosti i shodno sigurnosnim procjenama provodi kroz redovno i vanredno osiguranje, odnosno fizičku i tehničku zaštitu istih.

Specifični izazovi za sudsku policiju u segmentu sigurnosti i zaštite NPF, uključuju stalni nadzor kretanja i dešavanja u društvu sa posebnim osvrtom na okolnosti koje ukazuju na ugrožavanje sigurnosti NPF, što s druge strane iziskuje budnost sudske policije da bude spremna odgovoriti preventivnim i represivnim mjerama fizičke i tehničke zaštite i podizanjem visokog nivoa stepena sigurnosti. Tokom posljednjih nekoliko godina, obim i nasilni karakter krivičnih djela koja su se našla pred sistemom pravosudnih institucija u BiH su znatno složeniji i u većem obimu. U tom kontekstu misli se na osumnjičena ili optužena lica koja se terete za teška krivična djela kao što su: organizovani kriminal, trgovina drogom, trgovina ljudima, ubistva, nanošenje teških tjelesnih ozljeda i sl., te su uočena djela nasilnog karaktera i upućenih prijetnji prema NPF koji vrše procesuiranje počinitelja.

Aktivnost sudske policije na stvaranju sigurnosnog ambijenta nosiocima pravosudnih funkcija je dodatno komplikovana kada se vrše poslovi osiguranja objekata pravosudnih institucija prilikom javnih okupljanja i demonstracija građana kao što je to slučaj iz februara 2014. godine, gdje se angažuju svi personalni i materijalno-tehnički kapaciteti, kako bi se zaštitili objekti kao i evakuacija NPF na sigurnu lokaciju. Ovdje se govori prvenstveno o sudskoj policiji koja je shodno pozitivnim zakonskim propisima zadužena za sigurnost NPF, čiji personalni i materijalno-tehnički kapaciteti nisu dovoljni da odgovore na slična dešavanja. Također kao primjer mogu poslužiti slučajevi u predmetima “Memić” i “Dragičević” koji se vode pred pravosudnim institucijama u BiH, gdje građani javnim okupljanjima i demonstracijama koje se održavaju u neposrednoj blizini objekata pravosudnih institucija vrše pritisak na pravosuđe i

upućivanje prijetnji NPF kroz uzvikivanje parola ili pisanje grafita. U vezi sa navedenim slučajevima, kao nova pojava je upućivanje prijetnji i sadržaja teksta neprimjerene komunikacije putem društvenih mreža, Facebook, Instagram i dr., te slanje e-mailova na službene e-mail adrese NPF.

Ovdje je bitno razjasniti granicu između garantovane slobode okupljanja i izražavanja mišljenja i ugrožavanja sigurnosti nekog lica. Praksa međunarodnih sudova, poput Evropskog suda za ljudska prava je postavila standard slobode izražavanja koji smatra da su javne ličnosti dužne da trpe i tolerišu kritiku više nego ostali građani, naročito kada se ona odnosi na javnu funkciju koju obavljaju. Isto je potvrđeno i presudom Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Handyside protiv Ujedinjenog Kraljevstva.⁶⁹ Zaštita slobode izražavanja prema član 10. Evropske konvencije propisuje slobodu izražavanja što uključuje slobodu mišljenja, slobodu primanja, prenošenja informacija i ideja, bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ograničenje slobode izražavanja predviđa se pod uslovima predviđenim u stavu (2) istog člana, što podrazumijeva ograničenje ili sankciju predviđenu zakonom i koje su neophodne u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, sprečavanje nereda ili zločina, zaštite zdravlja i morala, ugleda ili prava drugih, sprečavanja širenja povjerljivih informacija ili u interesu očuvanja autoriteta i nepristranosti sudstva.

Važno je konstatovati da je sloboda posjedovanja mišljenja osnovna pretpostavka za druge slobode garantovane članom 10. Nadalje ova sloboda uživa gotovo apsolutnu zaštitu u smislu da se moguće restrikcije izložene u stavu (2) ne primjenjuju. Kako je naveo i Komitet ministara Vijeća Evrope, “sva ograničenja ovog prava smatraju se nespojivima sa prirodom demokratskog društva.”

Dakle uzimajući u obzir navedeno dolazimo do zaključka kompleksnosti i složenosti cjelokupne situacije, aktivnosti i položaja u kojem se sudske policije nalaze prilikom osiguranja NPF i stvaranja sigurnog ambijenta. Sigurnosnim procjenama upućenih prijetnji NPF koje provodi sudska policija, tretiraju se one prijetnje koje su izgledne, odnosno one prijetnje koje moraju sadržavati aspekte ozbiljnosti i ostvarivosti prijetnje.

Sve veća dostupnost i sposobnost tehnologije i informacija istovremeno je izazov i prilika za efikasnu zaštitu sudskog procesa. Kako bi se suprotstavili ovim izazovima, neophodno je da sudske policije proširuju i konstantno unapređuju personalne i materijalno-tehničke kapacitete, kao i učešće u aktivnoj obuci službenika sudske policije i podizanju sigurnosne kulture NPF.

---

⁶⁹ Presuda, broj 5493/72 iz 1986. godine

Kada se govori o zaštiti osobe koja se shodno propisima posebno osigurava ili osobe čija je sigurnost ugrožena, treba razjasniti da ista u pravilu podrazumijeva neposrednu zaštitu po mjestu stanovanja, na radnom mjestu i u pokretu. To pravilo može imati i svoje izuzetke, pa je tako poznato da u praksi egzistiraju i pravila u kojima je definirano da se npr. štićena osoba može davanjem posebne izjave odreći prava na neposrednu zaštitu ili zaštitu objekta stanovanja štićene osobe. Ostavljanje ovakvih mogućnosti je donekle prihvatljivo kada se radi o osobama kojima se lična zaštita određuje prilikom preuzimanja javne dužnosti, ali je teško prihvatljiva u slučajevima u kojim se mjere zaštite osobe i objekta stanovanja određuju nakon operativno-obavještajnih saznanja i provedene sigurnosne procjene iz koje proizilazi da je sigurnost određene osobe ili više njih ugrožena, posebno ako se radi o osobama čiji je osnovni zadatak zaštita vladavine prava i procesuiranje svih oblika kriminala. Zaštita se u pravilu organizira i provodi na način kojim se na svakom mjestu stvaraju neophodno potrebni preduvjeti za dolazak i boravak osobe koja se štiti, a već ranije je rečeno da ona može biti fizička i tehnička. Jedno od općih pravila zaštite osobe je da se, od trenutka kada se procijeni potrebnim određivanje zaštite, mjere zaštite vrše 24 sata dnevno i sa ciljem stvaranja adekvatnog sigurnosnog ambijenta za štićenu osobu, a tom prilikom se primjenjuju sve potrebne mjere i radnje kojima se osigurava ličnost i fizički integritet štićene osobe.

Treba prioritetno ukazati i na činjenicu da sigurnost osobe koja se štiti ne zavisi samo od konkretno određenih mjera i osoba koje provode mjere zaštite, već u velikom procentu i od same štićene osobe odnosno sigurnosne kulture koju ista ima, zato što je i ona dužna pridržavati se predviđenih pravila i mjera osiguranja i zaštite.

„Određivanju zaštite i načinu provođenja zaštite u pravilu bi trebale prethoditi sigurnosne procjene koje na visoko profesionalan i ozbiljan način treba provesti policijska agencija nadležna za zaštitu, a u saradnji sa policijskim i drugim organima koji imaju direktna ili indirektna saznanja u vezi sa ugrožavanjem sigurnosti osobe kojoj se određuju mjere zaštite.

Pružanje mjera zaštite iziskuje velike finansijske, personalne i materijalno-tehničke resurse, a u pravilu pružanje mjera zaštite u okvirima nadležnih policijskih agencija provode posebno ustrojene, obučene i opremljene organizacione jedinice. Dakle, mjere neposredne fizičke zaštite mogu provoditi samo službenici koji su, pored osnovnih edukacija, dodatno i posebno educirani i za ovu vrstu poslova i zadataka, te koji se stalno usavršavaju.“⁷⁰

Neke od osnovnih karakteristika službenika koji pruža mjere zaštite u pokretu je da se radi o službeniku koji je iskusan, taktičan, detaljan i krajnje profesionalan. Samo službenik koji posjeduje ovakve karakteristike može predvidjeti moguće događaje, savjetovati štićenu osobu,

---

⁷⁰ Helić, V., Artuković, K., Grošo, Dž. i Tunjić, M., *Sigurnost i pravna zaštita pravosuđa u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: TDP i ICITAP, 2014, str. 10.

ublažiti eventualne napete situacije i iste prevazilaziti sa minimumom posljedica ili upotrijebljene sile, biti smiren i spreman za pravovremenu reakciju te svojim profesionalnim držanjem stalno preventivno djelovati.

Pored svega navedenog, potrebna je kontinuirana međusaradnja policijskih agencija zasnovana na zakonskim i podzakonskim propisima, koju u pravilu inicira organ koji pruža mjere zaštite, i saradnja mora obuhvatati sve agencije, od najnižeg – lokalnog nivoa policijskog organiziranja do najvišeg nivoa koji, pored ostalog, obuhvata i obavještajnu agenciju.

4.1.2. Važnost sigurnosti i zaštite nosilaca pravosudnih funkcija

„Potrebno istaknuti da se ovdje ne radi o tzv. štićenim osobama prema kojima će se mjere zaštite preduzimati odmah nakon što sudije ili tužioci stupe na dužnost, a kako je to praksa u slučaju preuzimanja određenih funkcija u organima zakonodavne i izvršne vlasti, već o osobama koje status štićene osobe mogu dobiti tek nakon što njihova sigurnost ili sigurnost članova njihove porodice bude ozbiljno ugrožena zbog posla kojeg obavljaju.“⁷¹

NPF uživaju ljudska prava kao i sve druge osobe, ali se pitanje sigurnosti NPF ne smije i ne može definirati i rješavati shodno općem principu kojim se sigurnost garantira svim građanima. Za NPF, čija je sigurnost ugrožena zbog posla koji obavljaju, u odnosu na ostale građane, mora postojati poseban sistem zaštite, što se, pored ostalog, može pravdati i činjenicom da su upravo oni ti koji ostatku populacije garantiraju zaštitu ljudskih prava i sigurnost. NPF moraju biti zaštićeni kako zakonskim rješenjima, tako i u praksi od napada i proganjanja zbog obavljanja svojih dužnosti. Ukoliko NPF nije fizički zaštićen, a zbog prirode posla kojim se bavi, njegov život ili život članova njegove porodice bude doveden u opasnost, tada i njegova profesionalnost postaje vrlo upitna. Sudija ili tužilac, kojem je sistemski osigurano da bude adekvatno zaštićen u odnosu na javnost ili društvo u cjelini, podliježe posebnoj odgovornosti. NPF ključni su za ostvarenje prava na pravično suđenje. Ako NPF nije u mogućnosti pravilno obavljati svoje zadatke, vladavina prava i pravo na pošteno suđenje su ozbiljno ugroženi. Upravo zbog ovog, NPF ne smiju prijetnje ili napade, koji eventualno nisu imali ozbiljnije posljedice, smatrati sastavnim dijelom svog posla, već sa ciljem očuvanja dostojanstva funkcije koju obavljaju, prijetnje ili napada trebaju odmah prijaviti nadležnim organima.

Ljudi su vrlo često nezadovoljni ili pogođeni odlukama NPF zbog čega su upravo oni vrlo često meta prijetnji napada bez obzira što odluke koje donose zasnovane na zakonima. U poređenju sa pitanjem sigurnosti zgrada pravosudnih institucija, imajući u vidu važeću legislativu i poznate slučajeve ugroženosti NPF u praksi, evidentna je disharmoniziranost pravnog okvira,

---

⁷¹ Helić, V., Artuković, K., Grošo, Dž. i Tunjić, M., *Sigurnost i pravna zaštita pravosuđa u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: TDP i ICITAP, 2014., str. 10.

odnosno može se konstatirati da je ova oblast zakonskim i podzakonskim aktima neadekvatno ili neprecizno uređena i da su u praksi evidentna različita postupanja. Iz navedenog može se zaključiti da su napadi i prijetnje nosiocima pravosudnih funkcija i članovima njihovih porodica sve učestaliji, ali je isto tako evidentno da niti postoje a niti se od strane većeg broja nadležnih institucija provode aktivnosti iz kojih bi proisteklo sistemsko rješenje za ovaj problem.

4.1.3. Poduzimanje aktivnosti nakon prijetnji ili napada

„Bez obzira na to što su se u dosadašnjem periodu prijetnje ili napadi na nosioce pravosudnih funkcija dešavale i u slučajevima procesuiranja najtežih krivičnih djela, poznato je da je svaka pojedinačna prijetnja ili napad na sudiju ili tužioca, odnosno članove njihovih porodica i njihovu imovinu, rješavana od slučaja do slučaja, i to na različite načine i bez koordinacije nadležnih kako policijskih, tako i drugih organa, kao i bez bilo kakvih pokušaja da se ovo pitanje riješi sistemski i na svim nivoima sudske vlasti u BiH.“⁷² Jasno je da ovo pitanje u BiH nije moguće riješiti na način kako je to uređeno u određenim sistemima, zato što je po svom ustroju BiH zemlja sa složenim uređenjem. Najoptimalnije bi bilo ovo pitanje riješiti u legislativnom smislu jednim propisom na području cijele BiH.

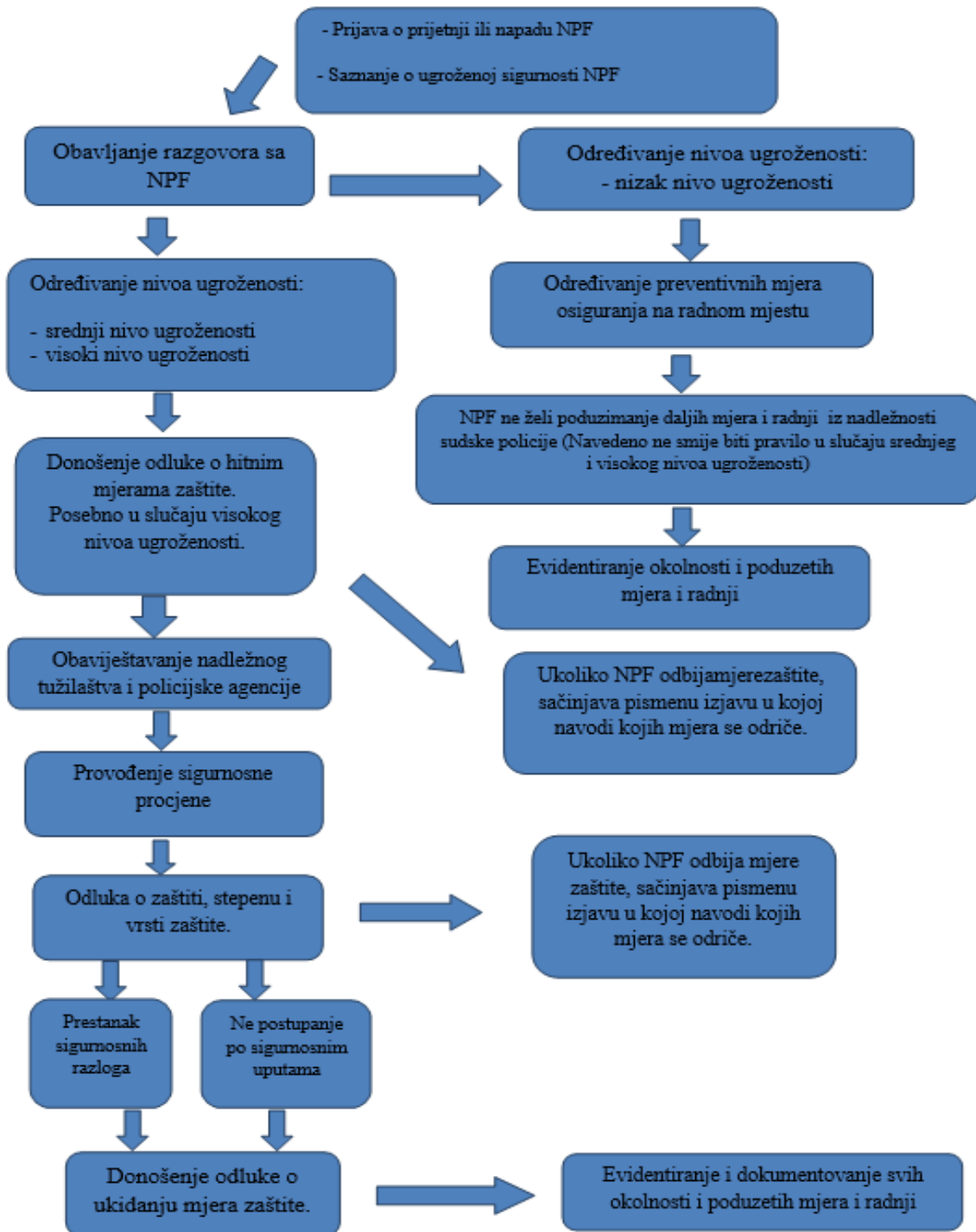
Upravo složeno uređenje BiH je dovelo do toga da pored četiri institucije sudske policije egzistiraju tri policijske agencije na državnom nivou, jedanaest policijskih agencija u Federaciji BiH, jedna policijska agencija u RS i jedna policijska agencija u BDBiH, ali i do toga da se nadležnosti nekih policijskih agencija preklapaju ili su definirane neprecizno i nepotpuno, što je dodatna otežavajuća okolnost u ovoj oblasti.

Zakon o sudskoj policiji u FBiH predviđa najširi dijapazon nadležnosti i ovlaštenja službenika sudske policije pri izvršavanju svakodnevnih poslova i zadataka.

Prema iskustvu autora postupanje u slučaju prijave o prijetnji ili napadu na NPF ili saznanja o ugroženoj sigurnosti NPF prikazano je u šemi 10. U svakom slučaju, nadležna organizaciona jedinica po saznanju o prijetnji obaviti će razgovor sa NPF kako bi se odredio nivo ugroženosti NPF. Ukoliko se utvrdi da je nivo ugroženosti NPF srednji ili visok hitno će se donijeti odluka o mjerama zaštite te će se o istom obavijestiti nadležno tužilaštvo kao i nadležna policijska agencija. Nakon toga izvršiti će se sigurnosna procjena koja je preduslov za određivanje stepena i vrste zaštite NPF. Kada prestanu sigurnosni razlozi zbog kojih su se pružale mjere zaštite donosi se odluka o ukidanju mjera zaštite i vrši se dokumentovanje svih okolnosti i poduzetih mjera i radnji.

---

⁷² Helić, V., Artuković, K., Grošo, Dž. i Tunjić, M., *Sigurnost i pravna zaštita pravosuđa u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: TDP i ICITAP, 2014, str. 12.

Šema 10: Postupanje u slučaju prijave o prijetnji ili napadu na NPF

Ovdje je bitno napomenuti da ukoliko NPF u bilo kojoj fazi procjene sigurnosti ili pružanja mjera zaštite odbije isto obavezan je sačiniti izjavu u kojoj navodi kojih mjera zaštite se odriče. Ukoliko se na samom početku utvrdi da je nivo ugroženosti NPF nizak određuju se preventivne mjere zaštite na radnom mjestu NPF, te ukoliko NPF ne želi takve mjere koje pruža sudska policija vrši se evidentiranje okolnosti, te poduzetih mjera i radnji. Na ovaj način je zaokružen jedan cijeli ciklus po pitanju prijave prijetnje ili napada, te saznanja o ugroženosti NPF.

4.1.4. Zaštita sudija i tužilaca u pravosudnim institucijama Federacije Bosne i Hercegovine

Kada su u pitanju nadležnosti zaštite sudija Ustavnog suda FBiH, Vrhovnog suda FBiH, kantonalnih sudova i općinskih sudova, kao i tužilaca Federalnog tužilaštva FBiH i kantonalnih tužilaštava, čija je sigurnost ugrožena u vezi obavljanja njihove funkcije ili poslova, SP FBiH u skladu sa novim Zakonom u punom kapacitetu provodi mjere zaštite ugroženih NPF u stvaranju sigurnosnih uvjeta za rad navedenih pravosudnih institucija. Treba napomenuti probleme iz prošlosti do kojih je dolazilo prije donošenja novog zakona, koji u dobroj mjeri ukazuju potrebu izmjene zakonskih rješenja u ostalim sudskim policijama. Tako su u praksi bila evidentna ne samo različita tumačenja već i postupanja. Neka tumačenja, kako pravosudne zajednice, tako i policijskih agencija u FBiH, upućivala su da je za zaštitu NPF čija je sigurnost ugrožena, nadležna SP FBiH, a neka tumačenja da ta nadležnost pripada drugim policijskim organima u FBiH, odnosno Federalnoj upravi policije ili upravama policije kantonalnih MUP-ova.

Kada je u pitanju praksa i iskustvo, može se konstatovati da su NPF, čija je sigurnost ugrožena, mjere zaštite pružane i od strane službenika SP FBiH i od strane policijskih službenika FUP ili kantonalnih MUP-ova, što u slučaju nedovoljne komunikacije i razmjene informacija može rezultirati nesagledivim posljedicama (npr. ubistvo NPF dalje može dovesti do urušavanja sistema opće sigurnosti, vrijednosti i vladavine prava).

4.1.5. Sudska policija u Federaciji Bosne i Hercegovine u odnosu na sigurnost nosilaca pravosudnih funkcija

SP FBiH je samostalni policijski organ, uspostavljen u okviru sistema sudske vlasti u Federaciji BiH,⁷³ osnovana radi preduzimanja radnji kojim se osigurava uspješno vođenje odgovarajućeg sudskog postupka i stvaranja sigurnosnih uvjeta za rad pravosudnih institucija u Federaciji BiH. Sudska policija je nadležna za obavljanje sljedećih poslova:

---

⁷³ Član 3. Zakona o sudskoj policiji u FBiH („Službene novine FBiH”, broj 77/20)

- a) prikupljanje informacija;
- b) dovođenje osumnjičenih, optuženih osoba, svjedoka i vještaka;
- c) lišenje slobode osuđenih osoba i osoba kojima je određena mjera pritvora;
- d) sprovođenje osoba lišenih slobode;
- e) zadržavanje osoba lišenih slobode;
- f) provođenje sudskih odluka;
- g) fizička i tehnička zaštita objekata i imovine pravosudnih institucija i Sudske policije;
- h) održavanje reda u sudnicama i drugim prostorijama ili prostorima kojim se osigurava uspješnost vođenja odgovarajućeg postupka;
- i) fizička i tehnička zaštita nosilaca pravosudnih funkcija, njihove imovine i članova uže porodice;**
- j) zaštita svjedoka;
- k) izvršavanje drugih naloga pravosudnih institucija kojim se osigurava uspješno vođenje odgovarajućeg postupka.

Način izvršenja poslova SP FBiH propisan je odredbama Pravilnika o načinu vršenja poslova i primjeni ovlaštenja SP FBiH,⁷⁴ koji je donio predsjednik Vrhovnog suda FBiH. Konkretno, odredbama navedenog Pravilnika je propisano da će SP FBiH pružati fizičku i tehničku zaštitu NPF i njihove imovine ukoliko je njihova sigurnost ugrožena u vezi obavljanja njihove funkcije ili poslova. Kada to sigurnosni razlozi zahtijevaju SP FBiH će pružiti fizičku i tehničku zaštitu članovima uže porodice nosilaca pravosudnih funkcija. Ovakva zaštita može trajati i 24 sata dnevno, a mjere mogu biti određene po mjestu rada, mjestu stanovanja i u pokretu.

U slučaju zaprimanja prijave o prijetnji ili napadu na nosioca pravosudne funkcije ili saznanja da je sigurnost istog ugrožena, rukovodni službenici SP FBiH su obavezni organizovati obavljanje razgovora sa ugroženim licem i prikupljanje dodatnih saznanja vezanih za ugrožavanje sigurnosti, a nakon istih u što kraćem roku po liniji rukovođenja direktoru SP FBiH dostaviti sveobuhvatnu pismenu informaciju sa prijedlozima, te eventualnom preduzimanju hitnih mjera zaštite kao i drugih neophodnih mjera u zavisnosti od konkretnog slučaja. Sudska policija o prijemu prijave prijetnje ili napada, obavještava nadležno tužilaštvo ili policijski organ, radi preduzimanja potrebnih mjera iz njihove nadležnosti.

Sudska policija u svakom slučaju zaprimljene prijave, prijetnje ili napada, odnosno saznanja o ugroženoj sigurnosti lica provodi sigurnosnu procjenu. Izuzetno ukoliko to okolnosti ukazuju, sigurnosna procjena se neće provesti ako službenici sudske policije nakon obavljanja razgovora sa ugroženim licem utvrde da nema potrebe za preduzimanje daljnjih mjera i radnji iz

---

⁷⁴ "Službene novine FBiH", broj 25/21

nadležnosti sudske policije ili je ugroženo lice izjavilo da ne zahtijeva preduzimanje daljnjih mjera i radnji iz nadležnosti Sudske policije.

Odluku o zaštiti, kao i stepenu i vrsti zaštite donosi direktor Sudske policije na osnovu izvršene sigurnosne procjene. Ukoliko lice kojemu su određene mjere zaštite ne postupa po sigurnosnim uputama službenika sudske policije, direktor SP FBiH nakon prijema izvještaja može donijeti odluku o ukidanju mjera zaštite. U slučaju da lice odbija mjere određene odlukom direktora SP FBiH, dužno je sačiniti pismenu izjavu u kojoj navodi kojih mjera se odriče, a koja se dostavlja direktoru SP FBiH. Nakon zaprimanja izjave, sudska policija će prestati sa preduzimanjem konkretnih mjera zaštite. Također, mjere fizičke i tehničke zaštite se na zahtjev organizatora mogu pružati prilikom održavanja konferencija, stručnih savjetovanja ili seminara organizovanih za nosioce pravosudnih funkcija i prilikom posjeta pravosudnih delegacija na području Federacije BiH, o čemu odluku donosi direktor SP FBiH.

U cilju postizanja što adekvatnijeg sigurnosnog ambijenta u pravosuđu, SP FBiH uspostavila je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji SP FBiH, Jedinicu za sigurnost i zaštitu koja se bavi isključivo pitanjima sigurnosti i zaštite NPF.⁷⁵

Prema evidentiranim prijetnjama ili napadima na NPF u Federaciji BiH, a prema podacima sa kojima raspolaže Sudska policija u Federaciji BiH u periodu od 2014. do 2021. godine, ukupan broj upućenih prijetnji ili napada je 158, te su u 111 slučajeva pružene mjere zaštite NPF.⁷⁶ Evidentirane prijetnje ili napadi na NPF u Federaciji BiH u navedenom periodu po vrsti su bile sljedeće:

- Verbalne prijetnje;
- Verbalna neprimjerena komunikacija;
- Fizički napad;
- Pokušaj fizičkog napada;
- Pismo prijetećeg sadržaja;
- Pismo sa neprimjerenim sadržajem;
- Oštećenje imovine;
- Ugrožavanje sigurnosti upotrebom vatrenog oružja;
- Pritisak na rad NPF putem medija.

---

⁷⁵ "Službene novine FBiH", broj 7/21

⁷⁶ Informacija Sudske policije u Federaciji BiH broj Sp-01-05-01-232-1/22 od 07.02.2022. godine dostavljena Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH

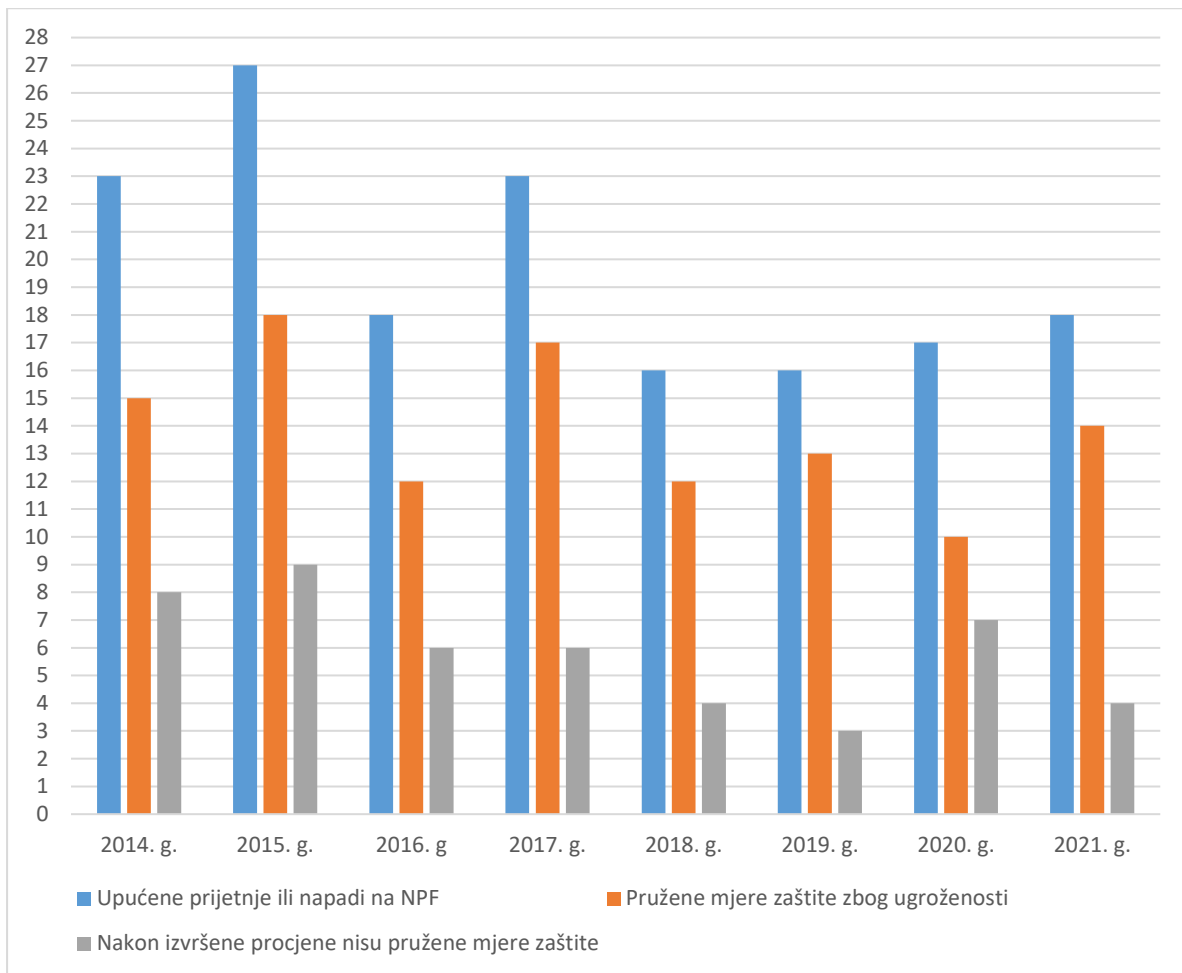
Broj upućenih prijetnji, te pruženih mjera zaštite po godinama naveden je u tabeli 1.

Godina prijetnje ili napada na NPF	Broj upućenih prijetnji ili napada na NPF	Pružene mjere zaštite NPF	
		DA	NE
2014.	23	15	8
2015.	27	18	9
2016.	18	12	6
2017.	23	17	6
2018.	16	12	4
2019.	16	13	3
2020.	17	10	7
2021.	18	14	4

Tabela 1: Pregled upućenih prijetnji NPF i postupanja po istim⁷⁷

Gledajući broj upućenih prijetnji NPF u Federaciji BiH te postupanja Sudske policije u FBiH po istim može se zaključiti da u proteklih nekoliko godina postoji određeni kontinuitet po pitanju broja upućenih prijetnji, a što se može i vidjeti na grafičkom prikazu, grafik 3. Također, može se zaključiti da gledajući broj postupanja po upućenim prijetnjama, odnosno broj pruženih mjera zaštite da se u protekle četiri godine broj postupanja u odnosu na broj prijetnji znatno približio, a što ranije nije bio slučaj. Ovo nam govori da je u posljednje vrijeme prije svega došlo do povećanja svijesti o značaju sigurnosti pravosuđa, što je posebno evidentno kod NPF, kao i da su u sve manjem broju evidentne neprimjerene komunikacije već se radi o upućenim prijetnjama koje su ozbiljne i po kojim je potrebno postupiti.

⁷⁷ Informacija Sudske policije u Federaciji BiH broj Sp-01-05-01-232-1/22 od 07.02.2022. godine dostavljena Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH

Grafik 3: Pregled upućenih prijetnji NPF u Federaciji BiH i postupanja po istim

4.1.6. Ministarstva unutrašnjih poslova u Federaciji Bosne i Hercegovine u odnosu na sigurnost nosilaca pravosudnih funkcija

Kada su u pitanju ovlaštenja drugih policijskih agencija u Federaciji BiH, koja se odnose na osiguranje i zaštitu NPF, ista zakonskim rješenjima nisu predviđena, odnosno pitanje sigurnosti i zaštite NPF je isključivo u nadležnosti SP FBiH. Određena bitna pitanja sigurnosti i zaštite NPF, shodno sigurnosnoj procjeni sudske policije u vidu prijedloga mjera osiguranja mogu se u smislu saradnje i koordinacije dalje razmatrati sa nadležnim policijskim agencijama u FBiH, recimo uključivanje patrola redovne policije i obilaska lokacije po mjestu stanovanja, angažovanje timova kontradiverzione zaštite nadležnih policijskih agencija pri osiguranju stručnih savjetovanja na području FBiH, i drugih vidova saradnje u okviru svojih nadležnosti. Kao bitan aspekt saradnje, jeste razmjena informacija u slučajevima kada se upućene prijetnje NPF prijave nadležnom policijskom organu, odnosno obavezu istih da prilikom provođenja istrage o svim bitnim saznanjima obavijeste službenike SP FBiH, koji će na osnovu novih saznanja predložiti poduzimanje drugih neophodnih mjera u zavisnosti od konkretnog slučaja. Navedeno također može poslužiti u slučaju donošenja odluke o ukidanju mjera zaštite u

slučajevima kada je na osnovu procjene i novih saznanja stepen ugroženosti nizak ili ga nema, te se daljnjim angažovanjem nepotrebno ne izlažu personalni i materijalno-tehnički kapaciteti.

4.1.7. Kompleksnost sigurnosti sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine

Složeno uređenje BiH, pa tako i Federacije BiH, značajno se odražava na aspekt sigurnosti. Nakon prethodno iznesenih pokazatelja i analiza može se konstatirati da je donošenjem novog Zakona o sudskoj policiji u FBiH upotpunjena i uređena oblast provođenja poslova zaštite NPF na području FBiH.

Dakle, navedenim zakonom poslovi pružanja mjera zaštite NPF po mjestu rada, mjestu stanovanja i u pokretu vrše službenici SP FBiH. Ukoliko štice osoba osim u FBiH ima mjesto stanovanja i izvan teritorije FBiH, sudska policija će se za pružanje mjera zaštite po mjestu stanovanja obratiti mjesno nadležnoj policijskoj agenciji.

Posmatrano sa profesionalne strane bitno je napomenuti osnovne razloge u odnosu na koje je ova oblast ekonomičnije i operativnije uređena u okvirima SP FBiH, a ne u okvirima FUP-a i kantonalnih MUP-ova, što se pored ostalog, pravda sljedećim:

- SP FBiH je institucija čije postojanje je definirano u Ustavu FBiH, i to u poglavlju Sudska vlast;
- Za upravljanje SP FBiH je odgovoran predsjednik Vrhovnog suda FBiH, a direktor za rukovođenje, iz čega proizilazi da je SP FBiH ustrojena u okvirima sistema nezavisnog i nepristrasnog pravosuđa;
- SP FBiH je centralizirana na nivou FBiH, a njeno operativno djelovanje je omogućeno na teritoriji cijele FBiH, te poslovi i zadaci iz nadležnosti Sudske policije vrše se u okviru osnovnih i unutrašnjih organizacionih jedinica i to djelovanjem ukupno šesnaest organizacionih jedinica;
- Nadležnosti sudske policije, za razliku od širokog spektra poslova organa unutrašnjih poslova, vezane su isključivo za rad pravosudnih institucija, što obuhvata stvaranje sigurnosnog ambijenta u radu pravosudnih institucija i realiziranje naredbi pravosudnih institucija, te pružanje pomoći u provedbi drugih sudskih odluka.

Prethodno izneseni i drugi razlozi mogu biti usmjerenje pravosudnoj zajednici da koordiniranim djelovanjem sa SP FBiH poduzme potrebne mjere i radnje kojima će se stvoriti potrebne pretpostavke i osigurati neophodni personalni i materijalno-tehnički resursi, kao i dodatne edukacije za adekvatno provođenje mjera zaštite sudija i tužilaca. Može se zaključiti da je nakon donošenja novog Zakona o sudskoj policiji u FBiH, SP FBiH servis i produžena ruka u radu pravosudnih institucija FBiH.

4.2. Sigurnost članova uže porodice sudija i tužilaca

Kada je u pitanju sigurnost članova uže porodice sudija i tužilaca, radi se o podjednako važnom pitanju kao što je i pitanje lične sigurnosti sudija i tužilaca. U praksi su poznati mnogi slučajevi u kojima je, zbog uloge ili određenih aktivnosti sudije ili tužioca, meta prijetnji ili napada bio neko od članova njihove porodice.

Cilj prijetnji ili napada na članove porodice je identičan cilju prijetnje ili napada neposredno na sudiju i tužioca, a on u osnovi predstavlja ugrožavanje sigurnosti nosioca pravosudne funkcije ili kroz prijetnje i zastrašivanje pokušaj uticaja na profesionalnost, nezavisnost i nepristrasnost sudije ili tužioca. „Uvažavajući činjenicu što svakom čovjeku predstavlja član uže porodice, a posebno npr. maloljetno dijete, jasno je da će svaka prijetnja ili napad kojim će život članova porodice sudije ili tužioca biti doveden u opasnost, dovesti do toga da će i profesionalnost sudije ili tužioca možda postati upitna.“⁷⁸

Ovdje se može iznijeti i konstatacija da kada se prijetnjama ili napadima pokušava izvršiti pritisak na sudiju ili tužioca, jasno je da će onaj tko to namjerava uraditi koristiti sve moguće metode te prijetnju ili napad usmjeriti tamo gdje će to imati najveći efekat. Mnoge sudije ili tužioci su nakon zaprimljene prijetnje ili napada ukazivali na važnost zaštite članova njihovih porodica, a ne njihovu neposrednu zaštitu, upravo zbog bojazni da će eventualne prijetnje ili napadi biti usmjereni prema njihovoj maloljetnoj djeci ili drugim članovima uže porodice.

Analizom zakonskih i podzakonskih propisa u BiH jasno je da je pitanje sigurnosti sudija i tužilaca uređeno nejasno i neprecizno, dok se u slučaju zaštite članova uže porodice može konstatirati da nije uopće uređeno. Dakle, pitanje zaštite članova uže porodice sudija i tužilaca se kroz zakonske propise svrstava u pitanje opće sigurnosti svih građana što je u nadležnosti lokalnih policijskih organa, zbog čega je ovo pitanje potrebno urediti sveobuhvatno i zajedno sa pitanjima sigurnosti i zaštite sudija i tužilaca. Naime, provođenje mjera zaštite koje u odnosu na članove uže porodice poduzima jedna policijska agencija, a u odnosu na sudiju ili tužioca druga policijska agencija, vrlo često nema potrebne efekte.

Za provođenje mjera zaštite je prije svega neophodan pravni okvir, dobra organiziranost i stalna koordinacija. Izostankom koordinacije dovodi se u pitanje izvršenje zadataka, a samim tim se ugrožava sigurnost odnosno životi osoba koje se štite.

Kada je u pitanju sigurnost i zaštita članove uže porodice NPF u FBiH, treba napomenuti da je novim Zakonom o sudskoj policiji u FBiH u nadležnosti predviđena zaštita istih, koje su shodno odredbama navedenog Zakona i Pravilnika o načinu vršenja poslova i primjeni ovlaštenja u Sudskoj policiji FBiH, kada to sigurnosni razlozi zahtijevaju u slučaju saznanja vezanih za

---

⁷⁸ Helić, V., Artuković, K., Grošo, Dž. i Tunjić, M., *Sigurnost i pravna zaštita pravosuđa u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: TDP i ICITAP, 2014, str. 18.

ugrožavanje sigurnosti članove uže porodice nosilaca pravosudnih funkcija, pružaju fizičku i tehničku zaštitu istih. Istovremeno sa uređenjem oblasti zaštite sudija i tužilaca, potrebno je urediti i oblast zaštite članova uže porodice, i to od strane iste policijske agencije, a nikako različitih policijskih agencija kako je to trenutno slučaj.⁷⁹

Uopćeno govoreći, kada je riječ o zaštiti člana uže porodice sudije ili tužioca, prilikom procjene o potrebi zaštite valja voditi računa o odnosu između sudije i tužioca i tog člana porodice, dakle, potrebu cijiniti od slučaja do slučaja.⁸⁰

4.3. Sigurnost imovine nosilaca pravosudnih funkcija

Napad na imovinu nosioca pravosudnih funkcija je identičan cilju prijetnje ili napada neposredno na sudiju i tužioca, a on u osnovi predstavlja ugrožavanje sigurnosti nosioca pravosudne funkcije, ili kroz prijetnje i zastrašivanje, pokušaj uticaja na profesionalnost, nezavisnost i nepristrasnost sudije ili tužioca. Upravo iz ovih razloga sigurnost imovine nosioca pravosudnih funkcija trebala bi biti sastavni dio sigurnosti pravosuđa.

Ovdje se ne misli na stalnu brigu nadležnih organa za sigurnost imovine nosilaca pravosudnih funkcija, već o potrebi postojanja pravnog okvira kojim se uređuje pitanje sigurnosti i zaštite imovine nosilaca pravosudnih funkcija. Ako se uvažavaju osnovni principi zaštite ugroženih osoba, može se zaključiti da neposredna zaštita nosioca pravosudne funkcije ili nekog od članova porodice bez zaštite stana, nema smisao zato što se djelimično poduzetim mjerama teško ostvaruje konačan cilj, a to je preventivno ili represivno djelovanje na prijetnje ili napade kojima bi se ugrozio život ili bi se uticalo na profesionalnost, nezavisnost i nepristrasnost nosioca pravosudne funkcije.⁸¹

Kada je u pitanju sigurnost i zaštita imovine nosioca pravosudnih funkcija u FBiH, treba napomenuti da je novim Zakonom o sudskoj policiji u FBiH također predviđena mogućnost fizičke i tehničke zaštite istih, koje su shodno odredbama navedenog Zakona i Pravilnika o načinu vršenja poslova i primjeni ovlaštenja u Sudskoj policiji FBiH, o saznanjima vezanim za ugrožavanje sigurnosti imovine nosioca pravosudnih funkcija dužni poduzeti sve potrebne i neophodne mjere koje su propisane navedenim propisima i drugim propisima koji uređuju aspekt osiguranja imovine.

---

⁷⁹ Npr. u praksi su poznati slučajevi da mjere zaštite nosioca pravosudne funkcija pruža jedna agencija, mjere zaštite članova uže porodice druga agencija, dok su mjere zaštite imovine pružane od treće policijske agencije, a poznati su i slučajevi u kojim se mjere zaštite tokom radnog vremena nosioca pravosudne funkcije pružane od jedne policijske agencije, a izvan radnog vremena od druge policijske agencije.

⁸⁰ Npr. ponekad može biti opravdana zaštita unuka sudije ili tužioca iako na prvi pogled oni ne spadaju u člana uže porodice.

⁸¹ Helić, V., Artuković, K., Grošo, Dž. i Tunjić, M., *Sigurnost i pravna zaštita pravosuđa u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: TDP i ICITAP, 2014, str. 19.

Jednako kao i kod ostalih vidova zaštite, i ovu oblast zaštite imovine nosilaca pravosudnih funkcija trebalo bi dodijeliti u nadležnost jedne policijske agencije koja je nadležna i za sigurnost sudija i tužilaca i članova uže porodice, a nikako različitim policijskim agencijama kako je to trenutno slučaj.⁸²

4.4. Sigurnost zaposlenika u pravosudnim institucijama

Zaposlenici u pravosudnim institucijama su dio pravosuđa bez kojeg pravosudni sistem i nosioci pravosudnih funkcija ne bi uopće funkcionirali, iz čega proizilazi značajna uloga zaposlenika u pravosudnim institucijama. Poznato je da veći procenat zaposlenih u pravosudnim institucijama ima direktne dodirne tačke sa predmetima odnosno dokaznim materijalima i drugom dokumentacijom koja je od značaja za vođenje odgovarajućeg postupka, pa se postavlja pitanje da li se prijetnjama ili napadom na zaposlenika pravosudne institucije može uticati i na vođenje i ishod nekog postupka. Jasno je da uticaj na zaposlenika pravosudne institucije nema direktni uticaj na profesionalnost, nezavisnost ili nepristrasnost nosioca pravosudne funkcije, pa samim tim nema ni konačni uticaj na vladavinu prava. Međutim, poznato je da pritisak na zaposlenika pravosudne institucije može dovesti do toga da dođe do uklanjanja važnih dokaza iz spisa, odavanja povjerljivih podataka ili nekih drugih radnji koje će onemogućiti ili usložiti krivično gonjenje i procesuiranje, a time indirektno uticati na vladavinu prava.

Sigurno je da će onaj tko ima namjeru prijetnjama, zastrašivanjem ili napadima uticati na konačni ishod nekog procesa, iste u pravilu vršiti u pravcu osoba koje donose konkretne odluke, dakle, sudije, tužioce ili indirektno članove njihovih porodica, ali nije isključeno da se u nekim slučajevima potencijalni napadači opredijele upravo za opstrukciju rada pravosudne institucije ili nosioca pravosudnih funkcija putem drugih zaposlenika pravosudnih institucija. Upravo zbog prethodno navedenog, sigurnost zaposlenika u pravosudnim institucijama treba biti sastavni dio sigurnosti pravosuđa u kojem okviru se treba adekvatno i normirati.

4.5. Sigurnost objekata pravosudnih institucija

Kada je u pitanju sigurnost zgrada pravosudnih institucija, prije svega bitno je napomenuti evidentnu činjenicu da je većina zgrada pravosudnih institucija kako u FBiH tako i u cijeloj BiH smještena na neadekvatnim lokacijama, koje sa aspekta sigurnosti ne zadovoljavaju ni

---

⁸² Poznati su mnogi loši primjeri iz prakse pa sa ciljem sprečavanja eventualnih neželjenih događaja sa posljedicama po pravosudnu zajednicu ili nosioce pravosudnih funkcija, pa je potrebno sistemski urediti ovu oblast.

minimum potrebnih uslova za adekvatnu zaštitu zgrada, te samim tim i nosilaca pravosudnih funkcija i drugih zaposlenika u zgradi.

Slika 1: Zgrada pravosudne institucije

Iako kapitalni radovi kao što je gradnja novih sudskih zgrada nije u dometu sudske policije, možda postoje mogućnosti da se identifikuju mjere koje sudska policija može poduzeti unutar postojećih sudskih zgrada, bez potrebe za kapitalnim ulaganjima.

Pored naprijed navedene činjenice i drugih izazova koji usložnjavaju obavljanje poslova kada je u pitanju zaštita objekata pravosudnih institucija može se reći da je ovo pitanje, kako u FBiH tako i u BiH, poprilično normativno uređeno. Konkretno, nadležnost vezana za osiguranje zgrada pravosudnih institucija na svim nivoima pripada institucijama sudske policije pa tako i nadležnost vezana za osiguranje:

- Zgrada pravosudnih institucija u BiH pripada SP BiH;
- Zgrada pravosudnih institucija u FBiH pripada SP FBiH;
- zgrada pravosudnih institucija u Republici Srpskoj pripada SP RS-a;
- zgrada pravosudnih institucija u Brčko distriktu BiH pripada SP BDBH.

Imajući u vidu navedene nadležnosti, potrebno je ukazati da je:

SP BiH je nadležna za sigurnost ukupno dvije pravosudne institucije čije sjedište se nalazi u kompleksu pravosudnih institucija BiH, i to:

- Sud BiH;
- Tužilaštvo BiH.

SP FBiH je nadležna za sigurnost ukupno 54 objekta i 56 pravosudnih institucija čije sjedište se nalazi na različitim lokacijama na teritoriji FBiH, što obuhvata:

- Ustavni sud FBiH,
- Vrhovni sud FBiH,
- Federalno tužilaštvo FBiH,
- 10 kantonalnih sudova u FBiH,
- 10 kantonalnih tužilaštava u FBiH,
- 33 općinska suda u FBiH.

Bitno je napomenuti da pored spomenutih zgrada, SP FBiH osigurava i pojedina odjeljenja sudova koja su izmještena izvan sjedišta suda (npr. Odjeljenje suda u Srebreniku, Odjeljenje suda u Kladnju, Odjeljenje suda u Olovu i dr.).

SP RS nadležna za sigurnost ukupno 41 pravosudne institucije u 38 objekta, čije sjedište se nalazi na različitim lokacijama na teritoriji RS, što obuhvata:

- Vrhovni sud RS,
- Viši privredni sud RS,
- Specijalno tužilaštvo RS,
- Republičko tužilaštvo RS,
- 6 okružnih sudova u RS,
- 6 okružnih tužilaštava u RS,
- 6 privrednih sudova u RS,
- 19 osnovnih sudova u RS.

SP BDBiH je nadležna za sigurnost ukupno tri pravosudne institucije čije sjedište se nalazi u kompleksu pravosudnih institucija BDBiH, i to:

- Apelacioni sud BDBiH,
- Osnovni sud BDBiH,
- Tužilaštvo BDBiH.

4.5.1. Sigurnost objekata pravosudnih institucija - trenutno stanje

„Kada je u pitanju način izvršenja poslova osiguranja zgrada pravosudnih institucija odnosno taktika i metodika izvršenja ovih poslova, može se konstatirati da se predmetni poslovi izvršavaju zavisno od raspoloživih personalnih i materijalno-tehničkih resursa nadležnih institucija sudske policije“,⁸³ te da sve institucije sudske policije u BiH poduzimaju sve

---

⁸³ Helić, V., Artuković, K., Grošo, Dž. i Tunjić. M., *Sigurnost i pravna zaštita pravosuđa u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: TDP i ICITAP, 2014, str. 5.

raspoložive mjere i radnje fizičke i tehničke zaštite u pogledu osiguranja zgrada i imovine pravosudnih institucija i sudske policije.

Koristeći se induktivnom metodom utvrđivanja objektivnog stanja opremljenosti i raspoloživosti resursa potrebnih za adekvatnu zaštitu zgrada pravosudnih institucija, dolazimo do zaključka kojim se ukazuje nesporna činjenica da sve sudske policije u BiH, pa tako i Sudska policija u FBiH, uglavnom imaju nedovoljne personalne i materijalno-tehničke kapacitete zbog čega, u odnosu na osiguranje zgrada pravosudnih institucija, prioritet daju izvršenju naredbi pravosudnih institucija (dovođenje, sprovođenje, zadržavanje, pomoć u provedbi drugih sudskih odluka i sl.), s obzirom na to da od realizacije ove vrste naredbi direktno zavisi rad pravosudnih institucija na konkretnim predmetima. Treba napomenuti i da sigurnost zgrada pravosudnih institucija zavisi i od položaja zgrada, uvjeta u zgradama i oko zgrada, te drugih elemenata koji mogu bitno uticati na sigurnost, od čega ovisi taktika, tehnike i procedure osiguranja konkretnog objekta, a to su preuzeti izazovi na koje se može uticati veoma malo ili nimalo. Bitno je napomenuti da se pored loših uslova gdje su locirane zgrade, često susreće i sa problemom neadekvatnih parking prostora za parkiranje službenih motornih vozila, a što također predstavlja sigurnosni izazov i zbog čega može doći do ugrožavanja sigurnosti kako zgrada, tako i NPF (mogućnost postavljanja eksplozivnih naprava na vozila, vozila auto bombi i sl.). Iz navedenih razloga potrebno je poduzimanje hitnih mjera na rješavanju navedenog problema, a što će zasigurno zavisiti od trenutnih mogućnosti stanja i lokacija zgrada na terenu i materijalno-tehničkih resursa pravosudnih institucija.

Preduvjet za određivanje nivoa zaštite pravosudne institucije je svakako sigurnosna procjena koju za svaku zgradu, koja se redovno osigurava, pojedinačno treba sačiniti nadležna organizaciona jedinica sudske policije, a koja, pored ostalog, treba sadržavati elemente vezane za unutrašnjost objekta, vanjski dio objekta i okolinu objekta. Ovdje se još može napomenuti da osiguranje objekata ne podrazumijeva uvijek i isključivo prisustvo službenika sudske policije, odnosno fizičko osiguranje, već osiguranje objekta može biti i tehničko, te kombinirano osiguranje, odnosno osiguranje koje istovremeno obuhvata i mjere fizičkog i tehničkog osiguranja. Iz već navedenog je nesporno da su institucije sudskih policija odgovorne za sigurnost zgrada pravosudnih institucija pa je, kada su u pitanju sigurnosni aspekti, ovdje neophodno ukazati na potrebu stalne saradnje i koordinacije između predsjednika sudova ili glavnih tužilaca, te drugih nosilaca pravosudnih funkcija sa neposredno nadležnim rukovodiocima organizacionih jedinica sudske policije.

Pitanje sigurnosti objekata, odnosno provođenje sigurnosnih procjena zgrada pravosudnih institucija zahtijeva odgovarajuće stručno i specijalističko znanje, pa je zbog toga neophodno potrebno u sve aktivnosti koje mogu imati uticaj na sigurnost zgrada pravosudnih institucija i

osoba koje rade ili borave u istima, blagovremeno uključiti nadležnu organizacionu jedinicu sudske policije. Bitno je napomenuti da se mišljenje ili sugestija, koju u svakom konkretnom slučaju daje nadležna organizaciona jedinica sudske policije, ne smije uplitati u pravo i nadležnost predsjednika suda ili glavnog tužioca da rukovodi pravosudnom institucijom, kao ni u organizaciju rada i funkcionalnost pravosudne institucije. Sudska policija se mora baviti isključivo pitanjima vezanim za sigurnost zgrade pravosudne institucije i osoba koje se nalaze, odnosno borave u zgradi, te sigurnost osoba lišenih slobode koje se dovode i neposredno osiguravaju radi saslušanja, suđenja i slično. Ovdje je neophodno ukazati i na potrebu adekvatnog i po mogućnosti jednoobraznog normativnog uređenja ove oblasti, a sve sa ciljem jednoobraznog postupanja u praksi. Tako su, npr. u nekim pravosudnim institucijama, stvoreni preduvjeti za kontradiverzorni pregled osoba i prtljaga prilikom ulaska u zgradu, oduzimanje mobilnih telefona, ulazak na posebne službene ulaze i sl., dok u drugim pravosudnim institucijama takvi uvjeti ne postoje.

Bitan segment u provođenju poslova osiguranja i zaštite pravosudnih institucija, pored fizičke zaštite koju u smislu pozitivnih zakonskih propisa pruža sudska policija, predstavlja i tehnička zaštita, kojom se pored poboljšanja sveukupne sigurnosti NPF i zgrada pravosudnih institucija, omogućava naknadno utvrđivanje posljedica koje su dovele do eventualnog ugrožavanja sigurnosti pravosudnih institucija, NPF, te razjašnjavanja konkretnih situacija vezanih za eventualne incidente do kojih može doći u zgradi pravosudnih institucija iz kog razloga je neophodno kontinuirano unapređenje sistema tehničke zaštite pravosudnih institucija.⁸⁴

Trenutno stanje ukazuje na činjenicu da, zbog personalnih i materijalno-tehničkih nedostataka pravosudnih institucija i sudske policije, nisu ispunjeni sigurnosni preduvjeti za siguran rad pravosudnih institucija. Ovo posebno proizilazi iz činjenice da prilikom javnih okupljanja i demonstracija građana u februaru 2014. godine, nisu postojali potrebni kapaciteti kako bi se zgrade pravosudnih institucija adekvatno zaštitile, zbog čega je u nekim slučajevima došlo do napada na zgrade pravosudnih institucija na kojima je pričinjena materijalna šteta. Prilikom ovih demonstracija došlo je do latentnog pritiska na pravosuđe kada su demonstranti pred zgradama nekih pravosudnih institucija zahtijevali puštanje na slobodu osoba lišenih slobode, a tom prilikom se prijetilo novim napadima na zgrade pravosudnih institucija i na pojedine nosioce pravosudnih funkcija. U ovakvim vanrednim situacijama, bez obzira na spremnost

---

⁸⁴ Smjernice standarda i mjera sigurnosti pravosudnih institucija i nosilaca pravosudnih funkcija u BiH, broj 08-02-2423-1/2011 od 26.07.2011. godine donesene od strane VSTV BiH, str. 15.

sudske policije da odgovori sigurnosnim izazovima, neophodna je koordinacija sa drugim policijskim agencijama.⁸⁵

4.5.2. Ulazak u zgrade pravosudnih institucija

„Zabilježeni su slučajevi u kojima je naloženo da se tužiocima onemogućí ulazak u zgradu na poseban - službeni ulaz, s obzirom na to da je u krivičnom postupku tužilac kao i optuženi, odnosno njegov advokat, samo stranka u postupku, pa smatramo potrebnim dati i komentar na navedeno postupanje. Ovakvoj praksi bilo bi potrebno dati poseban značaj zato što ulaz u zgradu suda ne predstavlja istovremeno i sudnicu, odnosno vođenje krivičnog postupka, a posebno zato što nadležnosti vezane za stanje sigurnosti zgrade, odnosno kontrolu ulaska, kretanja i izlaska osoba, pripadaju sudskoj policiji, koja nema apsolutno nikakvu ulogu u vođenju i donošenju odluka u konkretnom postupku. Uvažavajući načela krivičnog postupka i ulogu advokata u pogledu ulaska u zgradu, izjednačavanje tužilaca i advokata je neprimjereno zato što tužilac ima ulogu da u ime države progoni počiniocima krivičnih djela, a istovremeno je, npr. u FBiH, za njihovu sigurnost, kao i u slučaju sudija, nadležna sudska policija“.⁸⁶ Gore navedena tvrdnja je potvrđena i zaključkom sa sjednice VSTV-a BiH,⁸⁷ a sve u cilju unapređenja sigurnosti pravosudnih institucija i nosilaca pravosudnih funkcija u BiH.

Upravo ovakvom neprimjerenom praksom je moguće da na ulazu u zgradu suda dođe do eventualnog ugrožavanja sigurnosti ili pritiska na tužioca zato što je tužilac primoran prilikom ulaska u sud susretati se sa optuženim, srodnicima optuženog, a nerijetko i osobama koje na suđenje dođu kao podrška optuženom. Ukoliko se ostane pri stanovištu da tužioci budu podvrgnuti kontroli, kao advokati i ostali posjetioци, onda bi kontrola trebala obuhvatati uistinu sve koji ulaze u zgradu, što podrazumijeva i kontrolu svih nosilaca pravosudnih funkcija i zaposlenika pravosudne institucije u zgradi čime bi se, konačno, mogao garantirati i znatno veći nivo sigurnosti. Kontrola ulaska svih koji ulaze u zgradu, uključujući i nosioce pravosudnih funkcija, u najvećem broju pravosudnih institucija je u praksi do sada zabilježena samo u vanrednim situacijama kao što su: visokorizična suđenja, demonstracije većeg obima i slično. Međutim, sa ciljem kontrole svih osoba koje ulaze u zgradu pravosudnih institucija, prethodno je potrebno stvoriti tehničke preduvjete koji podrazumijevaju da se ulazak i kontrola pri ulasku ne vrši na jednom mjestu za nosioce pravosudnih funkcija i ostale koji ulaze u zgradu suda.

---

⁸⁵ Memorandum o saradnji i operativnoj podršci između MUP-a Kantona Sarajevo i SP FBiH broj: Sp-01-26-1/16 od 07.01.2016. godine, a kojim se pored ostalog uređuju pitanja vezana za koordinaciju u slučajevima vanrednih osiguranja zgrada pravosudnih institucija na području Kantona Sarajevo

⁸⁶ Helić, V., Artuković, K., Grošo, Dž. i Tunjić, M., *Sigurnost i pravna zaštita pravosuđa u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: TDP i ICITAP, 2014, str. 6.

⁸⁷ Zaključak broj: 09-07-8-2145-1/2021 od 27.05.2021. godine

Slika 2: Kontrola prilikom ulaska u zgradu pravosudnih institucija

4.5.3. Sigurnost prostorija pravosudnih institucija

Prostorije u zgradama pravosudnih institucija, sa aspekta sigurnosti, odnosno sudnice, prostorije za saslušanje osumnjičenih u tužilaštvima, uredi nosilaca pravosudnih funkcija, prostorije za čuvanje dokaza i prostorije za zadržavanje osoba lišenih slobode, prostori su koji bi za razliku od ostalih trebali imati poseban značaj. Kada govorimo o sudnici, teško je zanemariti činjenicu da je sudnica simbol pravde, ali istovremeno i mjesto sa kojeg u principu jedna strana odlazi nezadovoljna zbog čega se može očekivati da, eventualno nezadovoljna vođenjem postupka ili odlukom, napravi incident iz kojeg mogu proisteći kako ugrožavanje sigurnosti, tako i puno teže posljedice.

Poznato je da pravila postupanja sa ciljem održavanja reda u sudnici, a shodno odredbama krivičnih procesnih zakona na području BiH, određuje sudija ili predsjednik vijeća. Upravo iz ovih razloga je, npr. odredbama Zakona o krivičnom postupku FBiH,⁸⁸ definirano da oružje na glavnom pretresu mogu nositi samo službenici sudske policije i druge osobe kojima to dozvoli sudija, odnosno predsjednik vijeća, da pretresanje osoba koje prisustvuju glavnom pretresu određuje sudija, odnosno predsjednik vijeća, kao i udaljavanje sa zasjedanja. „Uvažavajući prava sudije, odnosno predsjednika vijeća u svakom konkretnom slučaju, odobravanje unošenja vatrenog oružja u sudnicu od strane osoba koje nisu operativno angažirane na dovođenju optuženog ili neposrednom osiguranju glavnog pretresa, bilo bi dobro raditi u koordinaciji ili najaviti službenicima sudske policije koji rade na neposrednom osiguranju glavnog pretresa. Međutim, kada u sudnici dođe do narušavanja javnog reda i mira u većem obimu i kada sudija

---

⁸⁸ “Službene novine FBiH” broj 35/2002, 56/2003 - ispravka, 78/2004, 28/2005, 55/2006, 27/2007, 53/2007, 9/2009, 12/2010, 8/2013, 59/2014, 74/2020

više nema mogućnost da primijeni mjere procesne discipline, tada odgovornost za smirivanje situacije i poduzimanje drugih potrebnih mjera preuzima sudska policija.“⁸⁹

Kada je u pitanju pregled osoba koje prisustvuju glavnom pretresu, treba napomenuti da iz odredbi krivičnih procesnih zakona ne proizilazi obaveza sudije da izda pismenu naredbu. Iz tih razloga potrebno je da se ovisno od uvjeta i kapaciteta, od svake osobe koja je posjetilac na glavnom pretresu obavezno oduzmu predmeti pogodni za napad ili nanošenje povreda, te da se takve osobe evidentiraju prije ulaska u sudnicu. Ovdje treba posebno napomenuti i urede nosilaca pravosudnih funkcija i prostorije za saslušanje osumnjičenih osoba u tužilaštvima u kojim se nerijetko na radnom stolu i drugom vidnom mjestu u prostoriji mogu naći predmeti pogodni za napad i nanošenje povreda, kao što su makaze, nož za otvaranje koverti, staklena pepeljara, časa i sl., a nisu rijetki ni zahtjevi za saslušanje osoba lišenih slobode bez prisustva službenika sudske policije.

4.6. Uloga Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH u pogledu sigurnosti pravosuđa

VSTV BiH, shodno odredbama Zakona o VSTV BiH, nema obaveze i odgovornosti u pogledu stanja sigurnosti kako pravosudnih institucija, tako ni nosilaca pravosudnih funkcija u BiH. Međutim, imajuću u vidu obavezu da osigura provedbu principa profesionalnosti, nezavisnosti i nepristrasnosti pravosuđa, VSTV BiH je shvatilo i značaj sigurnosti pravosuđa u BiH s obzirom na to da će bez adekvatnog sigurnosnog ambijenta u radu pravosuđa biti teško osigurati profesionalan rad i provedbu principa nezavisnosti i nepristrasnosti, ali i nesmetano funkcioniranje pravosuđa u cjelini. Tako je VSTV BiH prihvatilo inicijativu Sudske policije FBiH upućenu putem predsjednika Vrhovnog suda FBiH⁹⁰, kao osobe odgovorne za upravljanje sudskom policijom, kojom je inicirano aktivno uključivanje VSTV BiH u rješavanje sigurnosnih pitanja koja su od značaja za rad i funkcioniranje pravosuđa. Nakon prihvatanja predmetne inicijative, VSTV BiH je 27. 8. 2010. godine organiziralo sastanak kojem su prisustvovali predsjednik VSTV BiH, najviši nosioci pravosudnih funkcija u BiH, predstavnici sudskih policija u BiH i predstavnici Međunarodnog programa pomoći u kriminalističkoj obuci, koji su se složili sa postojanjem ukazanih problema, te potrebom za rješavanjem istih u okviru nadležnih institucija u BiH i aktivnog učestvovanja VSTV BIH.

Shodno zaključcima sa već navedenog sastanka i prijedlozima predstavnika nadležnih institucija, VSTV BiH je, na sjednici održanoj 22. 9. 2010. godine, donijelo odluku o formiranju Radne grupe za procjenu sigurnosti zgrada pravosudnih institucija kao i drugih sigurnosnih

---

⁸⁹ Helić, V., Artuković, K., Grošo, Dž. i Tunjić, M., *Sigurnost i pravna zaštita pravosuđa u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: TDP i ICITAP, 2014, str. 7.

⁹⁰ akt broj Su-sp-202/10, od 16. 7. 2010. godine

aspekata, u čiji sastav su imenovani predstavnik VSTV BiH, Međunarodnog programa pomoći u kriminalističkoj obuci, Ministarstva pravde BiH, SP BiH, SP FBiH, SP RS, SP BDBiH i DKPT BiH.

Odlukom o uspostavi i imenovanju određeni su i zadaci radne grupe, i to:

- utvrđivanje minimalnih standarda u vezi sa pitanjima sigurnosti, odnosno osiguranja i zaštite zgrada sudova i tužilaštava;
- rješavanje pitanja adekvatnih mjera i zaštite ugroženih sudija i tužilaca, odnosno sudija i tužilaca pod prijetnjom, što bi, pored stvaranja potrebnih preduvjeta za provođenje navedenih poslova, podrazumijevalo i dodatnu edukaciju službenika sudske policije, ali i nosilaca pravosudnih funkcija;
- analiza i davanje preporuka za eventualno usaglašavanje i izmjene zakonskih i podzakonskih propisa koji propisuju status službenika sudske policije, ovlaštenja sudske policije, pravila i procedure postupanja u konkretnim slučajevima i slično;
- analiza trenutnih personalnih i materijalno-tehničkih kapaciteta i davanje preporuka za eventualno povećanje broja službenika, dodatna materijalno-tehnička sredstva, opremu i prostorne kapacitete, dodatnu obuku službenika i slično;

i druga pitanja od značaja za rad i nesmetano funkcioniranje pravosuđa u BiH sa aspekta sigurnosti i ovlaštenja sudske policije. Radna grupa je, shodno zadacima, izradila Smjernice standarda i mjera sigurnosti pravosudnih institucija i nosilaca pravosudnih funkcija u BiH koje je, na sjednici održanoj 14. jula 2011. godine, usvojilo VSTV BiH. Uvažavajući značaj sigurnosti pravosuđa i potrebu kontinuiranog rada na provedbi smjernica i uređenje oblasti sigurnosti pravosuđa u BiH, VSTV BiH je prilikom usvajanja Smjernica, imenovalo i Radnu grupu⁹¹ za praćenje primjene Smjernica standarda i mjera sigurnosti pravosudnih institucija i NPF u BiH. Ta radna grupa, pored ostalog, za zadatak ima i da se bavi drugim pitanjima vezanim za sigurnost pravosuđa u BiH. Od strane VSTV BiH poduzimaju se kontinuirani napor da se poveća efikasnost rada ove radne grupe, između ostalog, i kroz uključivanje u njen rad i nosilaca pravosudnih funkcija, te njenu direktnu saradnju sa rukovodiocima pravosudnih institucija.

Radna grupa za procjenu sigurnosti zgrada pravosudnih institucija kao i drugih sigurnosnih aspekata je kao privremeno radno tijelo kroz svoj rad prerasla u stalno radno tijelo VSTV-a Radnu grupu za sigurnost NPF i pravosudnih institucija sa istim zadacima, te je ista u cilju stvaranja sigurnosnog ambijenta u radu pravosudnih institucija i NPF izradila Smjernice standarda i mjera sigurnosti za upotrebu u projektima rekonstrukcije postojećih ili gradnje novih

---

⁹¹ Odluka, broj 08-02-2423-2/2011, od 26.07.2011. godine

zgrada pravosudnih institucija i projektima nabavke opreme za tehničku zaštitu zgrada pravosudnih institucija.⁹²

4.7. Sigurnost i zaštita svjedoka

Svjedočenje prema zakonskim propisima predstavlja opću građansku dužnost i svjedoci se saslušavaju kada postoji vjerovatnoća da će svojim iskazom moći dati obavještenja o krivičnom djelu, učiniocu i drugim važnim okolnostima. Dužnost svjedočenja podrazumijeva obavezu da se pozvani svjedok odazove pozivu i obavezi svjedočenja, a neopravdano odbijanje davanja iskaza može dovesti do procesnih posljedica u smislu kažnjavanja svjedoka, dok davanje lažnog iskaza može dovesti do krivičnog gonjenja.

Analizirajući dosadašnju praksu u pravosuđu BiH, ubrzane tokove modernizacije i stanja u društvu, te razvoja novih obrazaca ponašanja i oblika kriminaliteta koji se manifestuju najčešće u formi organizovanog kriminala i korupcije, za uspješno vođenje krivičnog postupka neophodna je saradnja svjedoka. U tom smislu nametnute obaveze svjedočenja, država mora omogućiti svjedoku da nesmetano i u odsustvu nekih oblika zastrašivanja u toku krivičnog postupka da svoj iskaz. U slučaju da, tražeći od svjedoka da iznese dokaze, svjedok se izlaže prijetnji po njen ili njegov život, država preuzima odgovornost za poduzimanje mogućih operativnih mjera kako bi se zaštitila ta osoba⁹³. Saradnja između tužioca, suda i Sudske policije (prema potrebi) neophodna je kako bi se izvršile ove obaveze. To zahtijeva adekvatan pravni i strateški okvir i tehničke i operativne kapacitete.

Preporuke (1997) 13 (zastrašivanje svjedoka i prava odbrane) i (2005) 9 Vijeća Evrope, precizno su definirale opće principe koji određuju primjenu mjera zaštite svjedoka. Kao najvažniji principi iz navedenih preporuka se odnose na to da svjedok treba biti saslušan na način da se uzmu u obzir njegov lični život i dostojanstvo, te prava koja svjedok posjeduje, kao i to da država ima obavezu donijeti zakone i formirati praksu, što bi bio preduslov da svjedok svjedoči nesmetano i bez zastrašivanja.

Uvažavajući međunarodne standarde i EKLJP, odnosno garancije i principe proistekle iz istih, proistekla je potreba da se pozitivnim propisima uredi pitanje sigurnosti i zaštite svjedoka odnosno donošenje zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, te su shodno ustavnom uređenju BiH donesena četiri takva zakona.

Pitanja vezana za sigurnost i zaštitu svjedoka pred pravosudnim institucijama u BiH bila su predmet analiza i izvještaja više domaćih i međunarodnih vladinih i nevladinih organizacija. Iz

---

⁹² Smjernice standard i mjera sigurnosti za upotrebu u projektima rekonstrukcije postojećih ili gradnje novih zgrada pravosudnih institucija i projektima nabavke opreme za tehničku zaštitu zgrada pravosudnih institucija broj 09-02-3-226/2017 od 16.01.2017. godine

⁹³ A i B protiv Rumunije, presuda Evropskog suda za ljudska prava od 2. juna 2020., u odlomku 119.

većeg broja ovih izvještaja proizilazi da su u praksi evidentirani mnogi slučajevi u kojim su, zbog namjere da svjedoče, svjedoci bili izloženi zastrašivanjima i ugrožavanju njihovog fizičkog integriteta. Neki svjedoci su izjavljivali da puno bolju zaštitu prava i integriteta od njih imaju optužene i osuđene osobe, zbog čega, kad god su u prilici, izbjegavaju svjedočenje, čime se indirektno otežava rad pravosudnih institucija, a posebno tužilaštava, na kojim je teret dokazivanja krivičnog djela. U praksi su poznati i slučajevi da su svjedoci pod prijetnjom i ugroženi svjedoci:

- dolazili samostalno u zgradu i tom prilikom se osobama recepciji ili osiguranju javno legitimirale kao „zaštićeni svjedoci“;
- koji su se na ulazu u zgradu susretali neposredno sa optuženim ili rodbinom optuženog;
- koji su pred sudnicom čekali zajedno sa rodbinom optuženih ili svjedocima odbrane koji su u bliskoj vezi sa optuženim;
- koji su u sudnici sjedili na udaljenosti od jednog metra od optuženog;
- u kojima bi ih pri dolasku na sud ispred ulaza čekali novinari koji su ih fotografirali ili snimali, a kasnije njihove fotografije ili snimke prikazivali u medijima;
- kojima su pozivi na sud dostavljani putem redovne pošte, i to u nezapečaćenim i poluotvorenim kovertama koje bi dostavljač - zaposlenik poštanske firme u nekim manjim lokalnim zajednicama ostavljao u obližnjim ugostiteljskim objektima, trgovinama ili bi isto predavao rodbini i poznicima svjedoka.

Ovakvim i sličnim slučajevima mjere koje je sud odredio, u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti svjedoka, gube smisao, a integritet i sigurnost svjedoka se ugrožavaju. U konačnici ovakva praksa dovede do toga da ovi svjedoci, uslijed straha i činjenice da sistem nije osigurao ni minimum mogućih mjera da bi se zaštitili od zastrašivanja, prijetnji ili napada, izbjegavaju davanje iskaza ili mijenjaju iskaze bez obzira što to nekada predstavlja čak i krivično djelo.

Zbog svega navedenog, krivični postupak postaje neefikasan, te se gubi povjerenje građana u institucije krivičnog pravosuđa.

Treba napomenuti da su prethodno opisani slučajevi loše prakse uglavnom bili rezultat nedostatka adekvatnog pravnog okvira i nedostatka personalnih i materijalno-tehničkih resursa pravosudnih institucija potrebnih za provedbu mjera zaštite svjedoka, te stalne potrebe za edukacijom NPF i službenika sudske policije prilikom pružanja mjera zaštite svjedoku.

Sigurnost i zaštita svjedoka trebala bi biti sastavni dio sigurnosti pravosuđa, te pored ostalog je potrebno imati u vidu da se kvalitetnom zaštitom svjedoka povećava spremnost svjedoka na saradnju sa organima krivičnog postupka, a sam krivični postupak dobija na svojoj efikasnosti, dok se istovremeno povećava povjerenje građana u institucije pravosuđa.

Bitno je napomenuti činjenicu da je Zakonom o krivičnom postupku i Zakonom o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka uređeno pružanje procesnih mjera zaštite svjedoka, dok je Zakonom o programu mjera zaštite regulirane vanprocesne mjere zaštite svjedoka. S tim u vezi kada govorimo o vanprocesnim mjerama zaštite, Zakon o programu zaštite svjedoka ne može se primjenjivati u krivičnim postupcima koji se vode pred entitetskim sudovima i u BDBiH, jer je u članu 1. tog zakona izričito navedeno da se primjenjuje u krivičnim postupcima pred Sudom BiH, te ostaje zakonski neregulirana situacija kada se u krivičnim postupcima koji se vode pred entitetskim sudovima i pred sudovima u BDBiH ukaže potreba da se nekim svjedocima pruži zaštita u smislu dodjeljivanja vanprocesnih mjera zaštite. Uređenje pitanja sigurnosti i zaštite svjedoka u BiH je posebno bitno u okvirima pravosudnih institucija FBiH, RS i BDBiH, zato što je ovo pitanje poprilično uređeno u slučajevima pružanja mjera zaštite svjedocima koji se pojavljuju pred Sudom BiH. Neuređenost oblasti zaštite svjedoka pred pravosudnim institucijama entiteta i BDBiH je činjenica koja bi trebala biti zabrinjavajuća za sve koji imaju ulogu u eventualnom rješavanju ovog nedostatka, a posebno za pravosudne institucije. Naime, saradnja između tužilaštva i suda sa svjedocima, a posebno žrtvama teških krivičnih djela predstavlja osnov za svojevrsan pokazatelj efikasnosti provođenja pravde. U nekim zemljama se nemogućnost zaštite svjedoka smatra najvišim stepenom krize rada i funkcioniranja pravosudnog sistema, a samim tim i krizom u sistemu vlasti.

4.7.1. Zaštita svjedoka pred pravosudnim institucijama u Federacije Bosne i Hercegovine

Kada je u pitanju zaštita svjedoka pred pravosudnim institucijama u FBiH, treba napomenuti da postoji *lex specialis* propis koji uređuje navedenu oblast, i to Zakon o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka.⁹⁴ Navedenim zakonom uređuju se mjere koje osiguravaju zaštitu svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka u krivičnim postupcima koje vode općinski sudovi, kantonalni sudovi i Vrhovni sud FBiH, ili kantonalni tužioci i federalni tužilac za krivična djela koja su u nadležnosti suda.⁹⁵ Za razliku od državnog nivoa, u FBiH ne postoji neki drugi propis koji definiše vanprocesne mjere svjedoka,⁹⁶ osim obaveze za donošenja podzakonskog propisa. Konkretno svaki sud je obavezan usvojiti poslovnik o radu koji osigurava odgovarajuće korištenje mjera zaštite svjedoka predviđenih ovim zakonom i koji garantira da će se svjedocima dati drugi adekvatni vidovi zaštite ili zbrinjavanja, kao što je to

⁹⁴ „Službene novine Federacije BiH“, broj 36/03.

⁹⁵ Član 1. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka

⁹⁶ Npr. fizičko-tehnička zaštita svjedoka ili članova porodice, izmještanje svjedoka, osiguranje dolaska svjedoka na sud, psiho-socijalna podrška svjedoku i sl.

predviđeno odgovarajućim zakonima FBiH i BiH.⁹⁷ „Ovdje se može postaviti pitanje kolizije zakonskih propisa s obzirom na to da provedbene propise o radu SP FBiH može donositi isključivo predsjednik Vrhovnog suda FBiH.“⁹⁸

4.7.2. Uloga Sudske policije u Federaciji Bosne i Hercegovine u provedbi mjera zaštite svjedoka

Sa ciljem prevazilaženja problema i nedostataka u provedbi mjera zaštite svjedoka pred pravosudnim institucijama u FBiH, predsjednik Vrhovnog suda FBiH je donio Pravilnik o načinu vršenja poslova sudske policije pri provedbi mjera zaštite svjedoka pred pravosudnim institucijama u FBiH,⁹⁹ uz napomenu da je donošenjem novog Zakona o Sudskoj policiji u FBiH u proceduri donošenje i novog pravilnika koji uređuje pitanje provedbi mjera zaštite svjedoka. Dakle, navedenim Pravilnikom su stvorene pretpostavke da se u toku trajanja krivičnog postupka nesmetano primjenjuje Zakon o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka FBiH s obzirom na to da je istim definirano da će vanprocesne mjere zaštite svjedoka pred svim sudovima i tužilaštvima u FBiH provoditi SP FBiH, odnosno Jedinica za sigurnost i zaštitu SP FBiH,¹⁰⁰ u sklopu koje je uspostavljen Odsjek za zaštitu svjedoka i nosilaca pravosudnih funkcija, kao jedinica specijalizirana za izvršenje poslova iz djelokruga rada sudske policije i provedbu mjera zaštite svjedoka za pravosudne institucije u FBiH. Pravni osnov za donošenje Pravilnika je, pored odredbe Ustava FBiH iz koje proizilazi da će sudska policija pomoći u osiguranju prisustva svjedoka, proistekao i iz odredbi novog Zakona o sudskoj policiji.¹⁰¹

4.7.3. Mjere zaštite svjedoka u Federaciji Bosne i Hercegovine

Zakonom o sudskoj policiji u FBiH je definisano da sudska policija u skladu sa pismenom naredbom pravosudne institucije obavlja poslove zaštite svjedoka koji se u krivičnim postupcima tretiraju kao svjedoci pod prijetnjom, ugroženi svjedoci i zaštićeni odnosno anonimni svjedoci, uključujući članove porodice i drugih osoba u bliskoj vezi sa svjedokom. Shodno istom Zakonu o zaštiti svjedoka podrazumijevaju se mjere zaštite, odnosno sve pojedinačne mjere čija je svrha zaštita svjedoka i bliske osobe od zastrašivanja, napada ili bilo

---

⁹⁷ Član 26. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka („Službeni glasnik BiH“, broj 21/03, 61/04 i 55/05)

⁹⁸ Helić, V., Artuković, K., Grošo, Dž. i Tunjić, M., *Sigurnost i pravna zaštita pravosuđa u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: TDP i ICITAP, 2014, str. 22.

⁹⁹ Broj Su-sp-59-1/12, od 01.06. 2012. godine

¹⁰⁰ Član 54. stav 6. Pravilnika o načinu vršenja poslova i primjeni ovlaštenja sudske policije u FBiH, broj Su-sp-34/21 od 08.03.2021. godine

¹⁰¹ Član 32. Zakona o sudskoj policiji u Federaciji BiH, („Službene novine FBiH“, broj 77/20)

kakvih drugih posljedica zbog njegove odluke da svjedoči, odnosno saraduje sa organima pravosuđa.

Mjere kojima se osigurava zaštita svjedoka, odnosno bliske osobe su:

- a) fizička i tehnička zaštita osobe, koja se sastoji u sprečavanju ugrožavanja života, zdravlja, fizičkog integriteta, slobode ili imovine svjedoka odnosno njoj bliske osobe, upotrebom fizičko - tehničkih mjera;
- b) premještanje, koje se sastoji u privremenom preseljenju svjedoka i bliske osobe iz mjesta njegovog prebivališta ili boravišta u drugo mjesto u FBiH koje odredi nadležna organizaciona jedinica SP FBiH;
- c) druge mjere predviđene zakonom o pravilima postupka i drugim propisima.

Mjere pod tačkama a) i b) preduzimaju se na osnovu pismene saglasnosti svjedoka i bliske osobe, a u slučajevima pod tačkom b) sudska policija sa svjedokom i bliskom osobom potpisuje sporazum.

Sudska policija svjedoku odnosno njemu bliskoj osobi u toku primjene mjera zaštite pruža ili organizuje pružanje potrebne pravne, medicinske i psihološke pomoći. Pomoć ne može biti veća od iznosa koji je neophodan za pokrivanje životnih troškova i uključenja u novu društvenu sredinu.

Sredstva za provođenje mjera zaštite svjedoka u skladu sa Zakonom o sudskoj policiji u FBiH se planiraju i osiguravaju u Budžetu FBiH.

Svi organi uprave i javne ustanove u FBiH dužni su postupiti po zahtjevima Sudske policije, te u cilju provođenja mjera zaštite svjedoka Sudskoj policiji pružiti pomoć iz svoje nadležnosti.

Ovdje je bitno napomenuti da je ovo samo djelimično uređenje ove oblasti u FBiH, zato što obuhvata samo zaštitu svjedoku u toku trajanja krivičnog postupka, a ne kako bi to trebalo biti prije, u toku i nakon krivičnog postupka, te iz razloga nepostojanja jasno definiranog pravnog okvira za provođenje programa zaštite svjedoka pred pravosudnim institucijama u FBiH.

4.7.4. Uloga Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine u zaštiti svjedoka

Da je zaštita svjedoka sastavni dio i od posebnog značaja za profesionalan rad pravosuđa u BiH, proizilazi iz nastojanja VSTV BiH da se ova oblast uredi sveobuhvatno precizno na svim nivoima BiH.

Konkretne aktivnosti VSTV-a BiH ogledaju se u sljedećem:

1. Odluka o usvajanju i obaveznoj primjeni Standarda provođenju mjera zaštite svjedoka pred sudovima BiH,¹⁰²

---

¹⁰² Odluka, broj 02-02-3128-1/2010, 09. 2010. godine

2. Usvajanje Smjernica standarda mjera sigurnosti pravosudnih institucija i nosilaca pravosudnih funkcija BiH, koje u jednom dijelu definiraju tehnička pitanja zgrada pravosudnih institucija i prostorija za svjedoke, te daju preporuke za legislativno uređenje;

3. Izrada Edukativnog modula Procesne mjere zaštite svjedoka iz 2012. godine.

Sve ili većina ovih aktivnosti poduzete su sa ciljem provedbe Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina, odnosno sa ciljem provođenja procesnih mjera zaštite svjedoka prilikom suđenja u predmetima ratnih zločina pred kantonalnim i okružnim sudovima, te sudom BDBIH. Međutim, istovremeno je zanemarena oblast paralelnog uređenja provođenja vanprocesnih mjera zaštite svjedoka.

Zaključna razmatranja

Autor ovog rada se bavio pitanjima sigurnosti pravosuđa u Bosni i Hercegovini, sa posebnim osvrtom na Federaciju Bosne i Hercegovine kao teritorijalnu cjelinu odnosno entitet u okvirima Bosne i Hercegovine. S tim u vezi nužno se osvrnuti i na složeno ustavno uređenje Bosne i Hercegovine, kao i Federacije Bosne i Hercegovine u okvirima koje egzistira 10 kantona, što se direktno ili indirektno odražava na sigurnosni sistem odnosno organizaciju pravosuđa i policijskih agencija.

Stoga se kroz ovaj rad ukazalo na normativno-pravne i druge probleme i pitanja koja su vezana za sigurnost pravosuđa i koja su od značaja da bi ova oblast sigurnosti postala prepoznatljiva u okvirima nacionalne sigurnosti, te kako bi se kroz adekvatan sigurnosni ambijent u radu pravosuđa stvorili nužni preduslovi za nezavisnost, nepristrasnost i efikasnost pravosudnih institucija u izvršenju njihovih nadležnosti, odnosno u konačnici vladavinu prava koju pravosudne institucije tj. NPF trebaju osigurati svim građanima.

Upravo iz naprijed navedenih razloga postoji nužna potreba da se oblast sigurnosti pravosuđa odnosno sigurnosti i zaštite NPF koji su zbog posla koji obavljaju pod prijetnjom tretira posebno i odvojeno od opće sigurnosti građana.

U cilju postizanja naprijed navedenog nužno je da sigurnost pravosuđa u svojim okvirima sadrži sve one aspekte koji jesu ili mogu biti od uticaja na neovisan, nepristrasan i efikasan rad NPF i isto treba obuhvatati:

- Sigurnost i zaštitu zgrada pravosudnih institucija;
- Sigurnost i zaštitu NPF;
- Sigurnost i zaštitu drugih zaposlenika u pravosudnim institucijama;
- Sigurnost i zaštitu članova porodica NPF;
- Sigurnost i zaštitu imovine NPF;
- Sigurnost i zaštitu svjedoka.

Da bi predmetna oblast sigurnosti bila uređena adekvatno i sveobuhvatno, prvenstveno je nužno da je definirana u okvirima nadležnosti jedne policijske agencije, a ne podijeljena u okvire nadležnosti više policijskih agencija.

Kada govorimo o onome što je sami naziv ovog rada, tj. sigurnosti pravosuđa u Federaciji BiH treba napomenuti da se na uređenju ove oblasti značajnije radi od 2011. godine kada je na inicijativu Sudske policije u Federaciji BiH započela saradnja sa ICITAP programom za BiH i kroz isti program Maršalskom službom SAD i kada je došlo do formiranja Radne grupe za sigurnost pravosudnih institucija i NPF koja i danas egzistira u okvirima Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH kao krovne institucije i regulatora za pravosuđe u BiH.

Posebni pomaci u normativno-pravnom segmentu su napravljeni donošenjem novog Zakona o sudskoj policiji u Federaciji BiH koji je u primjeni od 01.11.2020. godine i koji je na sveobuhvatan i precizan način uredio pitanja sigurnosti pravosuđa u okvirima sudske policije, s tim da je u narednom periodu nužno raditi na stvaranju drugih preduvjeta za potpunu i pravilnu implementaciju ovih nadležnosti. Ovdje posebno treba ukazati na potrebu materijalno-tehničkog i personalnog jačanja kapaciteta sudske policije, provođenje dodatnih edukacija kako za službenike sudske policije tako i NPF, kao i poduzimanje drugih mjera i radnji kako bi se svijest o značaju sigurnosti pravosuđa podigla na potreban nivo.

U usporedbi ove oblasti sigurnosti sa drugim nivoima u BiH, odnosno nivoom države, entiteta RS i BDBiH, može se zaključiti da na drugim nivoima ova oblast nije uređena na način kako je to u Federaciji BiH, te je potrebno postaviti strateške ciljeve kako bi se ista pitanja harmonizirala u okvirima zakonskih rješenja i nakon toga uredila pitanja primjene nadležnosti i neophodno potrebne saradnje. Istovremeno, a u usporedbi sa zemljama okruženja treba pomenuti da niti jedna od zemalja iz okruženja nema model sudske policije kakav je postavljen u Federaciji BiH, te su poznata dugogodišnja nastojanja pravosudne zajednice Republike Srbije, Crne Gore i Makedonije da se ustroji sudska policija koja će predstavljati produženu ruku pravosuđa i koja će pored drugih nadležnosti brinuti o potrebi stvaranja sigurnosnog ambijenta u radu pravosudnih institucija i NPF.

U konačnici, a kada govorimo o sigurnosti pravosuđa u Federaciji BiH možemo zaključiti da je SP FBIH samostalni policijski organ, uspostavljen u okviru sistema sudske vlasti u Federaciji BiH, osnovan radi preduzimanja radnji kojim se osigurava uspješno vođenje odgovarajućeg sudskog postupka i stvaranja sigurnosnih uvjeta za rad pravosuđa u Federaciji Bosne i Hercegovine. Bez obzira na adekvatan pravni okvir, a zbog složenosti ove oblasti i činjenice da se pred pravosudnim institucijama vode složeni predmeti vezani za organizovani kriminal, trgovinu narkoticima, korupciju i druga teška krivična djela, kao i sve češće složeni predmeti iz građanske oblasti, za očekivati je i povećanje broja napada ili prijetnji NPF, kao i druge vrste uticaja na rad pravosuđa, zbog čega postoji kontinuirana potreba da se ova oblast dodatno uređuje i da se jačaju potrebni kapaciteti.

U ovom radu su potvrđene generalna i izvedbene hipoteze koje ukazuju na važnost Sudske policije u Federaciji BiH koja svojim načinom ustrojstva i organizacijom, stvara neophodan sigurnosni ambijent i daje značajan doprinos za nesmetano funkcionisanje pravosudnih institucija, te nesmetan rad NPF. Sudska policija u Federaciji BiH svojim kapacitetima može ponuditi još bolju međusobnu saradnju drugim sudskim policijama u BiH čime bi se povećala efikasnost rada, ukoliko bi se otklonile postojeće barijere koje stvara složen pravosudni sistem u Bosni i Hercegovini.

Skraćenice

BDBiH	-	Brčko distrikt Bosne i Hercegovine
BiH	-	Bosna i Hercegovina
CCJE	-	Konsultativno vijeće evropskih sudija (engl. Consultative Council of European Judges)
DKPT BiH	-	Direkcija za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine
EKLJP	-	Evropska komisija za ljudska prava
EU	-	Evropska unija
FBiH	-	Federacija Bosne i Hercegovine
FUP	-	Federalna uprava policije
MUP	-	Ministarstvo unutrašnjih poslova
MUP RS	-	Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske
MZ	-	Međunarodna zajednica
NPF	-	Nosioci pravosudnih funkcija
RS	-	Republika Srpska
SAD	-	Sjedinjene Američke Države
SP BDBiH	-	Sudska policija Brčko distrikta Bosne i Hercegovine
SP BiH	-	Sudska policija Bosne i Hercegovine
SP FBiH	-	Sudska policija u Federaciji Bosne i Hercegovine
SP RS	-	Sudska policija Republike Srpske
VSTV BIH	-	Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine

Literatura

a) Knjige

1. Abazović, Mirsad (2002) *Državna bezbjednost: Uvod i temeljni pojmovi*, „Fakultet kriminalističkih nauka“, Sarajevo
2. Andrijević, Berislav (2004) *Ekonomika nacionalne obrane i sigurnosti*, „Artgraf d.o.o. i Ekonomski fakultet Zagreb“, Zagreb
3. Bajramović, Zlatan (2016) *Upravljanje ljudskim resursima sigurnosnog sektora Bosne i Hercegovine*, „Fakultet političkih nauka“ Sarajevo
4. Beridan, I., Tomić, M. I., Kreso, M. (2001) *Leksikon sigurnosti*, „DES“, Sarajevo, 2001
5. Beridan, Izet (2008) *Politika i sigurnost*, „Fakultet političkih nauka“, Sarajevo,
6. Cikotić, Selmo (2010) *Sigurnosne pretpostavke Bosne i Hercegovine*, „Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca“, Sarajevo
7. Cikotić, S., Smajić, M., Delić, H., Subašić, N., (2018) *Nacionalna sigurnost i privatna zaštita*, „Fakultet političkih nauka“, Sarajevo
8. Dujović, Jagoš (2006) *Rukovođenje i upravljanje sistemima sigurnosti*, „Fakultet političkih nauka“, Sarajevo
9. Helić, V., Artuković, K., Grošo, Dž. i Tunjić. M. (2014) *Sigurnost i pravna zaštita pravosuđa u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo: TDP i ICITAP
10. Kasumović, A., Huseinbašić, Ć. (2000) *Enciklopedijski rječnik odbrane Bosne i Hercegovine*, „Sejtarija“ Sarajevo, 2000
11. Tatalović, Siniša (2006) *Nacionalna i međunarodna sigurnost*, „Politička kultura“, Zagreb
12. Tatalović, S., Bilandžić, M. (2005) *Osnove nacionalne sigurnosti*, Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, Zagreb

b) Normativno-pravni akti

1. Pravilnik o službenoj tajni službenika i namještenika sudske policije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 89/07)
2. Pravilnik o uniformi i posebnim oznakama sudske policije u Bosni Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 38/06 i 83/11)
3. Pravilnik o naoružanju i opremi pripadnika sudske policije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 19/08)

4. Pravilnik o upotrebi vatrenog oružja i drugih sredstava prinude od strane pripadnika sudske policije u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 21/08)
5. Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Sudske policije u Federaciji BiH, broj Su-sp-127-3/20 od 28.01.2021. godine
6. Pravilnik o načinu vršenja poslova i primjeni ovlaštenja Sudske policije u Federaciji BiH, („Službene novine FBiH” broj 25/21)
7. Pravilnik o upotrebi sredstava prinude Sudske policije u Federaciji BiH, broj Su-sp-45/21 od 26.04.2021. godine
8. Pravilnik o službenoj legitimaciji, znački sudske policije i legitimaciji kadeta Sudske policije u Federaciji BiH, broj Su-sp-44/21 od 19.04.2021. godine
9. Pravilnik o načinu vršenja poslova sudske policije pri provedbi mjera zaštite svjedoka pred pravosudnim institucijama u FBiH, broj Su-sp-59-1/12, od 01.06. 2012. godine
10. Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Sudskoj policiji Republike Spske, broj SU/SP-478/16 od 27.07.2016. godine
11. Pravilnik o rukovođenju u Sudskoj policiji Republike Srpske, broj SU-SP-61/19 od 24.01.2019. godine
12. Pravilnik o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti službenika Sudske policije, broj SU/SP-213/14 od 30.05.2014. godine
13. Pravilnik o izgledu značke i službene legitimacije Sudske policiji Republike Srpske, broj SU-SP-728/12 od 14.12.2012. godine
14. Pravilnik o upotrebi vatrenog oružja i ostalih sredstava prinude od strane službenika Sudske policije Republike Srpske, broj SU/SP – 439/12 od 22.08.2012. godine
15. Pravilnik o primjeni ovlašćenja Sudske policije Republike Srpske broj SU/SP – 440/12 od 22.08.2012. godine
16. Pravila o radu Interventene jedinice Sudske policije Republike Srpske, broj SU/SP – 437/12 od 22.08.2012. godine
17. Etički kodeks službenika Sudske policije Republike Srpske, broj SU/SP – 438/12 od 22.08.2012. godine
18. Pravila o postupanju po pritužbama na rad Sudske policije Republike Srpske (broj SU/SP – 474/12 od 05.09.2012. godine
19. Pravilnik o činovima i oznakama u Sudskoj policiji Distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 35/2007)
20. Pravilnik o načinu zaštite osoba, imovine i objekata sudova Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 88/12)

21. Pravilnikom o pravosudnoj straži Republike Srbije ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 91/2005, 107/2005, 104/2006)
22. Okvirni zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 50/08)
23. Sigurnosna politika BiH - Predsjedništvo BiH, Sarajevo, 08.02.2006. godine
24. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 71/14)
25. Uredba o činovima službenika Sudske policije u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 10/20 i 01/21)
26. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske ("Narodne novine", broj 71/14)
27. Ustav Federacije Bosne i Hercegovine proglašen Odlukom o proglašenju Ustava Federacije Bosne i Hercegovine na sjednici Ustavotvorne skupštine održanoj 30.03.1994. godine
28. Zakon o Sudskoj policiji Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 28/03)
29. Zakon o sudskoj policiji u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 19/96 i 37/04)
30. Zakon o Sudskoj policiji Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 77/20)
31. Zakon o ministarstvima i drugim tijelima uprave BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 5/03 i 42/03)
32. Zakon o obavještajno – sigurnosnoj agenciji BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 12/04)
33. Zakon o Državnoj graničnoj službi („Službeni glasnik BiH“ 50/04 sa izmjenama koje se odnose na naziv Granične policije 2007)
34. Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu („Službeni glasnik BiH“, 27/04)
35. Zakon o odbrani BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 88/05)
36. Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela i o agencijama za podršku policijskoj strukturi u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 36/08)
37. Zakon o Sudskoj policiji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 98/11 i 57/16)
38. Zakon o Sudskoj policiji Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 03/21)
39. Zakon o krivičnom postupku Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 35/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13, 59/14 i 74/20)

40. Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, broj 53/12, 91/17, 66/18 i 15/21)
41. Zakon o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka („Službene novine Federacije BiH“, broj 36/03)
42. Zakon o sudovima Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 28/13)
43. Zakon o državnom odvjetništvu Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 76/09, 153/09, 116/10, 145/10, 57/11, 130/11, 72/13 i 148/13)
44. Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 76/09, 116/10, 145/10, 57/11, 136/12 i 148/13)
45. Zakonu o uređenju sudova Republike Srbije („Službeni glasnik Republike Srbije“, broj 116/08, 104/09, 101/10, 31/11 78/11 i 101/11)

c) Drugi akti

1. Informacija Sudske policije u Federaciji BiH, broj Sp-01-05-01-232-1/22 od 07.02.2022. godine dostavljena Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH
2. Inicijativa upućena VSTV BiH od strane Sudske policije u Federaciji BiH akt broj Su-sp-202/10, od 16.07.2010. godine
3. Memorandum o saradnji i operativnoj podršci između MUP-a Kantona Sarajevo i SP FBiH broj: Sp-01-26-1/16 od 07.01.2016. godine
4. Odluka o imenovanju Radne grupe za praćenje primjene Smjernica standarda i mjera sigurnosti pravosudnih institucija i nosilaca pravosudnih funkcija u BiH, broj 08-02-2423-2/2011, od 26.07.2011. godine
5. Odluka VSTV BiH o usvajanju i obaveznoj primjeni Standarda provođenju mjera zaštite svjedoka pred sudovima BiH, broj 02-02-3128-1/2010, 09.2010. godine
6. Presuda evropskog suda za ljudska prava u predmetu Handyside protiv Ujedinjenog Kraljevstva, broj 5493/72 iz 1986. godine
7. Smjernice standarda i mjera sigurnosti za upotrebu u projektima rekonstrukcije postojećih ili gradnje novih zgrada pravosudnih institucija i projektima nabavke opreme za tehničku zaštitu zgrada pravosudnih institucija, broj 09-02-3-226/2017 od 16.01.2017. godine
8. Smjernice standarda i mjera sigurnosti pravosudnih institucija i nosilaca pravosudnih funkcija u BiH, broj 08-02-2423-1/2011 od 26.07.2011. godine
9. Zaključak VSTV-a BiH, broj 09-07-8-2145-1/2021 od 27.05.2021. godine

d) Internet izvori

1. <https://cin.ba/navrat-nanos-skrpljen-pravni-sistem/>
2. <http://www.mpr.gov.ba/ministarstvo/organizacija/Default.aspx?id=3698&langTag=bs-BA>
3. <http://www.pkbd.ba/about/?cid=3,2,1>
4. <https://sudpol-fbih.pravosudje.ba/vstvfo/B/257/kategorije-vijesti/111114/111120/111161>
5. <https://portalo2.pravosudje.ba/vstvfo-api/vijest/download/74591>
6. https://www.usmarshals.gov/duties/factsheets/judicial_sec.pdf
7. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=42700>>
8. www.mod.gov.ba/o_nama/Odbrambena_struktura/?id=21715